

ศูนย์การเรียนรู้ว่ามลายู
MALAYA KITE LEARNING CENTER

อัลสิตติก ปูเตะ
ALSITDIK PUTEH

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต (สถาปัตยกรรม)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Bachelor of Architecture
Prince of Songkhla University

2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ศูนย์การเรียนรู้ว่ามลายู
MALAYA KITE LEARNING CENTER

อัลสิตติก ปูเตะ
ALSITDIK PUTEH

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต (สถาปัตยกรรม)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Bachelor of Architecture
Prince of Songkhla University

2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ศูนย์การเรียนรู้ว่ามลายู

MALAYA KITE LEARNING CENTER

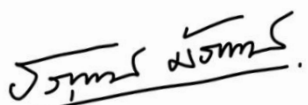
นายอัลลิตติก ปูเตะ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(.....อาจารย์วรุฒม์ มัธยันต์.....)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ยุพียง เหมะศิลป์

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์เอกรินทร์ อนุกุลยุทธธน

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิป ศรีสกุลไชยรัก

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

อาจารย์คัมภีร์ คล้ามนฤมล

คณะกรรมการ

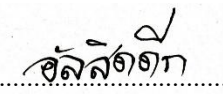
อาจารย์ภวัต รอดเข็ม

คณะกรรมการ

อาจารย์วรุฒม์ มัธยันต์

คณะกรรมการ

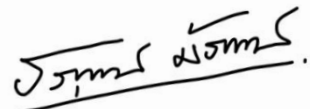
ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ..........

(.....นายอัลสิตติก ปูเตะ.....)

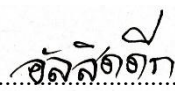
นักศึกษา

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม ขอรับรองว่า งานวิจัยนี้ มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(.....อาจารย์วรุฒิ มัธยันต์.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(.....นายอัลสิตติก ปูเตะ.....)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ ศูนย์การเรียนรู้ว่าวมลายู
ผู้เขียน นายอัลลิตติก ปูเตะ
สาขาวิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2668

บทคัดย่อ

ว่าวมลายูเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีรากฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนในคาบสมุทรมลายู โดยในระยะแรกถูกใช้เพื่อการละเล่น การสื่อสาร และความเชื่อทางพิธีกรรม ก่อนจะค่อย ๆ พัฒนาเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทั้งในด้านรูปทรง โครงสร้าง และลวดลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ เช่น ลวดลายใบไม้และพืชพื้นถิ่น องค์ความรู้นี้ได้ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านครอบครัวและชุมชน จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของภาคใต้ของประเทศไทย รวมถึงจังหวัดสตูลที่ยังคงมีการอนุรักษ์และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับว่าวอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมว่าวมลายูมีแนวโน้มลดบทบาทลงตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิถีชีวิตสมัยใหม่ ดังนั้นการอนุรักษ์จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน โดยการสร้างพื้นที่เรียนรู้และกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่และนักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น นิทรรศการ การสาธิต และเวิร์กชอป ซึ่งจะช่วยถ่ายทอดองค์ความรู้ สร้างคุณค่าใหม่ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

โครงการนี้จึงเสนอการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ว่าวมลายูในจังหวัดสตูล โดยเลือกที่ตั้งในพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกและเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ แนวคิดการออกแบบได้รับแรงบันดาลใจจากรูปแบบการตั้งถิ่นฐานแบบกลุ่มของชุมชนมลายู ผสานกับรูปทรงโครงสร้างของว่าวและลวดลายพื้นถิ่น เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่ โครงการประกอบด้วยพื้นที่จัดแสดง พื้นที่กิจกรรม และพื้นที่สาธารณะ มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่มีชีวิตชีวา และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในอนาคต

Thesis Title	Malaya kite Learning Center
Author	Mr. Alsitdik Puteh
Major Program	Architecture
Academic Year	2668

ABSTRACT

Malay kites are a form of local wisdom rooted in the traditional lifestyle of communities in the Malay Peninsula. They were originally used for recreation, communication, and ritual beliefs, before gradually developing into distinctive handicrafts with unique forms, structures, and nature-inspired patterns such as leaf and plant motifs. This knowledge has been passed down through generations within families and communities, becoming an important part of cultural identity in southern Thailand, including Satun Province, where kite-related activities are still preserved.

However, studies indicate that Malay kite culture has gradually declined due to changes in modern society and lifestyles. Therefore, preservation requires adaptation to contemporary contexts by creating learning spaces and activities that encourage participation from younger generations and tourists. These include exhibitions, demonstrations, and workshops, which help transfer knowledge, create new cultural value, and support cultural tourism.

This project proposes a Malay Kite Learning Center in Satun, located in an area with strong accessibility and connections to local tourist attractions. The design is inspired by the clustered settlement pattern of Malay communities, combined with kite structures and local motifs to reflect regional identity. The project incorporates exhibition areas, activity spaces, and public zones, aiming to create a dynamic cultural learning environment and a sustainable tourism destination for the future.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์โครงการศูนย์การเรียนรู้ว่าวมลาญ เมืองสตูล จังหวัดสตูล จะสำเร็จไปไม่ได้เลย ถ้าขาดความอนุเคราะห์ คำแนะนำ และความช่วยเหลือจากบุคคล หน่วยงานและศูนย์ข้อมูลต่าง ๆ ขอขอบคุณ อาจารย์วรุฒิ มัธยันต์ ที่สละเวลาดูแลเอาใจใส่ทั้งเรื่องงานและปัญหาส่วนตัวในการทำวิทยานิพนธ์ คอยชี้ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน ให้คำแนะนำด้านกระบวนการคิดที่เป็นแนวทางในออกแบบวิทยานิพนธ์มาตลอดทั้งหนึ่งปีการศึกษา ตลอดจนการทำงานลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ยุพียง เหมะศิลป์ รองศาสตราจารย์เอกรินทร์ อนุกุลยุทธธน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิป ศรีสกุลไชยรัก อาจารย์คัมภีร์ คล้ามนฤมล อาจารย์ภวัต รอดเข็ม อาจารย์วรุฒิ มัธยันต์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้กรุณา สอบและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งคณาจารย์และบุคลากร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ได้อบรมสั่งสอน และเอาใจใส่ดูแลมาตลอด

และสุดท้าย ขอขอบคุณผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ ที่ถึงแม้จะเจออุปสรรคอะไรก็สามารถแก้ไขและผ่านมันไปได้ และสามารถทำผลงานออกมาได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

อัลลิสดีก ปูเตะ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
ABSTRACT	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(8)
สารบัญภาพ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการศึกษา	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 ความหมายของว่าว	5
2.2 ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของว่าว	6
2.2.1 ประเภทและชนิดของว่าวไทย	10
2.2.2 บันทึกหน้าประวัติศาสตร์การใช้ประโยชน์จากว่าว	10
2.2.3 ถึงเวลาเล่นว่าวในฤดูลมว่าว	13
2.2.4 การอนุรักษ์ ประเพณีเล่นว่าว	13
2.2.5 ความเป็นมาของว่าวผาดโผน	14
2.3 ว่าวเบอร์อามัส ว่าวทองมลายู	16
2.3.1 การสืบทอดงาน "ว่าวเบอร์อามัส"	16
2.3.2 ภูมิปัญญาที่สะท้อนเอกลักษณ์"ว่าวเบอร์อามัส"	18
2.4 โครงสร้างของว่าว ลวดลายของว่าว และวิธีการทำว่าว	19
2.4.1 โครงสร้างของว่าว	19
2.4.2 ลวดลายของว่าว	20
2.4.3 วิธีการทำว่าว	22

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
2.5 กิจกรรมการเล่นว่าว	23
2.5.1 มหกรรมว่าว “บุรงนิบง”	24
2.5.2 มหกรรมว่าวนานาชาติ สตูล	25
2.6 สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	27
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
2.7.1 สมว่าว	28
2.7.2 การออกแบบระบบแสงสว่างอาคารประเภทจัดแสดง	29
2.8 กรณีศึกษางานออกแบบที่เกี่ยวข้อง	30
2.8.1 ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและการเกษตรพรรณนา	31
2.8.2 ศูนย์กิจกรรมและการศึกษาเด็กเชิงนิเวศ	33
2.8.3 ศูนย์ชุมชน แคมบูรี	35
2.8.4 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนใจกลางเมืองทากะ	37
บทที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ	39
3.1 วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ	39
3.1.1 การศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ	39
3.1.2 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบายและแผนพัฒนาพื้นที่	40
3.1.3 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านการท่องเที่ยว	41
3.1.3.1 ด้านการท่องเที่ยว	41
3.1.3.2 ด้านสังคมและความมั่นคง	43
3.1.3.3 จำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดสตูล	43
3.1.3.4 โครงสร้างประชากร	44
3.1.4 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านศักยภาพ	46
3.2 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ	48
3.2.1 ขอบเขตและอาณาเขตติดต่อ	48
3.2.2 สัญลักษณ์ภูมิประเทศและภูมิอากาศ	50
3.2.3 การเลือกที่ตั้งและขนาดของที่ตั้ง	53
3.2.4 บริบทของสภาพแวดล้อมที่ตั้งของโครงการ	57
3.2.5 บริบทด้านเศรษฐกิจของที่ตั้งของโครงการ	59

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
3.3 การวิเคราะห์ผู้ใช้สอยอาคาร	61
3.3.1 กลุ่มผู้ใช้สอยประจำในโครงการ (User Group)	61
3.3.2 กลุ่มผู้ใช้งานชั่วคราว (Target User)	63
3.4 การวิเคราะห์เพื่อการจัดกลุ่มประโยชน์ผู้ใช้สอย	65
3.4.1 ส่วนต้อนรับ	65
3.4.2 ส่วนจัดแสดงภายใน	65
3.4.3 ส่วนจัดแสดงภายนอก	66
3.4.4 ส่วนปฏิบัติการ (Workshop)	66
3.4.5 ส่วนร้านค้า	66
3.4.6 ส่วนสำนักงาน	66
3.4.7 ส่วนงานระบบ	66
3.4.8 ส่วนที่จอดรถ	67
3.5 การวิเคราะห์เพื่อการจัดกลุ่มประโยชน์ผู้ใช้	67
3.5.1 ส่วนต้อนรับ	67
3.5.2 ส่วนจัดแสดง	68
3.5.3 ส่วนปฏิบัติการ	68
3.5.4 ส่วนบริการสาธารณะ	69
3.5.5 ส่วนสำนักงาน	69
3.5.6 ส่วนซ่อมบำรุง	70
3.5.7 ส่วนที่จอดรถ	70
3.5.8 สรุปรูปขนาดโครงการ	70
บทที่ 4 แนวความคิดในการออกแบบ	71
4.1 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ	71
4.2 แนวคิดในการออกแบบ	73
4.2.1 แนวคิดในการออกแบบกลุ่มประโยชน์ผู้ใช้สอย	73
4.2.2 แนวความคิดในการออกแบบอาคาร	74
4.3 การออกแบบทางเลือกของโครงการ	75

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 5 ผลงานการออกแบบ	76
5.1 ผังบริบท	77
5.2 ผังพื้นที่ 1	79
5.3 ผังพื้นที่ 2	78
5.4 ผังหลังคา	79
5.5 รูปด้าน	80
5.6 รูปตัด	84
5.7 แบบขยายโครงการ	86
5.8 นิทรรศการ	87
5.9 ทักษะภาพ	88
5.9.1 ทักษะภาพ มุมสูง	88
5.9.2 ทักษะภาพ ภายนอก	89
5.9.3 ทักษะภาพ ภายใน	91
บทที่ 6 บทสรุปและเสนอแนะ	97
6.1 บทสรุป	95
6.2 ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	98
ประวัติผู้เขียน	103

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรรายอำเภอ/เทศบาล	43
ตารางที่ 2 จำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดสตูล	44
ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ SWOT	46
ตารางที่ 4 ข้อมูลการเลือกตั้งโครงการ	53
ตารางที่ 5 การประเมินเลือกที่ตั้งโครงการ	54
ตารางที่ 6 การจัดประเภทผู้ใช้สอย	67
ตารางที่ 7 ส่วนต้อนรับ	67
ตารางที่ 8 ส่วนจัดแสดง	68
ตารางที่ 9 ส่วนปฏิบัติการ	68
ตารางที่ 10 ส่วนบริการสาธารณะ	69
ตารางที่ 11 สรุปรูปขนาดโครงการ	69
ตารางที่ 12 ส่วนซ่อมบำรุง	70
ตารางที่ 13 ส่วนที่จอดรถสาธารณะ	70
ตารางที่ 14 สรุปรูปขนาดโครงการ	70

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1 นายเวฮามิ วานี (ครูศิลป์ของแผ่นดิน)ปี 2560 (งานว่าวเบอร์อามัส)จาก SACICT 1 ใน 10 ท่าน ครูศิลป์ของแผ่นดิน	17
ภาพที่ 2 ไวโรจน์ วานี ลูกชายของ นายเวฮามิ วานี เป็นทายาทช่างศิลป์หัตถกรรม	18
ภาพที่ 3 ภาพโครงสร้างว่าว	20
ภาพที่ 4 ความหมายปรัชญา	21
ภาพที่ 5 บรรยากาศมหกรรมการแข่งขันว่าวนานาชาติ จังหวัดยะลา	25
ภาพที่ 6 บรรยากาศงานมหกรรมว่าวประเพณีและว่าวนานาชาติจังหวัดสตูล	26
ภาพที่ 7 ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและการเกษตรพรรณา	31
ภาพที่ 8 ศูนย์กิจกรรมและการศึกษาเด็กเชิงนิเวศ	33
ภาพที่ 9 ศูนย์ชุมชน แคมบูรี	35
ภาพที่ 10 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนใจกลางเมืองทากะ	37
ภาพที่ 11 ข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2557 – 2565	41
ภาพที่ 12 แผนภาพประชากรจำแนกตามพื้นที่ และเพศ พ.ศ 2565 จังหวัดสตูล	45
ภาพที่ 13 ปริมาณประชากรจำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ พ.ศ 2565 จังหวัดสตูล	45
ภาพที่ 14 แผนที่แสดงการปกครองจังหวัด สตูล	48
ภาพที่ 15 แผนที่แสดงภูมิประเทศจังหวัด สตูล	50
ภาพที่ 16 พื้นที่ขนาดโครงการ	57
ภาพที่ 17 พื้นที่เข้าถึงโครงการ	59
ภาพที่ 18 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ 1	71
ภาพที่ 19 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ 2	72
ภาพที่ 20 แนวคิดในการออกแบบกลุ่มประโยชน์ใช้สอย	73
ภาพที่ 21 แนวความคิดในการออกแบบอาคาร	74
ภาพที่ 22 การออกแบบทางเลือกของโครงการ	75
ภาพที่ 23 ผังบริบท	76
ภาพที่ 24 ผังพื้นที่ 1	77
ภาพที่ 25 ผังพื้นที่ 2	78
ภาพที่ 26 ผังหลังคา	89
ภาพที่ 27 รูปด้าน 1	80
ภาพที่ 28 รูปด้าน 2	81

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 29 รูปด้าน 3	82
ภาพที่ 30 รูปด้าน 4	83
ภาพที่ 31 รูปตัด A-A	84
ภาพที่ 32 รูปตัด B-B	85
ภาพที่ 33 แบบขยายโครงการ	86
ภาพที่ 34 นิทรรศการ	87
ภาพที่ 35 ทศนียภาพ บริเวณด้านหน้า มุมสูง	88
ภาพที่ 36 ทศนียภาพ บริเวณลานกิจกรรม มุมสูง	88
ภาพที่ 37 ทศนียภาพ บริเวณด้านหน้า	89
ภาพที่ 38 ทศนียภาพ บริเวณลานกิจกรรม	89
ภาพที่ 39 ทศนียภาพ บริเวณลานกิจกรรม	90
ภาพที่ 40 ทศนียภาพ บริเวณลานกิจกรรม	90
ภาพที่ 41 ส่วนโถงต้อนรับ	91
ภาพที่ 42 ส่วนร้านขายของ	91
ภาพที่ 43 ส่วนห้องสมุด	92
ภาพที่ 44 ส่วนจุดชมวิวลานกิจกรรม	92
ภาพที่ 45 ส่วนนิทรรศการถาวร(ให้ความรู้เบื้องต้น ประวัติศาสตร์)	93
ภาพที่ 46 ส่วนนิทรรศการถาวร(งานแสดงจากฝีมือช่าง)	93
ภาพที่ 47 ส่วนห้องปฏิบัติการ	94
ภาพที่ 48 Presentation Plate	99
ภาพที่ 49 แบบจำลองโมเดล 1	100
ภาพที่ 50 แบบจำลองโมเดล 2	100
ภาพที่ 51 แบบจำลองขยาย Mass Concept 1	101
ภาพที่ 52 แบบจำลองขยาย Mass Concept 2	101
ภาพที่ 53 แบบจำลองขยาย Site Surrounding 1	102
ภาพที่ 54 แบบจำลองขยาย Site Surrounding 2	102

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ว่าวมลายูเป็นหนึ่งในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนมลายูในพื้นที่ภาคใต้ของไทย โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีประชากรที่มีวัฒนธรรมมลายูเข้มแข็ง เช่น ปัตตานี นราธิวาส และยะลา ว่าวมลายูไม่เพียงแต่เป็นศิลปะพื้นบ้าน แต่ยังแสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างสรรค์ของชาวบ้าน และความเชื่อที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ประเพณีการเล่นว่าวมลายูเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนและสะท้อนถึง อัตลักษณ์ของชาวมลายูในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ด้วยความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประเพณีว่าวมลายูเริ่มเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา

ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญเสียด้านศิลปะพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้ไป ความสำคัญของโครงการ โครงการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ว่าวมลายูมีความสำคัญอย่างยิ่งในการอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมดังกล่าว โดยมีความสำคัญในการอนุรักษ์และถ่ายทอดศิลปะพื้นบ้าน โครงการนี้จะเป็นแหล่งในการเก็บรักษาและถ่ายทอดความรู้เรื่องว่าวมลายู ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ความหมาย และเทคนิคการทำว่าวให้กับคนรุ่นใหม่ เพื่อป้องกันไม่ให้ความมลายูกลายเป็นเพียงตำนานที่ไม่มีชีวิต ศูนย์การเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวได้ศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้ สร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและเชื่อมโยงชุมชนกับสังคมภายนอก การมีพื้นที่เรียนรู้ที่แสดงถึงความงามและคุณค่าของว่าวมลายูจะทำให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมพื้นบ้าน และช่วยให้เกิดการรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมนี้ไปยังรุ่นถัดไป ศูนย์การเรียนรู้ว่าวมลายูสามารถเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วประเทศและต่างประเทศที่สนใจวัฒนธรรมท้องถิ่น สร้างรายได้ให้กับชุมชนและกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ โครงการนี้จะช่วยสร้างความตระหนักถึง อัตลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้ ผ่านการนำเสนอศิลปะและวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นในรูปแบบที่เข้าใจง่าย

หลักการและเหตุผลของโครงการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ว่าวมลายูในภาคใต้ โครงการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ว่าวมลายูในภาคใต้มีจุดประสงค์เพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

ท้องถิ่นที่สืบทอดกันมายาวนาน ว่ามลายูเป็นศิลปะพื้นบ้านที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของภาคใต้ของไทย โดยเฉพาะในกลุ่มชุมชนมลายูที่อาศัยในพื้นที่นี้ ว่ามลายูไม่เพียงแต่เป็นงานศิลปะที่สะท้อนถึงฝีมือและความคิดสร้างสรรค์ แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนในภาคใต้ การสร้างศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับว่ามลายูจึงเป็นการให้พื้นที่เพื่อการศึกษา การถ่ายทอดความรู้ และการสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อเยาวชนและประชาชนทั่วไป ทำให้ผู้ที่สนใจสามารถเรียนรู้กระบวนการทำว่ามตั้งแต่การออกแบบ การเลือกวัสดุ การประดิษฐ์ และการเล่นว่าม อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่เกิดความสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและเห็นคุณค่าของศิลปะพื้นบ้าน

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1.) อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้าน สร้างพื้นที่ในการรวบรวม อนุรักษ์ และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับว่ามลายู ทั้งด้านประวัติ เทคนิคการทำ และลวดลาย โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนและช่างฝีมือมีส่วนร่วม เพื่อคงไว้ซึ่งคุณค่าทางวัฒนธรรมในระยะยาว
- 2.) ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ ผ่านนิทรรศการ การสาธิต และเวิร์กชอป เพื่อให้ผู้เข้าชมได้เรียนรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ และเกิดประสบการณ์ที่มีคุณค่า
- 3.) สร้างพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ส่งเสริมให้โครงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดสตูล โดยเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น และจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้ชุมชน
- 4.) เสริมสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนาโครงการ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และเสริมความเข้มแข็งทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.) ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครอบคลุมพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมว่าวมลายู ได้แก่ พื้นที่สำหรับการเล่นว่าว การประดิษฐ์ว่าว และการจัดการแข่งขันว่าว โดยพิจารณาลักษณะพื้นที่ที่เหมาะสม เช่น พื้นที่โล่ง การเข้าถึงสะดวก และสามารถรองรับกิจกรรมทั้งเชิงการเรียนรู้และนันทนาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.) ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย มุ่งเน้นศึกษากลุ่มประชากรที่มีความสนใจในว่าวมลายู ทั้งผู้ที่เล่นว่าว ผู้ที่สนใจการทำว่าว และผู้ที่เข้าร่วมการแข่งขันว่าว รวมถึงผู้ที่ต้องการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อทำความเข้าใจความต้องการ พฤติกรรม และรูปแบบการใช้งานพื้นที่ของแต่ละกลุ่ม

3.) ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา (ประชากร) ครอบคลุมบุคคลในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะผู้ที่มีความสนใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับว่าวมลายู ทั้งในระดับชุมชนและผู้มาเยือน เพื่อสะท้อนบริบททางวัฒนธรรมและสังคมที่สอดคล้องกับโครงการ และนำไปสู่การออกแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่จริง

1.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการศึกษา

1.) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ดำเนินการสัมภาษณ์ช่างทำว่าวมลายูและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาองค์ความรู้ เทคนิคการทำว่าว ขั้นตอนการผลิต รวมถึงบทบาทของว่าวในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2.) การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร รวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาศึกษาประวัติ ความเป็นมา และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับว่าวมลายู รวมถึงแนวทางการออกแบบโครงการที่คล้ายคลึง

3.) การวิเคราะห์ผู้ใช้งาน วิเคราะห์กลุ่มผู้ใช้งานหลักและรอง เช่น ชุมชนท้องถิ่น นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยว รวมถึงศึกษาพฤติกรรม ความต้องการ และรูปแบบการใช้งานพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การออกแบบพื้นที่ที่ตอบสนองต่อการใช้งานได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.) ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้าน ช่วยให้เกิดการเก็บรวบรวมและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับว่ามลายูอย่างเป็นระบบ ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่สูญหาย และสามารถสืบทอดไปยังคนรุ่นต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง
- 2.) ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้ง่ายและมีความน่าสนใจ ผู้ใช้งานสามารถเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น
- 3.) ด้านการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจชุมชน ช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสตูล ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ และสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมเศรษฐกิจในระดับชุมชน
- 4.) ด้านสังคมและอัตลักษณ์ชุมชนเสริมสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ ช่วยสร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีในชุมชนอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษา หาข้อมูลแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

- 1.) ความหมายของว่าว
- 2.) ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของว่าว
- 3.) ว่าวเบอร์อามัส ว่าวทองมลายู
- 4.) โครงสร้างของว่าว ลวดลายของว่าว และวิธีการทำว่าว
- 5.) กิจกรรมการเล่นว่าว
- 6.) สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
- 7.) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 8.) กรณีศึกษางานออกแบบที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของว่าว

คำว่า "ว่าว" ในภาษาไทย หรือที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า "Kite" มีความหมายคล้ายกันคือเป็นเครื่องเล่นรูปต่าง ๆ มีไม้เบา ๆ เป็นโครงแล้วปิดด้วยกระดาษหรือผ้าบาง ๆ ปลอ่ยให้ลอยตามลมขึ้นไปในอากาศ โดยมีสายเชือกหรือป่านยึดไว้ "

ว่าวเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์ทำขึ้นมาเป็นการละเล่นเพื่อความบันเทิงและอาจเพื่อประโยชน์อย่างอื่นมานานนับพันปีแล้ว โดยไม่ทราบต้นกำเนิดที่แน่ชัดว่าเริ่มมีครั้งแรก ณที่แห่งใด เพราะเป็นการละเล่นทั้งเด็กและผู้ใหญ่ของคนทั่วไปเกือบทุกชาติ แต่นิยมเล่นกันมากในแถบเอเชีย

การเล่นว่าวของประเทศในภูมิภาคเอเชียมีมาแต่โบราณ และยังมีเล่นกันอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ เพื่อความบันเทิงและสนุกสนานเป็นอันดับแรก ซึ่งในแต่ละชาติมีจุดมุ่งหมายในการเล่นว่าวแตกต่างกันไป โดยมากมักจะเป็นด้านของความเชื่อทางศาสนา ประเพณีหรือการใช้ประโยชน์อย่างอื่นด้วย แต่ต่อมาการใช้ประโยชน์ด้านนี้ค่อย ๆ หายไป ทำให้การเล่นว่าวในปัจจุบันเป็นเพียงการละเล่น หรือกีฬาเพื่อความสนุกสนาน และเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเท่านั้น แม้ว่าบางชาติยังมีเรื่องราวของความเชื่อเก่า ๆ แอบแฝงอยู่บ้าง ก็ไม่ถือเป็นเรื่องจริงจังเช่นในอดีต

ในประเทศไทย ว่าวเป็นสิ่งที่คนไทยคุ้นเคยและรู้จักกันดีมาแต่เด็ก เพราะเป็นการละเล่นและกีฬาที่นิยมเล่นกันอย่างแพร่หลายทั่วไปเล่นได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ราคาไม่แพง และสามารถทำเองได้จากวัสดุพื้นบ้าน แม้คนที่ไม่เคยเล่นเองก็คงจะเคยเห็นผู้อื่นเล่นกัน แต่น้อยคนนักที่จะทราบเรื่องราวความเป็นมาและความสำคัญของว่าวในด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ว่าการเล่นว่าวนับแต่โบราณมาได้เป็นแต่เพียงการเล่นสนุกที่ปรากฏในวิถีชีวิตของคนไทยนับตั้งแต่ชาวบ้านจนถึงพระมหากษัตริย์เท่านั้นแต่ยังเป็นพระราชพิธีในราชสำนักอีกด้วย

รูปร่างลักษณะและวิธีการทำว่าว รวมทั้งการเล่นว่าวของไทยเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ทั้งในด้านการค้นคิด ประดิษฐ์รูปแบบของว่าว ทำให้เกิดลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของว่าวไทย ที่แตกต่างไปจากรูปลักษณะว่าวของชนชาติอื่น ๆ วิธีการทำว่าวและการเล่นว่าวของไทยนั้นต้องอาศัยความชำนาญและศิลปะที่เกิดจากประสบการณ์มาประกอบกับฝีมือที่ประณีตจึงจะทำให้ว่าวมีรูปร่างสวยงามและสามารถขึ้นไปลอยอยู่ในอากาศได้ดี นอกจากรูปแบบและวิธีการทำว่าวที่ต่างไปจากว่าวของชาติอื่นแล้ว คนไทยยังมีวิธีการเล่นว่าวที่ไม่เหมือนชาติใด ๆ ด้วยสิ่งเหล่านี้เป็นมรดกที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษไทยแต่โบราณ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจและน่าศึกษา

2.2 ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของว่าว

ว่าว เป็นเครื่องเล่นที่มีในทุกชาติทุกภาษา จากหลักฐานที่เก่าแก่ที่สุดในปี พ.ศ. 35 จีนมีแม่ทัพชื่อ ฮั่นสิน ประดิษฐ์ว่าวสำหรับใช้ในสงคราม และในปี พ.ศ. 143 ก็มีบันทึกว่า อาร์คีดีส ชาวกรีกก็ประดิษฐ์ว่าวขึ้น

การติดต่อค้าขายระหว่างประเทศต่างๆ กับจีน เป็นเหตุให้การเล่นว่าวเผยแพร่ไปทั่วโลก และการที่จีนมีไม้ไผ่อุดมสมบูรณ์และรู้จักการทอผ้ามาเกือบ 4,000 ปี แล้วยังทำกระดาษมากกว่า 2,000 ปี จึงเป็นข้อสันนิษฐานให้ได้ข้อสรุปว่า จีนคือต้นตำรับการทำว่าว อย่างไรก็ตามประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ล้วนมีเรื่องราวและประเพณีหรือการเล่นที่เกี่ยวกับว่าวทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย มาเลเซียพม่า ไทย กัมพูชา และเวียดนาม

ว่าวเป็นที่แพร่หลายไปทั่วโลกเพราะถูกนำไปพร้อมกับพ่อค้าส่วนหนึ่งและผู้ประกาศศาสนา อีกส่วนหนึ่ง โดย มาร์โค โปโล นักเดินเรือผู้มีชื่อเสียงของยุโรป ได้บันทึกไว้เมื่อศตวรรษที่ 13 ว่า ทหารเรือจีนมัดนักโทษชายคนหนึ่งกับว่าว แล้วให้บินว่าวขึ้นไปไปไปใน

วันที่อากาศแปรปรวนเป็นระยะเวลาหนึ่ง แล้วนำว่าวและคนลงมา ถ้านักโทษที่ขึ้นไปกับว่าว ปลดปล่อยก็ยอมให้ออกเรือได้ แต่ถ้านักโทษผู้นั้นตายก็ให้เลื่อนการเดินทางเรือออกไป นับเป็นการพยากรณ์ อากาศครั้งแรกของโลก

ในฐานะต้นตำรับของผู้สร้างว่าว จีนมีการสร้างว่าวเป็นตัวแทนของสัตว์หลายชนิดเช่น มังกร นก ผีเสื้อ ตะขาบ ซึ่งยังคงทำอยู่ในปัจจุบัน ทุกวันที่ 9 เดือน 9 จีนถือว่าเป็นวันว่าว ทุกคนจะออกจาก บ้านไปบินว่าวกันบนที่สูงพร้อมกับตีฆ้องหนึ่งเครื่องเชื่อว่าเป็นการปลดปล่อยสิ่งชั่วร้ายออกไปจาก หมู่บ้าน

ที่เกาหลี ประมาณ ปี พ.ศ. 1138 นายพล คิม ยู ชิน ใช้ลูกไฟผูกติดกับว่าวเพื่อทำสงคราม และในปัจจุบันเกาหลียังมีประเพณีสำหรับเด็กเกิดใหม่ โดยพ่อแม่จะเขียนชื่อเด็กติดไว้กับว่าวแล้วบิน ว่าวขึ้น จากนั้นก็ปล่อยสายพานให้ว่าวหลุดลอยไปเชื่อกันว่าสิ่งชั่วร้ายที่เกิดกับเด็กจะลอยตามว่าว ออกไปด้วย

เช่นเดียวกับในญี่ปุ่น ว่าวถูกผูกโยงกับสงคราม โดยมีหลักฐานว่า ซามูไรที่เมืองเอโคะ (โตเกียวในปัจจุบัน) ใช้ว่าวเพื่อการสงคราม และยังมีบันทึกว่าทหารญี่ปุ่นเคยหลอกข้าศึกด้วยการพิมพ์ รูปคนยิงธนูไว้ที่ว่าว แล้วบินว่าวเป็นจำนวนมากขึ้นไป ข้าศึกเห็นเข้าก็ตกใจ เพราะขณะนั้นคนญี่ปุ่นยังไม่รู้จักว่าวว่าคืออะไรปัจจุบันญี่ปุ่นมีประเพณีเกี่ยวกับว่าวอยู่ประเพณีหนึ่ง ชาวบ้านตามหมู่บ้านใน ชนบทจะช่วยกันสร้างว่าวขนาดใหญ่โตมโหฬารบางตัวใหญ่ถึง 130 ตารางหลา แล้วช่วยกันชักขึ้นไป และอีกประเพณีหนึ่ง ในวันที่ 5 พฤษภาคมของทุกปี เป็นวันเด็กและวันขึ้นปีใหม่ ผู้ใหญ่จะเขียน

ตัวอักษรที่มีความหมายดีๆ เช่น ขอให้แข็งแรงหรือขอให้โตเร็วๆ จากนั้นจะมอบว่าให้เด็กๆ ได้พากันไปปีนเล่น

ในมาเลเซียนิยมบินว่าวขึ้นไปในที่สูงด้วยระยะที่ต้องการแล้วจะผูกปลายสายบ้านปล่อยให้ว่าวลอยเหนือหลังคาบ้านในตอนกลางคืน เชื่อว่าเป็นการปิดเป่าสิ่งชั่วร้ายให้ออกไปจากบ้านและผู้อยู่อาศัย

อินเดีย ว่าวเป็นกีฬาต่อสู้กันบนอากาศ นักบินว่าวชาวภารตะ จะนำเศษแก้วบดให้ละเอียดแล้วผสมข้าวลูกให้เหนียวโรยติดกับสายบ้าน การสู้กันไม่จำกัดว่ามีว่าวมากน้อยเพียงใด บางครั้งอาจมีว่าวขึ้นสู้กันหลายสิบตัวโดยว่าวแต่ละตัวจะพยายามบินไปตัดสายบ้านคู่แข่งต่อสู้ให้ขาดลอย ว่าวตัวสุดท้ายที่เหลือจะเป็นผู้ชนะว่าวของอินเดียมีหลากหลายชนิด แต่ที่นิยมกันเป็นว่าวปักเป้าคล้ายของไทย ตรงส่วนหางจะทำเหมือนหางปลา นักบินว่าวของอินเดียจะมีความสามารถในการบังคับว่าวให้เลี้ยวไปมา อินเดียมีวันสำคัญเกี่ยวกับว่าว เรียกว่า วันตัดเซลา จะมีการพนันขันต่อว่าวของใครจะไปตัดว่าวของผู้อื่นได้มากกว่ากัน เป็นที่สนุกสนานกันทั้งเมือง

ว่าวข้ามน้ำข้ามทะเลไปถึงยุโรป โดยสันนิษฐานว่าน่าจะมาจากฝีมือของ มาร์โค โปโล เป็นผู้นำไปเผยแพร่ ในราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ 13 ส่วนในอเมริกาได้มีการเล่นว่าวแบบพิสดารโดยใช้ใบมีดโกนติดกับขอบว่าว แข่งกันว่าว่าวของใครจะตัดสายบ้านของว่าวอีกฝ่ายหนึ่งได้หลุดลอยไป ซึ่งเป็นวิธีการเล่นที่คล้ายคลึงกับของชาวเอเชีย

ในประเทศไทยการเล่นว่าวเป็นวิถีชีวิตของคนทุกระดับชั้นนับตั้งแต่ชาวบ้านจนถึงพระมหากษัตริย์ และยังเป็นพระราชพิธีในราชสำนัก คนไทยรู้จักการเล่นว่าวมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยมีการกล่าวไว้ในพงศาวดารว่า พระร่วงโปรดทรงว่าวและในหนังสือตำรับทำวศรจุฬาลักษณ์กล่าวถึงพระราชพิธีบุษยามภิเษกในเดือนยี่ว่า เป็นนักชดถุกซ์ที่นางสนมกำนัลได้ดูการชักว่าวห่างวซึ่งมีเสียงไพเราะเสนาะโสตยิ่ง

ในสมัยอยุธยาการเล่นว่าวคงจะเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายจนมีการเล่นที่เลยเถิดไม่ระมัดระวัง จึงมีกฎหมายเฝ้าระวัง ออกมาห้ามชักว่าวข้ามพระราชวัง ผู้ใดละเมิดมีโทษถึงขั้นตัดมือสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์หนึ่งที่โปรดการทรงว่าวมาก เมอร์ซิเออร์เดอ ลาลูแบร์ ราชทูตจากสำนักฝรั่งเศสที่ส่งมาเจริญสัมพันธไมตรีสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ในปีพ.ศ.

2230 ได้บันทึกในจดหมายเหตุว่า "ว่าวของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามปรากฏในท้องฟ้าทุกคืนตลอดระยะเวลา 2 เดือนของฤดูหนาว และทรงแต่งตั้งขุนนางให้คอยผลัดเปลี่ยนเวรกันถือสายป่านไว้" ขณะที่บาทหลวง ตาซาร์ด บันทึกว่า "ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ว่าวเป็นกีฬาที่เล่นกันในหมู่ชาวสยาม..ที่ทะเลชุบศร และเมืองลพบุรี ขณะที่สมเด็จพระนารายณ์ประทับอยู่นั้น ในเวลากลางคืนรอบพระราชนิเวศน์จะมีว่าวรูปต่างๆ ลอยอยู่ ว่าวนี้ติดโคมส่องสว่างและลูกกระพรวนส่งเสียงดังกรู๊งกริ้ง"

ครั้นถึงสมัยสมเด็จพระเพทราชา มีการนำว่าวไปใช้ในสงคราม โดยเมื่อพระยายมราช (สังข์) เจ้าเมืองนครราชสีมาเป็นกบฏ พระเพทราชาส่งกองทัพไปปราบตีเมืองไม่สำเร็จพอครั้งที่สองแม่ทัพอยุธยาคิดอุบายเผาเมืองอุบายหนึ่ง ใช้หม้อดินบรรจุดินดำผูกสายป่านว่าวจุฬาลำมชนวนซักข้ามกำแพงเมืองเข้าไป แล้วจุดชนวนไหม้ไปถึงหม้อดินดำเกิดระเบิดตกลงไปไหม้บ้านเมือง ราษฎรระส่ำระสายจึงเข้าตีเมืองนครราชสีมาเป็นผลสำเร็จ จากประวัติศาสตร์ตอนนี้ปรากฏชื่อว่าว่าวจุฬาเป็นครั้งแรกด้วย

รัชสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การเล่นว่าวยังคงเป็นกีฬายอดนิยมอยู่ในตำนานวังหน้ากล่าววว่า พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยและสมเด็จพระเจ้าบรมมหาเสนาณรงค์ พระอนุชาธิราชโปรดการทรงว่าวมาก ดังคำกล่าวที่ว่า "วังหลวงทรงจุฬา วังหน้าทรงปักเป้า"

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ทรงมีพระบรมราชานุญาตให้ประชาชนสามารถใช้ท้องสนามหลวงเป็นที่เล่นว่าวได้ จะว่าไปแล้วประเทศไทยน่าจะเป็นประเทศแรกในโลกที่มีสนามบินว่าวโดยเฉพาะ เรียกสนามบินว่าวว่า สนามพนันว่าว เช่น สนามพนันว่าววัดโศก สนามพนันว่าวหัวลำโพง สนามพนันว่าวสวนอนันต์ ต่อมาจึงย้ายมาที่สนามหลวง ทุกสนามจะมีนายสนามคอยควบคุมกฎกติกาการยาทในการแข่งขันและก็น่าจะเป็นประเทศแรกที่มีนายสนามนี้ สนามบินว่าวด้วย โดยในปี พ.ศ. 2442 มีท่านพลโทพระยาสมุหระดมสรรพากร(ทัต สิริสัมพันธ์) เป็นนายสนามพนันว่าวที่ท้องสนามหลวง และน่าจะเป็นประเทศแรกในโลกอีกที่มีพิณพาทย์ทำเพลงเชิดฉิ่งเมื่อว่าวติดพันกัน และบางครั้งก็มีแตรวงบรรเลงเพลงต่างๆ กลางสนามว่าว เพิ่มความสนุกสนานครื้นเครง

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 มีการจัดการแข่งขันว่าวจุฬาปักเป้าทุกปี ซึ่งถ้ายกทองคำพระราชทาน ที่พระราชวังดุสิต การแข่งขันดำเนินติดต่อกันมาจนสิ้นรัชกาลของพระองค์ ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสนับสนุนให้จัดตั้งสมาคมกีฬา

ว่าวชื่อ สมาคมกีฬาสยาม เมื่อปี พ.ศ. 2469 ในสมัยนั้นมีการผลิตตำราพลศึกษาเป็นครั้งแรกอย่างแพร่หลาย ของพระยาภิรมย์ภักดี

ตำราวว่าวเล่มนี้เป็นตำราวว่าวเล่มแรกของไทย มีความหนาเกือบ 100 หน้า ขนาดหนังสือใหญ่เท่ากับนิตยสารทั่วไปที่อ่านกันในเวลานั้น ท่านพระยาภิรมย์ภักดีได้รวบรวมรายละเอียดทุกอย่างเกี่ยวกับว่าว อาทิ การสร้างว่าว การชักว่าว การแข่งขันว่าว และกลเม็ดเด็ดพรายต่างๆ ไว้จนครบ ชื่อว่า ตำรานพนนว่าว ตำราผูกว่าว วิธีชักว่าว และการเล่นว่าวต่อสู้อากาศ ยอดพิมพ์ 1000 เล่ม ราคาจำหน่าย เล่มละ 2 บาท 700 เล่มแรกขายได้เงินเท่าใดมอบให้กรมอากาศยานเอาไปบำรุงเครื่องบินพระโยชนบำรุงกำลังบ้านเมืองทางอากาศ อีก 200 เล่มมอบให้หอพระสมุทวชิรญาณ ส่วนที่เหลืออีก 100 เล่มท่านเอาไว้แจกเพื่อนฝูงโดยมีท่านหลวงโสภณอักษรกิจ (เล็ก สมิตินิธิ) จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ให้ฟรี ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 มีหนังสือว่าวอีกเล่มหนึ่งเขียนโดยนายสมัชชา นิยมศิลป์ นายกสมาคมนักกีฬาว่าวประเทศไทย มีเรื่องราวทั้งว่าวไทยและว่าวโลก

2.2.1 ประเภทและชนิดของว่าวไทย

ว่าวไทยแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ว่าวแผง คือว่าวที่ไม่มีความหนามีแค่ส่วนกว้างและส่วนยาว เช่น ว่าวจุฬา ว่าวปักเป้า ว่าวอีลุ้ม หรือว่าวรูปสัตว์อื่น

ว่าวภาพ คือว่าวที่ประดิษฐ์ให้มีลักษณะพิเศษเพื่อแสดงแนวความคิด และมีมือในการประดิษฐ์ เช่น ว่าวประเภทสวยงามว่าวประเภทความคิดและว่าวประเภทตกลงขบขัน

ว่าวแผงเท่านั้นที่นิยมนำมาแข่งขันกัน ส่วนว่าวภาพจะชักขึ้นเพื่ออวดความสวยงามและนิยมชักให้ลอยนิ่งอยู่ในอากาศที่คนชม เพื่อความเพลิดเพลินในช่วงเริ่มต้นต้นนาว เป็นการประชันกันว่าว่าวของใครจะขึ้นดีกว่ากันหรือสวยงามกว่ากัน

2.2.2 บันทึกหน้าประวัติศาสตร์การใช้ประโยชน์จากว่าว

จากอดีตที่ผ่านมา ว่าว ถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์หลายด้านมิใช่เพียงความสนุกสนานเพลิดเพลินในฐานะเครื่องเล่นเท่านั้นแต่ยังรวมถึงประโยชน์ทางการทหาร การขนส่ง การพิสูจน์และค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ และการเดินทาง

ปี พ.ศ. 2229 นักวิทยาศาสตร์ชาวสก็อตชื่อ อเล็กซานเดอร์ วิลสัน นำวาวต่อกันหลายตัวติด เครื่องวัดอุณหภูมิไปกับวาวแต่ละตัวเพื่อวัดอุณหภูมิอากาศตามระยะความสูง

พ.ศ. 2231 วาวสร้างชื่อเสียงให้ เบนจามิน แฟรงคลิน เมื่อบินวาวขึ้นไปในวันที่มีฝนตกพายุ แรงแรงมาก เพื่อพิสูจน์ว่าในแสงมีไฟฟ้า ผลการพิสูจน์ครั้งนั้นเป็นที่มาของวิทยาศาสตร์อีกหลายสาขา

พ.ศ. 2347 เซอร์จอห์น เฮอร์แห่งอังกฤษเชื่อว่าวัตถุที่หนักกว่าอากาศสามารถบินได้ จึงพัฒนาวาวเป็นเครื่องร่อนโดยสร้างวาวตัวใหญ่ขึ้นและผูกคนรับใช้ติดกับวาว เมื่อบินวาวขึ้นไปได้ที่ตีก็ปล่อยสายป่านเพื่อให้คนรับใช้บินร่อนข้ามหุบเขาได้สำเร็จ เป็นที่มาของเครื่องร่อนและอากาศยานในที่สุด

พ.ศ. 2371 ชาวอังกฤษ จอร์จ โปกก็อก ใช้วาวตัวใหญ่สองตัวลากกรว้างได้เร็ว 20 ไมล์ต่อ ชั่วโมง พิสูจน์ว่าวามีพลังพอที่จะขับเคลื่อนวัตถุได้

พ.ศ. 2390 เด็กชายอเมริกันวัย 10 ขวบชื่อ โยแมน วาลซ์ใช้วาวขนอุปกรณ์ก่อสร้างสะพาน แขนวน้ำในแม่น้ำในเองการ่า

พ.ศ. 2436 แฮตตี้ ฮาเกอร์ บินวาวติดอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ขึ้นไปเพื่อตรวจสอบสภาพอากาศ เป็นที่มาของเครื่องบิน

ในปี พ.ศ. 2442 พี่น้องตระกูลไรท์ บินวาวขึ้นไปหลายครั้งเพื่อทดสอบอากาศด้วยความคิดที่จะใช้วาวติดเครื่องยนต์เพื่อให้ มนุษย์บินขึ้นไปในอากาศได้

พ.ศ. 2444 กูกลิม มารโคนี ชาวอิตาลีผูกสายอากาศไว้กับวาว แล้วบินวาวขึ้นที่อเมริกาเหนือ พร้อมกับที่ยุโรป สร้างประวัติศาสตร์ในการรับส่งวิทยุจากอเมริกาเหนือติดต่อกับยุโรปเป็นครั้งแรก

พ.ศ. 2445 นายทหารฝรั่งเศสใช้วาวบินขึ้นไปเพื่อสำรวจภูมิประเทศทางการทหาร

พ.ศ. 2446 ปรากฏการณ์ครั้งสำคัญของโลกเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม เมื่อพี่น้องตระกูลไรท์ วิกเบอร์และอวิลล์ ใช้วาวที่ได้พัฒนาเป็นเครื่องร่อนติดเครื่องยนต์ออกบิน ที่ตำบลคิตตี้ฮอค รัฐ

คาร์โลไลน่าเหนือ สหรัฐอเมริกา นับเป็นความสำเร็จในการบินครั้งแรกของมนุษยชาติที่สามารถกวัดวักที่หนักกว่าอากาศถึง 750 ปอนด์ลอยอยู่ได้นาน 39 วินาทีด้วยความเร็วประมาณ 30 ไมล์ต่อชั่วโมง

พ.ศ. 2449 เกิดแผ่นดินไหวในเมืองซานฟรานซิสโกสหรัฐอเมริกา ได้ใช้ว่าวติดกล้องถ่ายรูปบริเวณแผ่นดินไหวเพื่อสำรวจความเสียหาย นับเป็นครั้งแรกของโลกที่มีการถ่ายภาพทางอากาศ

พ.ศ. 2450 ดร.อเล็กซานเดอร์ แกรแฮมเบล นักประดิษฐ์โทรศัพท์ พาคนบินขึ้นไปสูง 170 ฟุต และในเวลาต่อมาให้คนบินขึ้นไปกับว่าวรูปปิรามิตเพื่อติดตั้งอุปกรณ์โทรศัพท์จำนวนมากกว่า 3,000 ชิ้น

พ.ศ. 2462 มีคนบินว่าว 9 ตัวผูกต่อกันบินขึ้นไปได้สูงกว่า 6 ไมล์จนมีนักเขียนนิยายวิทยาศาสตร์เขียนว่าอีกหน่อยว่าจะพามนุษย์ขึ้นไปดวงจันทร์

พ.ศ. 2482-2489 ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ว่าวได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์เป็นเป้าล่อในการฝึกยิงเครื่องบิน โดยทหารอเมริกันใช้ยุทธวิธีเช่นนี้ ทำให้มีการผลิตว่าวเป็นอุตสาหกรรมจำนวนมากถึงสามแสนตัวเพื่อใช้เป็นเป้าล่อ

พ.ศ. 2491 ฟรานซิส โรเกลโล จดทะเบียนสิ่งประดิษฐ์เป็นว่าวมีปีกเคลื่อนไหวได้เป็นที่มาของเครื่องบิน และต่อมาเมื่อมีผู้สร้างว่าวสองสายบ้านก็ได้นำแบบเครื่องบินนี้มาพัฒนากลับมาเป็นว่าว ซึ่งเป็นต้นแบบของว่าวสองสายบ้านที่นิยมกันในปัจจุบัน

พ.ศ. 2507 โดมินา เจล เบอร์ต ได้ออกแบบว่าวจากลักษณะร่มชูชีพเพื่อให้คนขึ้นไปกับว่าวได้ง่ายขึ้นใช้เล่นกันตามชายหาด

พ.ศ. 2521 ชาวญี่ปุ่นชื่อชูอิโกะ อซาบา บินว่าวสายป่านเดียวต่อเรียงกันเป็นว่าวรถไฟสร้างสถิติโลกด้วยการต่อว่าวหลายในสายป่านเดียวมีจำนวนมากถึง 4,128 ตัว จนกระทั่งปัจจุบันยังไม่มีใครลบสถิตินี้ได้เลยทั้งหมดนี้จึงเห็นได้ว่า มนุษย์ได้พัฒนาการใช้ประโยชน์จากว่าว ในหลายด้านอย่างที่เราคิดไม่ถึง

2.2.3 ถึงเวลาเล่นว่าวในฤดูลมว่าว

คนไทยสมัยสุโขทัยและอยุธยานิยมเล่นว่าวในช่วงที่มีลมประจำถิ่นซึ่งเกิดขึ้นในช่วงฤดูหนาวราวเดือนพฤศจิกายน เป็นลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีทิศทางลมแน่นอน พัดจากผืนแผ่นดินใหญ่ของทวีปเอเชียผ่านภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยไปยังมหาสมุทรทางใต้ คนไทยในภาคดังกล่าวยังคงยึดถือเวลาการเล่นเช่นในอดีตคือในระหว่างเดือนธันวาคมถึงกุมภาพันธ์ มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนกันอยู่มากว่าคนไทยเล่นว่าวกันในช่วงมีลมว่าวซึ่งเป็นลมที่พัดในช่วงเดือนมีนาคม เพราะแท้ที่จริงลมที่พัดในช่วงมีนา-เมษา คือลมตะเภา

อย่างไรก็ตามสำหรับคนไทยภาคกลางนิยมเล่นว่าวในช่วงมีนาคม-เมษายน

ผู้เชี่ยวชาญการเล่นว่าวให้ข้อเท็จจริงที่น่าสนใจว่า ขณะที่คนอีสานบินว่าวกันระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคมเพราะเป็นช่วงปลายฝนต้นหนาว คนใต้จะบินว่าวระหว่างมีนาคม-พฤษภาคมเรียกว่า ปลายร้อนต้นฝน แต่ที่จริงแล้ว คนไทยจะบินว่าวในเวลาที่ยาววันจากการทำนาทำการเกษตรมากกว่า เพราะเราบินว่าวได้ทุกฤดูกาลและบินกันได้ทั่วทั้งประเทศเกือบทุกวัน โดยเฉพาะภาคใต้ที่มีชายทะเลตลอด ส่วนที่เป็นด้ามขวานของแผนที่ประเทศยังไม่จำเป็นต้องร่อนว่าวแล้วค่อยออกไปบิน เพราะมีลมทุกฤดูและมีเกือบทุกวัน เราสามารถบินว่าวได้ทุกวันตลอดทั้งปีโดยไม่ต้องร่อนว่าลมว่าว และสามารถบินได้แม้แต่ในอาคารที่ไม่มีลมเลย ด้วยการสร้างว่าวให้มีน้ำหนักเบา สัมพันธ์กับขนาดของว่าว การบินว่าวจึงไม่ต้องร่อนคอย เพราะปัจจุบันเรามีวัสดุที่เบามากแต่ราคาจะสูงกว่ากระดาษและไม้ไผ่ ซึ่งการออกแบบว่าวให้ถูกหลักตามพลศาสตร์นั้นมีหลักการอยู่ว่า ต้องออกแบบว่าวให้มีขนาดสัมพันธ์กับน้ำหนัก

2.2.4 การอนุรักษ์ ประเพณีเล่นว่าว

ราวปี พ.ศ. 2539 ได้เกิดการรวมตัวกันของผู้ที่รักว่าว และมีอุดมการณ์ในการสร้างสรรค์ครอบครัวให้มีกิจกรรมร่วมกันในที่โล่งแจ้งด้วยการเล่นว่าว และตั้งสมาคมนักบินว่าวประเทศไทยขึ้นมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ว่าวเป็นกีฬาประจำครอบครัว เผยแพร่วิธีการบินว่าวทั้งเอกสารและการฝึกอบรมส่งเสริมสนับสนุนสถาบันครอบครัวให้มีโอกาสได้รับอากาศบริสุทธิ์ในที่โล่งแจ้ง โดยจะไม่ดำเนินการใดใดที่เกี่ยวข้องกับการพนัน การหาผลกำไร สมาคมเปิดรับสมาชิกรวม 3 ประเภท คือสมาชิกสามัญ สมาชิกอาวุโส และสมาชิกกิตติมศักดิ์

2.2.5 ความเป็นมาของว่าวผาดโผน

ว่าวผาดโผน หรือที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า STUNT KITE เดิมเรียกว่า ว่าวสองสายบ้าน แต่ปัจจุบันพัฒนามีทั้งสองสายป่าน สามสายบ้านและสี่สายป่านขึ้นไป สามารถบังคับทิศทางได้ทางสมาคมักบินว่าวประเทศไทยบัญญัติเรียกว่า ว่าวผาดโผน

เริ่มถือกำเนิดจาก ปี พ.ศ. 2474 เมื่อนายทหารเรือชื่อการ์เบอร์ พบว่าการยิงเรือของทหารเรือสามารถใช้ว่าวเป็นเป้าฝึกยิงได้จึงทดลองทำว่าวสองสายป่านเพื่อที่จะบังคับได้และเมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาจึงจัดทำว่าวพิเศษเพื่อการนี้ขึ้น 3,500,000 ตัวเพื่อทำเป็นเป้าล่อ ในปี พ.ศ. 2485 พอร์ต การ์เบอร์ ได้ประดิษฐ์ว่าวหลายสายป่านบังคับเลี้ยวซ้ายเลี้ยวขวาได้เพื่อเป็นเป้าเคลื่อนที่ ต่อมา ปีเตอร์ พาวเวล ช่างสังกะสีมีความคิดว่า ถ้าเอาสายบ้านตรงกลางออกแล้วทำคอกงใช้แต่สายป่ายบ้านซ้ายและขวา ว่าวก็น่าจะบินได้ เขาเป็นคนแรกที่คิดค้นว่าวสองสายป่านที่เรียกว่าว่าวผาดโผนนี้

หลังจากนิยมเล่นกันจนแพร่หลายแล้วในหลายประเทศ ราวปี พ.ศ. 2528 คุณวิเชียร ศรีสุวรรณ ซึ่งเดินทางกลับจากทำงานที่ประเทศเยอรมัน ได้นำว่าวผาดโผนเข้ามาเล่นในประเทศไทย มีผู้สนใจมากเพราะเป็นของเล่นชิ้นใหม่ นำไปสู่การผลิตและจำหน่ายในเวลาต่อมา มีการตั้งโรงงานผลิตในปี พ.ศ. 2531 ในชื่อ KITE MASTER สนามประลองว่าวผาดโผนที่รู้จักกันคืออยู่ในย่านเมืองทองธานี

ในปี พ.ศ. 2542 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้จัดงานว่าวไทยและว่าวนานาชาติ ครั้งที่ 6 ขึ้นที่เมืองทองธานี และเป็นครั้งแรกที่มีการเปิดตัวชมรมว่าวบินเมืองทองธานี จนมีการจัดงานว่าวนานาชาติครั้งที่ 7 ที่หัวหิน ชมรมฯ จึงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดงานแข่งขันว่าวนานาชาติ จนถึงครั้งที่ 10 ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 8-9 มีนาคม 2551 ณ พระราชนิเวศน์มฤคทายวันอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

กิจกรรมในงาน นอกจากมีการจัดแสดงว่าว 4 ภาค และว่าวสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นแล้ว ยังมีนิทรรศการว่าวไทยสาธิตการแข่งขันว่าวจุฬาและปักเป้า การแสดงว่าวนานาชาติมากกว่า 16 ประเทศ อาทิ ว่าวเซกซีเลกส์ ว่าวปลานีโม ว่าวเมเป็นเทรน ยาว 300 เมตร ว่าวโมนาลิซ่า ว่าวเทพีเสรีภาพ การแสดงว่าวผาดโผน การแสดงว่าวดาวเทียมฮีออส การเห็นฟ้าของว่าวปิรามิด กิจกรรม

วิทยาศาสตร์สนุกจากสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ และสถาบันวิจัยดาราศาสตร์
ฯ เป็นต้น

ไฮไลท์ของงานว่าวไทยและว่าวนานาชาติ ครั้งที่ 10 ที่ผ่านมายังอยู่ที่การเปิดตัวชมรมนักบิน
ว่าวสนุกสกายประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้สร้างว่าวแนวเอกลักษณ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ศิลปกรรมไทย โดย
ได้นำว่าวสายข้างต้น มาจัดแสดงเป็นครั้งแรก

ว่าวสายข้างต้นนี้จะสื่อถึงข้างต้นซึ่งเป็นสัตว์มงคลคู่บารมีพระมหากษัตริย์ เป็นหนึ่งในเจ็ด
รัตนแห่งองค์พระจักรพรรดิราชโดยได้ศึกษาจากเอกสารและตำราว่าด้วยคชลักษณ์ เพื่อนำมาเป็น
แนวในการออกแบบตัวว่าว อันประกอบด้วยว่าวรูปหัวข้างต้นรวม 8 สี แต่ละสีเป็นสื่อแทนสีผิวกายคช
ลักษณ์ ข้างต้นแต่ละพงค์ ได้แก่ อิศวรพงค์ พรหมพงค์ วิษณุพงค์ และอัคนีพงค์ และมีเศียรข้างเผือก
ตกแต่งเครื่องทรงที่ถูกต้องสมบูรณ์ จัดผูกต่อว่าวแต่ละตัวให้เป็นว่าวสายยาวต่อเนื่องกัน เพื่อสร้าง
รูปแบบของว่าวนี้ให้มีความยาวและพลิ้วไหวในอากาศ มีสีสันสดใสสวยงาม โดยได้จินตนาการมาจาก
กระทงสาย ของจังหวัดตาก ที่สืบทอดเป็นเอกลักษณ์มาแต่โบราณ ได้ใช้การปรับประยุกต์วิธีการผูก
และเลือกสายป่านว่าวด้วยวัสดุที่มีมาตรฐานสากล มีการคำนวณน้ำหนัก ขนาด รูปทรง และแรงดึง
ของว่าวด้วยหลักวิชาอากาศพลศาสตร์ และใช้ชื่อว่าว่าว ว่าวสายข้างต้น

ลักษณะเด่นของว่าว สายข้างต้น มีรูปทรงยาวต่อเนื่องของตัวว่าว รูปตัวข้าง โครงไม้ไผ่บุผ้า
สีต่างๆ ขนาดกว้าง 40 เซนติเมตร ยาว 110 เซนติเมตร พิมพ์รูปหัวข้างบนผ้าบุโครงไม้ไผ่ ผูกคอซุง ตัว
ว่าวเรียงต่อกันไปตลอดสายประมาณ 250 ตัวเสริมบรรยากาศด้วยผู้บังคับจำนวน 4 คน แต่งกายด้วย
ชุดจตุรงคบาท ใช้สัญญาณปล่อยว่าวด้วยการโบกธงข้างเผือก ซึ่งเป็นธงประเทศสยามในอดีต ทั้งหมด
นี้ ถือเป็นการมีส่วนร่วมช่วยทำให้ว่าวไทย ได้รับการอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไปสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ซึ่งทำให้ทางการกำหนดให้วันที่ 2 เมษายน อันเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพ
ของพระองค์ เป็นวันอนุรักษ์มรดกไทย ทรงให้การสนับสนุนการอนุรักษ์ว่าวไทย เป็นอย่างยิ่ง จึงหวัง
ว่าการละเล่นแต่โบราณของคนรุ่นปู่ย่าตายาย จะได้รับการสืบสานจากคนรุ่นใหม่อย่างเราเราท่านท่าน
ทั้งหลายสืบไป

2.3 ว่าวเบอร์อามัส ว่าวทองมลายู

“เบอร์อามัส” ว่าวทอง มลายู แห่งวังสายบุรี

“หากว่าฉันตายไป ว่าวเบอร์อามัส ฉันยังอยู่ไม่เป็นไรแต่ถ้าไม่มีคนมาสืบทอด ภูมิปัญญา ก็ จะหายไป ฉันเสียใจ” ช่างทำว่าว กล่าว

คือชื่อของพ่อลูก ที่ทางศูนย์ส่งเสริมศิลปะชีพ ระหว่างประเทศมอบให้ เพื่อเชิดชูคุณพ่อ แว ฮามิ วานี เป็นครู ศิลป์ ของแผ่นดิน และลูกชาย ไวโรจน์ วานี เป็นทายาทช่าง ศิลปหัตถกรรม ปี ๒๕๖๐ ประเภทงานเครื่องกระดาษ (ว่าวเบอร์อามัส)

ทายาทผู้สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเล่าว่า “ว่าวเบอร์อามัส” หรือที่รู้จักในนาม “ว่าวทอง แห่งมลายู” เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมายาวนาน เป็นเอกลักษณ์ของชาวสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ว่าวเบอร์อามัส (Beramas) หรือที่รู้จักในชื่อ “ว่าวทองแห่งมลายู” เป็นว่าวในวัฒนธรรมของ ชาวมลายู ในสมัยโบราณ ว่าวเบอร์อามัส ถือเป็นว่าวชั้นสูงสำหรับชนชั้นเจ้าเมืองเท่านั้นที่จะมีสิทธิ์ เล่นว่าวชนิดนี้ในอดีตนั้นการเล่นว่าวเบอร์อามัสถูกจัดขึ้นเป็นประเพณีหลังฤดูเก็บเกี่ยวในช่วงยุค 7 หัว เมืองมลายู โดยมีเจ้าเมืองแต่ละหัวเมืองเป็นผู้ขึ้นว่าวเป็นคนแรก และก่อนที่เจ้าเมืองจะขึ้นว่าวขึ้นสู่ ท้องฟ้า จะต้องทำพิธีปิด "ทอง" ที่หัวว่าวเสียก่อน ในภาษามลายูจึงเรียกชื่อว่าวชนิดนี้ว่า "ว่าวเบอร์ อามัส" หรือ ว่าวเบอร์มะห์ และภาษามลายูกลางเรียกว่า ว่าวเบอร์อามัส" ด้วยคำว่า "อามัส" (หรือ อามัส ในภาษามลายูกลาง) แปลว่า "ทอง" การขึ้นว่าวเบอร์อามัสนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อทำนาย หรือ พยากรณ์ดิน ฟ้า อากาศ สำหรับการเพาะปลูก หรือทำการเกษตรในปีต่อไปว่าจะมีลักษณะ ดินฟ้า อากาศเป็นเช่นไร จะสามารถทำการเกษตรได้อุดมสมบูรณ์หรือไม่ โดยมีผู้รู้เป็นผู้ทำหน้าที่ในการ ทำนาย เมื่อมีการขึ้นว่าวเบอร์อามัสแล้ว ประชาชนทั่วไปจึงจะสามารถเล่นว่าวกันอย่างอิสระ

2.3.1 การสืบทอดงาน "ว่าวเบอร์อามัส"

ปัจจุบัน "ว่าวเบอร์อามัส" เป็นว่าวสำหรับการละเล่นของชาวมลายูในสามจังหวัดชายแดนใต้ หรือในแถบประเทศมาเลเซีย เป็นภูมิปัญญาที่ใกล้สูญหาย หากไม่มีการอนุรักษ์ รักษาและสืบทอดว่าว เบอร์อามัสก็คงจะสูญหายไปเป็นที่สุด แต่ปัจจุบันยังคงมีครอบครัววานี แห่งอำเภอสายบุรี จังหวัด ปัตตานี โดยคุณ แวฮามิ วานี ที่ยังสืบทอดงานที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์ มีเรื่องราวที่เชื่อมโยงระหว่าง ความเชื่อ ภูมิปัญญา ทักษะฝีมือ และวัฒนธรรมท้องถิ่นใต้ได้อย่างชัดเจนอย่างว่าวเบอร์อามัส ให้ดำรง

คงอยู่ และถ่ายทอดส่งต่อถึงเยาวชนและคนในพื้นที่จนทำให้เกิดการตื่นตัวและเริ่มมีการฟื้นฟูงานว่าวเบอร์อามัส กันมากขึ้น

ภาพที่ 1 นายเวฮามิ วานี (ครูศิลป์ของแผ่นดิน) ปี 2560 (งานว่าวเบอร์อามัส)จาก SACICT 1 ใน 10
ท่าน ครูศิลป์ของแผ่นดิน
ที่มา : สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย

นายเวฮามิ วานี เกิดในตระกูลที่บรรพบุรุษเป็นช่างในวังสายบุรี ได้เริ่มเรียนรู้การทำว่าวชนิดต่าง มาตั้งแต่อายุประมาณ 8 ปี และเริ่มเรียนรู้การทำว่าวเบอร์อามัส อย่างจริงจังเมื่ออายุประมาณ 16 ปีโดยได้รับการถ่ายทอดวิธีการทำว่าวจากคุณปู่ ซึ่งประกอบอาชีพเป็นช่างอยู่ในวังสายบุรี นายเวฮามิได้มีโอกาสพบเห็นว่าวเบอร์อามัส ซึ่งมีขนาดตัวว่าวที่ใหญ่มากรวมถึงมีลวดลายที่น่าสนใจ จึงทำให้เป็นแรงบันดาลใจในการฝึกฝนการทำว่าวชนิดนี้ โดยในช่วงแรกที่นายเวฮามิ เริ่มหัดเรียนรู้การทำว่าว ได้เริ่มต้นฝึกหัดทำว่าววงเดือน และว่าวนกก่อนเป็นอันดับแรกแล้วจึงพัฒนาสั่งสมประสบการณ์มาทำว่าวเบอร์อามัส ต้องเริ่มตั้งแต่การเรียนรู้ถึงชนิดของไม้ไผ่ที่เหมาะสมสำหรับทำโครงว่าว ก่อนจะเริ่มหัดทำโครงว่าวรวมถึงหัดทำปีกว่าว ฝึกฝนจนมีความชำนาญในทุกขั้นตอน สืบทอดการทำว่าวเบอร์อามัส รักษาเอกลักษณ์ในรูปแบบของว่าว และขั้นตอนของการทำว่าวเบอร์อามัสที่ใกล้เคียงกับเมื่อครั้งอดีต ประดิษฐ์ว่าวในการร่วมกิจกรรมและการแข่งขันต่าง ๆ รวมถึงถ่ายทอดการ

ทำว่าวให้แก่เยาวชนได้เรียนรู้ มุ่งมั่นสร้างคุณค่าให้การทำว่าวคงอยู่เพื่อไม่ยอกให้ว่าวเบอร์อามัส สูญหายไปตามกาลเวลามาตลอดจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 2 ไวโรจน์ วานี ลูกชายของ นายแวงฮามิ วานี เป็นทายาทช่างศิลปหัตถกรรม
ที่มา : สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย

2.3.2 ภูมิปัญญาที่สะท้อนเอกลักษณ์"ว่าวเบอร์อามัส"

การทำว่าวเบอร์อามัส ไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากการทำว่าวเบอร์อามัสในอดีตแต่โบราณนั้น ต้องใช้ช่างฝีมือภายในวังถึง 7 คน ทำหน้าที่ที่แตกต่างกันใน 7 ด้าน ได้แก่ ช่างหาไม้ไผ่ ช่างเหลาไม้ไผ่ ช่างผูกโครงว่าว ช่างติดกระดาษ ช่างเขียนลาย ช่างผูกสายยู (สายสำหรับขึ้นว่าว) และช่างตรวจงาน สำหรับช่างตรวจงานนี้จะทำหน้าที่ตรวจสอบว่าได้ทำตามขั้นตอนที่ถูกต้องหรือไม่ เมื่อเสร็จดีแล้วจึงสามารถนำว่าวขึ้นได้ แต่ด้วยความยากของการทำว่าวชนิดนี้ช่างฝีมือก็หายไปหมด จนทำให้การทำว่าวเบอร์อามัสต้องใช้คน ๆ เดียวที่ต้องทำในทุกขั้นตอน

ผู้สร้างสรรค์ว่าวเบอร์อามัสได้นั้น ก็ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญมากกว่าการทำว่าวชนิดอื่น เพราะเป็นว่าวที่ต้องใช้ไม้ไผ่ที่ใช้ประกอบขึ้นเป็นว่าวเบอร์อามัส 1 ตัว มากถึง 27 ซี่ขึ้นไป หรือ อาจจะต้องใช้ถึง 30 ซี่ หากมีขนาดใหญ่และในอดีตว่าวเบอร์อามัสจัดได้ว่าเป็นว่าวที่มีขนาดใหญ่ที่สุดการทำว่าวจึงใช้ไม้ไผ่จำนวนมากเพื่อให้รับน้ำหนักและมีความสมดุลในโครงสร้างว่าว

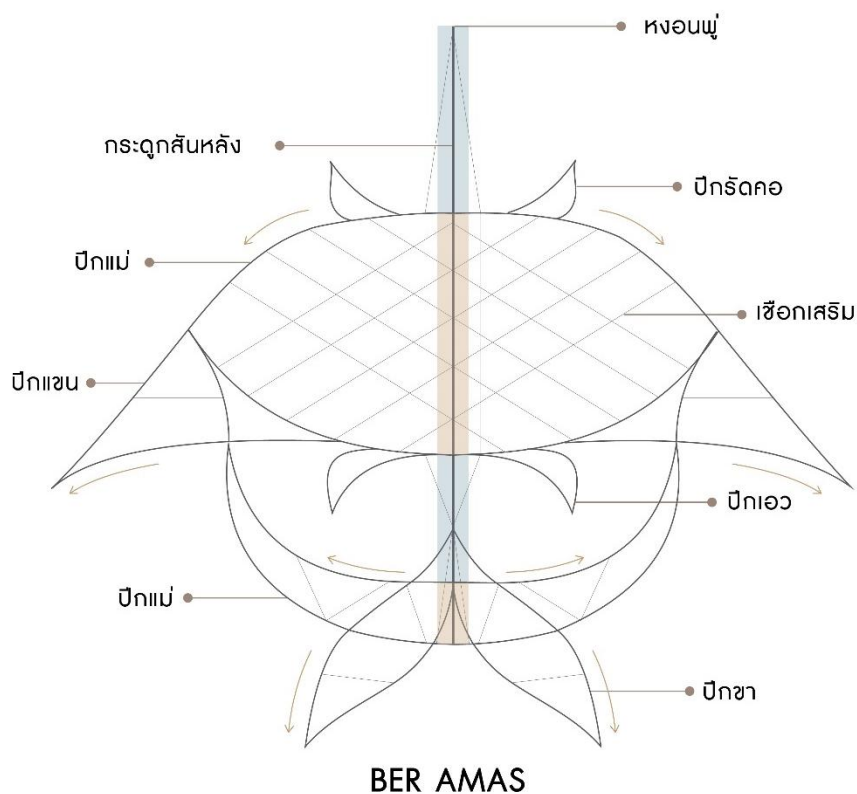
ว่าวเบอร์ฮามส์ที่นายแวมิ ทำขึ้น ยังคงดำรงไว้ซึ่งการรักษารูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์แบบดั้งเดิมของชาวมลายูไว้ทั้งหมด หัวใจสำคัญของการทำว่าวเบอร์ฮามส์ อยู่ที่การเหลาไม้ไผ่ การตัดไม้ไผ่ที่ต้องใช้ภูมิปัญญาหลักร้อนเย็น ใช้ไฟและน้ำ เพื่อช่วยตัดไม้ไผ่ให้ตรงไม้ไผ่ที่ใช้ประกอบโครงว่าวนั้นต้องเหลาให้มีความสม่ำเสมอ และมีน้ำหนักที่เท่ากันทั้ง 27 ซี่ โดยเฉพาะในส่วนกระดูกสันหลังหรือ แกนกลางของตัวว่าว ความยากอยู่ที่ต้องผูกโครงว่าวให้ถูกตามหลักโครงสร้างน้ำหนักและความสมดุลที่ต้องมีความเท่ากันทั้งหมดทั้ง ซ้าย ขวา และศูนย์กลาง หากน้ำหนักไม่เท่ากัน ว่าวก็จะไม่ขึ้นหรือขึ้นไปก็จะเอียงไปด้านใดด้านหนึ่งดูไม่มีความสง่างาม ผู้ทำจะต้องใช้ความคิดพิจารณาอย่างละเอียดที่สุดจนสามารถผลิตขึ้นเป็นว่าวที่ความประณีตคงอัตลักษณ์ของดั้งเดิมเอาไว้ได้

2.4 โครงสร้างของว่าว ลวดลายของว่าว และวิธีการทำว่าว

ว่าวเบอร์ฮามส์ หรือว่าวทองมลายูแห่งสายบุรี มีลวดลายอันสวยงามผสมผสานกับเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดปัตตานีและชาวมลายู ในอดีต ว่าวเบอร์ฮามส์ใช้เป็นเครื่องมือพยากรณ์ลมฟ้าอากาศ แต่เมื่อกาลเวลาผันเปลี่ยน ปัจจุบันจึงได้กลายมาเป็นว่าวเพื่อการละเล่น ผู้สืบทอดวัฒนธรรมการทำว่าวเบอร์ฮามส์ ต้องการส่งผ่านประเพณี วัฒนธรรม และความภูมิใจผ่านทางว่าวเบอร์ฮามส์ โดยต้องการให้เป็นแรงบันดาลใจแก่คนในชุมชน ได้เห็นโอกาสในการนำวัฒนธรรมมาสร้างเป็นสินค้าที่สามารถสื่อสารได้กับคนต่างพื้นที่ อีกทั้งยังสามารถใช้ได้กลมกลืนในชีวิตประจำวัน

2.4.1 โครงสร้างของว่าว

ผู้สร้างสรรค์ว่าวเบอร์ฮามส์ได้นั้น ก็ต้องเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญมากกว่าการทำว่าวชนิดอื่น เพราะเป็นว่าวที่ต้องใช้ไม้ไผ่ที่ใช้ประกอบขึ้นเป็นว่าวเบอร์ฮามส์ 1 ตัว มากถึง 27 ซี่ขึ้นไป หรืออาจจะต้องใช้ถึง 30 ซี่ หากมีขนาดใหญ่และในอดีตว่าวเบอร์ฮามส์จัดได้ว่าเป็นว่าวที่มีขนาดใหญ่ที่สุด การทำว่าวจึงใช้ไม้ไผ่จำนวนมากเพื่อให้รับน้ำหนักและมีความสมดุลในโครงสร้างว่าว

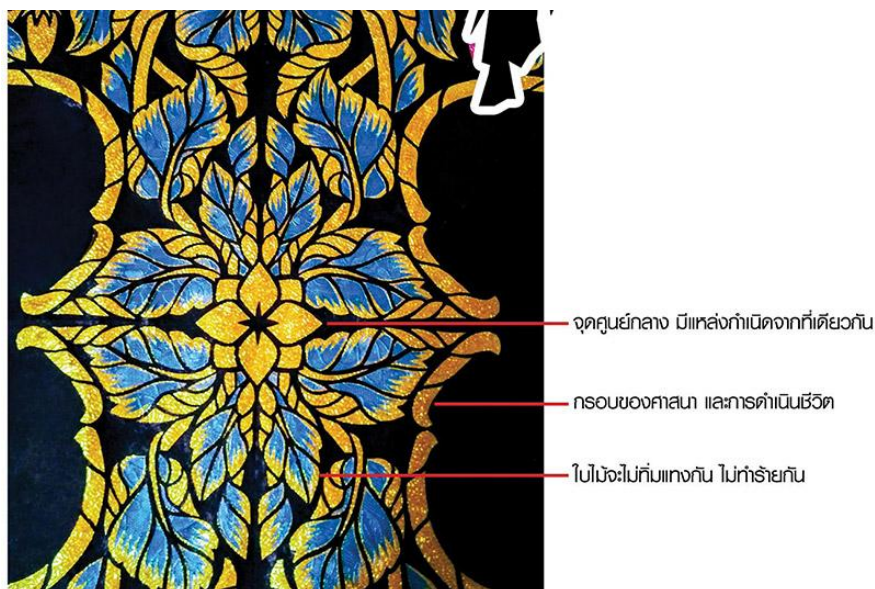
ภาพที่ 3 ภาพโครงสร้างว่าว

ที่มา : ว่าวเบอร์อามัส มรดกวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมลายูภาคใต้

2.4.2 ลวดลายของว่าว

ลวดลายที่ใช้เขียนใส่ลงไปในว่าวเบอร์อามัสก็ต้องใช้ลายที่สะท้อนให้เห็นถึงลายแบบมลายูโบราณ เช่น ลายใบพลู ลายใบสาเก ลายผักบุ้ง ลายดอกชบา เป็นต้น นอกจากนี้แล้วการใช้สำหรับทาดิดกระดากว่าวก็สำคัญไม่แพ้กัน ในสมัยโบราณใช้กาวที่ได้จากต้นสาคุ โดยนำมาผ่านกรรมวิธีจนได้เป็นแป้งที่มีสีลักษณะเป็นผง ก่อนนำมาทากวนผสมน้ำให้มีความเหนียวจนกระทั่งกลายเป็นกาวมีสีใสใช้สำหรับติดกระดากว่าวบนโครงไม้ไผ่ แต่ปัจจุบันปรับประยุกต์มาเป็นกาวน้ำเพื่อความสะดวกในการทำงาน

ส่วนสีเส้นของวาวเบอร์อามัสนั้น นายแวมามิ ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์การใช้สี 7 สี บนวาวเบอร์อามัส 1 ตัวโดยเน้นการใช้สีเส้น ที่มีสีเส้นฉูดฉาดดูโดดเด่นสะดุดตา หรือมีการเพิ่มใช้สีให้ดูเป็น 3 มิติมากขึ้น

ภาพที่ 4 ความหมายปรัชญา
ที่มา : สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย

ปรัชญาในภูมิปัญญา

- 1.) โครงที่เข้มแข็งกับลายที่อ่อนโยนและอ่อนช้อย แนวคิดปรัชญาของศาสนาและหลักการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งเพิ่มคุณค่าให้แก่วาวเบอร์อามัส
- 2.) ในการสร้างสรรค์ว่าวจะต้องมีจุดศูนย์กลาง หมายถึง มนุษย์ทุกคนมีที่มาจากที่เดียวกัน แหล่งกำเนิดเดียวกัน
- 3.) ทุกๆ ลายของวาวต้องมีกรอบ หมายถึง เปรียบเสมือนกรอบของศาสนา กรอบการใช้ชีวิตที่ถูกต้อง
- 4.) ใบไม้ในลายวาวเป็นใบไม้ชนิดเดียวกัน แต่ทรงไม่เหมือนกัน หมายถึง สื่อถึงมนุษย์สร้างขึ้นมีความแตกต่าง แต่ไม่เบียดเบียนกัน และมีความเคารพในความต่างซึ่งกันและกัน

5.) ไปไม้ทุกใบจะไม่ทิ่มแทงกัน หมายถึง สื่อถึงมนุษย์ไม่ควรเป็นศัตรูกัน ไม่ทำร้ายกัน

ว่าวเบอร์อามัส จึงเป็นว่าวที่แฝงหลักปรัชญา ที่หากไม่ศึกษาอย่างถ่องแท้ก็อาจไม่รู้ ก่อนหน้านี้เรามองแค่ความสวยงามของว่าว หารู้ไม่ว่าแฝงความหมายปรัชญาการดำเนินชีวิตให้มนุษย์ได้ยึดถือปฏิบัติเป็นปกติสุขในสังคมที่มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรม ผ่านไม้ไผ่กับกระดาษ

“ลวดลายที่ปรากฏบนว่าวคือความละเอียดอ่อนความละเอียดละไม ใส่ใจทุกรายละเอียด บรรจงแกะกระดาษสี ทีละชั้นๆ ใช้สมาธิบวกกับเทคนิคพิเศษ ความชำนาญการของช่างผ่านการฝึกฝน และสั่งสมประสบการณ์ที่ยาวนาน”

2.4.3 วิธีการทำว่าว

กระบวนการสร้างสรรค์ว่าวเบอร์อามัสในการสร้างสรรค์งานว่าวเบอร์อามัสนั้นต้องมีการใช้ไม้ไผ่รวมถึงกระดาษว่าวเป็นส่วนประกอบหลักจนสามารถรังสรรค์ขึ้นเป็นว่าวที่มีความสวยงามได้ โดยมีขั้นตอนหลักในการทำดังนี้

1.) การคัดเลือกไม้ไผ่ การเลือกไม้สำหรับใช้ทำว่าวเบอร์อามัสนั้นต้องเลือกไม้ไผ่ที่มีความแก่จัดมีอายุได้ 4 ปี ขึ้นไปรวมถึงต้องเป็นไม้ต้นตัวเมีย เนื่องจากจะมีแก่นเนื้อไม้ไผ่ที่หนา อีกทั้งต้นไม้ไผ่ที่ใช้ทำว่าวยังต้องเลือกต้นที่มียอดไม้ขาดถ้ายอดขาดไม่สามารถนำมาทำได้ โดยเป็นการใช้ไม้ไผ่ลำเดียวกันมาทำส่วนประกอบบนว่าวเบอร์อามัสจำนวน 1 ตัวเมื่อได้ไม้ไผ่ขนาดที่ต้องการแล้วต้องนำมาผ่าออกเป็นซี่แล้วจึงนำไปตากแดดจัดทิ้งไว้ประมาณ 1 อาทิตย์ให้แห้งก่อนนำไปตากไว้ในที่ร่มประมาณ 1-2 เดือน ให้แห้งสนิทหลังจากนั้นจึงนำมาเหลาได้ในสมัยโบราณมีการเก็บไม้ไผ่ที่ผ่าซีกแล้วไว้ในครีวเพื่อที่จะให้คว้นจากพื้นที่ใช้หุงข้าวเป็นตัวอบให้ไม้ไผ่นั้นแห้งสนิท อีกทั้งยังเป็นการยืดอายุให้ว่าวมีระยะเวลาใช้งานที่ยาวนานออกไปอีกประมาณ 3-5 ปี

2.) ขั้นตอนการเหลาไม้ไผ่ หลังจากไม้ไผ่แห้งดีแล้วนำมาเหลาตามลวดลายออก จากนั้นจึงนำมาลนไฟเพื่อใช้ความร้อนตัดให้ไม้ไผ่ตรงที่สุด สำหรับการเหลาไม้ไผ่ลำใหญ่ใช้การเหลาเพียงครั้งเดียว โดยมีเทคนิคสำคัญ คือ เหลาส่วนหัวใจให้มีความหนาและแข็ง ส่วนเอวของตัวว่าวต้องเหลาให้อ่อนส่วนท้ายของกระดูกสันหลังต้องมีความแข็ง

หากไม้ไผ่ที่คดงอ ต้องนำลนไฟโดยเริ่มขั้นตอนด้วยการนำไม้ไผ่มาแช่น้ำก่อน แล้วจึงนำขึ้นมาลนไฟ โดยใช้ไฟลนเฉพาะตรงจุดที่ไม้ไผ่คด เพื่อตัดไม้ให้ตรงที่สุด เมื่อลนไฟตัดจนตรงดีแล้วให้นำมาแช่น้ำอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ไม้ไผ่อยู่ตัว สำหรับการลนไฟไม้ไผ่ ใช้ลนเฉพาะกระดูกสันหลัง หรือใช้ไฟลนในส่วนของปีกแม่รวมถึงปีกลูกในส่วนที่คด แต่ในบางชิ้นส่วนที่มีขนาดเล็กเมื่อนำมาขึ้นโครงแล้วจะมีการยึดหุ่นตัวไปตามเชือกที่ได้ผูกไว้

3.) ขั้นตอนการขึ้นโครงในขั้นตอนการขึ้นโครงว่าวต้องมีการกำหนดจุดทำปีกแม่บนไม้กระดูกสันหลังก่อนเป็นอันดับแรกสังเกตจากขนาดความยาวของกระดูกสันหลัง เมื่อกำหนดจุดได้แล้วจึงเริ่มลงมือทำหัวใจซึ่งหัวใจของว่าวนั้นจะอยู่บริเวณส่วนกลางของตัวว่าว เมื่อทำหัวใจเสร็จก็เริ่มทำปีกต่อโดยกำหนดให้ปลายปีกทั้งสองข้างของว่าวเบอร์อามัสตรงกับส่วนหัวใจของตัวว่าวเมื่อเสร็จขั้นตอนนี้แล้วจึงเริ่มทำส่วนประกอบอื่นต่อไป

สำหรับเคล็ดลับในการผูกขึ้นโครงว่าวเบอร์อามัสต้องผูกให้ระยะปีกมีความกว้างแลดูสวยงาม ปลายของปีกต้องมีความเรียว อีกทั้งกระดูกสันหลังในส่วนท้ายสุดนั้นต้องผูกให้แข็งแรงเท่า ๆ กันกับหัวใจโดยใช้วิธีการผูกเชือก 7 รอบเพื่อให้แต่ละชิ้นส่วนยึดกันให้แน่นที่สุดเนื่องจากส่วนท้ายของว่าวจะสูลมทำให้สามารถขึ้นได้สูง อีกทั้งยังทำให้ตัวว่าวมีความสวยงามมากขึ้น

นอกจากการผูกยึดเพื่อยึดโยงให้โครงสร้างของว่าวยึดติดกันอย่างสมดุลแล้วยังต้องมีการผูกกระดูกว่าวเพื่อกันตัวว่าวโคลงเคลง หรือ หมุนเมื่อนำไปเล่น โดยใช้ไม้ไผ่มีลักษณะเป็นซี่มาผูกเสริมไว้ทั้งด้านซ้ายและด้านขวาของปีก ทั้งปีกแม่และปีกลูกรวมถึงในส่วนของคอด้วย

4.) ขั้นตอนการติดกระดาษและตกแต่ง เมื่อได้โครงแล้วนั้นจึงนำมาติดกระดาษโดยกระดาษนี้ต้องติดให้ตรงระยะปีกให้มีความกว้างเท่ากันโดยติดกระดาษพื้นก่อนแล้วจึงติดลายในส่วนของการติดลายนั้นสามารถติดได้ตามความต้องการของช่างผู้ทำ

2.5 กิจกรรมการเล่นว่าว

งานเทศกาลว่าวไทยและว่าวนานาชาติ จัดขึ้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมรวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่เป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติสู่ระดับนานาชาติ อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดกระแสการเดินทางท่องเที่ยวชาวไทยในช่วงเดือนมีนาคม

ภายใต้แนวคิด “हरราชา กีฬา ดนตรี” ตามโครงการ “เที่ยวทั่วไทย ไปได้ทุกเดือน” และการจัดงานยังช่วยให้เกิดการกระจายรายได้สู่ภูมิภาคในพื้นที่ จัดงานและบริเวณใกล้เคียงอีกด้วย

2.5.1 มหกรรมว่าว “บุงนบง”

“มหกรรมการแข่งขันว่าวนานาชาติ จังหวัดยะลา ครั้งที่ 1” (Yala Colorful to Kite) กิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการยกระดับเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานทุนพหุวัฒนธรรม “ว่าวบุงนบง” สู่เทศกาลวัฒนธรรมจังหวัดยะลา ของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยได้รับสนับสนุนทุนวิจัยจากหน่วยบริหารและจัดการทุน ด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

“โครงการวิจัยปีแรกทางมหาวิทยาลัยฯ ได้หยิบเอาเรื่อง “นก” ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดยะลา ทั้งในบริบทที่สร้างเศรษฐกิจและเป็นสัญลักษณ์ประจำถิ่นเมืองยะลา อย่างนกเงือกในป่าฮาลา บาลา หรือนกเขาขาว ที่มีการแข่งขันเป็นงานเทศกาลประจำจังหวัด และล่าสุดมีการสนับสนุนนกกรงหัวจุกให้เป็นนกที่สร้างเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้คนยะลาอีกชนิด โดยมีประเพณีแห่ขันที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีเป็นอีกส่วนที่เชื่อมโยง”

“ว่าวบุงนบง” หรือ “ว่าวเบอร์อามัส” เป็นที่รู้จักในนาม “ว่าวทองแห่งมลายู” ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาอย่างยาวนาน บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของคนเชื้อสายมลายูสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในอดีตว่าวชนิดนี้จะมีเพียงกษัตริย์เท่านั้นจึงจะเล่นได้ อีกทั้งรูปลักษณ์ของว่าวที่ดูคล้ายกับเทวดาแต่งองค์ทรงเครื่องเต็มยศ จึงทำให้มีชื่อเรียกว่า “ว่าวเทวดา” ด้วยอีกชื่อ โดยมาจากคติความเชื่อของฮินดู-พราหมณ์ นอกจากนี้ในอดีตว่าวเบอร์อามัสจะใช้เพื่อพยากรณ์ ดิน ฟ้า อากาศสำหรับการทำเกษตรกรรม โดยก่อนจะทำการขึ้นว่าว เจ้าเมืองมลายูทั้ง 7 หัวเมือง จะต้องทำพิธีปิดทองที่หัวว่าว เมื่อเจ้าเมืองขึ้นว่าวเบอร์อามัสแล้ว ราษฎรจึงจะสามารถเล่นว่าวได้ ซึ่งเป็นกิจกรรมการละเล่นหลังจากฤดูการเก็บเกี่ยว

“จากที่ทีมคณะวิจัยได้สืบค้นเสาะหาปราชญ์ชาวบ้าน ในพื้นที่ยะลาเราพบปราชญ์ที่ยังทำว่าวเบอร์อามัสมีอยู่ 3 คน และยังไม่มียุคหรือชมรมของคนเล่นว่าวในพื้นที่ด้วย แต่การจัดงานครั้งนี้ปรากฏว่ามีทีมที่เข้ามาแข่งว่าวเฉพาะประเภทว่าวขึ้นสูงถึง 36 ทีม จากทั้งจังหวัดใกล้เคียงและเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซีย”

ภาพที่ 5 บรรยากาศมหกรรมการแข่งขันว่าวนานาชาติ จังหวัดยะลา
ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏ มรก.ยะลา และ หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่
(บพท.), 2567

วัตถุประสงค์สำคัญในการจัดงานก็เพื่อฟื้นฟูการเล่นว่าวบุงนิบง ที่เป็นฐานทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ ควบคู่ไปกับการยกระดับเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานทุนพหุวัฒนธรรม “ว่าวบุงนิบง” ในมหกรรมว่าวนานาชาติครั้งปฐมฤกษ์นี้ มีว่าวหลากหลายประเภทจาก 6 จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ นราธิวาส ยะลา ปัตตานี สงขลา สตูล ตรัง และจากประเทศมาเลเซีย เข้าร่วมแสดงรวมกว่า 1,280 ตัว

2.5.2 มหกรรมว่าวนานาชาติ สตูล

สำหรับจังหวัดสตูลแล้ว นอกจากเป็นจังหวัดที่โดดเด่นด้านธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรมที่หลากหลายและที่โด่งดังและรู้จักทั่วนานาชาติ ก็คือ ‘งานว่าวประเพณีจังหวัดสตูล’ ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี จัดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ กล่าวคือ ‘งานว่าวประเพณีจังหวัดสตูล’ เกิดจากดำริของ คณะครูโรงเรียนสตูลวิทยา บุคคลสำคัญ ที่ถือได้ว่าเป็นผู้ริเริ่มการแข่งขันและการเล่นว่าวควายของ สตูล นายกลั่น มุสิกะประยูร นายเปรม บัวเพ็ชร์ นายจัด มีบุญ นายภักดี เทพเกลี้ยง และ นายนพ ชูสิงห์ ครูโรงเรียนอนุบาลสตูล คณะครูดังกล่าวได้เห็นวิถีชีวิตชาวบ้านวัดหน้าเมืองบ้านคลองขุดและ

บ้านทำจิ้นนิยมเล่นว่าวกันมาก จึงคิด ชักชวนชาวบ้านละแวกนั้นมาเล่นว่าว บริเวณสนามบินของ กองทัพอากาศตำบลคลองขุด วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙ คณะครูโรงเรียนสตูลวิทยา ระดมผู้คนที่ สนใจการแข่งขันว่าวได้จำนวนนับร้อยคน นับว่าเป็นครั้งแรกของการจัดแข่งว่าว ต่อมาจังหวัดสตูลจึง ได้จัดให้การแข่งชันว่าว เป็นประเพณีของจังหวัดสตูลขึ้น ซึ่งจะจัดในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ มีการแข่งชัน ว่าวขึ้นสูง ว่าวเสียงดัง ว่าวสวยงาม และการประกวดแข่งขันการทำว่าวมีนักแข่งว่าวจากจังหวัด ไกลเคียงและจากประเทศมาเลเซียเข้าร่วมแข่งขัน ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ จังหวัดสตูลได้เป็นเจ้าภาพในการ แข่งชันว่าวนานาชาติโดยมีประเทศต่างๆ ที่มีอาณาเขตติดกับมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งนายอิทธิพล ภา นุวัฒน์ภิญโญ ครูโรงเรียนสตูลวิทยา เป็นผู้ประสานงานกับต่างชาติให้มาเข้าร่วมแข่งขัน โดยใช้ชื่องาน ว่าวการแข่งขันว่าวนานาชาติครั้งที่ ๑ นับได้ว่าจังหวัดสตูลได้เป็นเจ้าภาพการแข่งขันระดับนานาชาติ เป็นครั้งแรก ในการจัดงานครั้งนี้มีการแสดง “ระบำว่าวควาย” พิธีเปิดงานว่าวเป็นครั้งแรก เป็นการ แสดงหนึ่งเดียวของประเทศประเทศไทย ผู้คิดค้น ระบำว่าวควาย คืออาจารย์สุรัสดา รักชัยศ ครูนาฏศิลป์ โรงเรียนสตูลวิทยาในขณะนั้น ประดิษฐ์คิดค้นดนตรีและท่ารำ ที่สวยงามให้กับนางพญาว่าวควายและ บริวาร อย่างสง่างาม มีมนต์ขลัง ยากจะหาผู้ใดเทียบได้จนสืบสานมาถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 6 บรรยากาศงานมหกรรมว่าวประเพณีและว่าวนานาชาติจังหวัดสตูล
ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล, 2567

สตูลการเล่นว่าวมานานแล้ว โดยจัดการแข่งขันว่าวครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๙

ณ สนามบินจังหวัดสตูล และได้จัดการแข่งขันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน จนเป็นประเพณีการแข่งขันว่าวจังหวัดสตูล ซึ่งการเล่นว่าวเป็นการส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านในการทำว่าว และเป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับประชาชนจากการทำว่าว

จังหวัดสตูล เล็งเห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมภูมิปัญญาว่าวท้องถิ่นจังหวัดสตูล จึงได้จัดทำนิตรรศการภูมิปัญญาว่าวท้องถิ่นจังหวัดสตูลขึ้น เพื่อระดมทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรด้านต่างๆ หาแนวทางวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาว่าวแก่เด็ก เยาวชนประชาชนในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมอันดีงามของจังหวัดสตูลให้คงอยู่ต่อไป

2.6 สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเป็นผลผลิตจากภูมิปัญญาของบรรพชนแต่ละถิ่นฐานในการที่จะบริหาร วางแผน จัดการ แก่ไข และพัฒนาจนได้แบบแผนของรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สื่อความหมายรวมให้กับคนในชุมชน อีกทั้งยังสื่อสะท้อนอัตลักษณ์ให้คนภายนอกชุมชนได้เข้าใจรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของแต่ละถิ่นที่ จึงกล่าวได้ว่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเป็นเสมือนเครื่องมือสื่อสารที่ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชน และในทางมานุษยวิทยายังถือเป็นคติชนอย่างหนึ่งที่มีลักษณะทางกายภาพที่ชนรุ่นหลังสามารถศึกษา ค้นคว้า วิจัย แสวงหาทางคำตอบที่อยู่ในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเหล่านั้นเพื่อทำความเข้าใจในประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญาของบรรพชนที่ส่งผลต่อการก่อรูปของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น การคงอยู่หรือเปลี่ยนแปลงตามปัจจัยแวดล้อมในแต่ละช่วงเวลาได้ เนื้อหาในบทนี้จะแสดงการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นทั้งในแนวกว้าง และในแนวลึกเพื่อเป็นแนวทางในการสำรวจสถาปัตยกรรมในท้องถิ่นต่อไป

การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เป็นกระบวนการทำให้ให้เรียนเรียนและความรู้ความเข้าใจถึงสภาพของสังคมได้ชัดเจนขึ้น ดังเหตุผลของวิวัฒน์ เตมียพันธ์ (2544 : 11) ที่กล่าวว่าเพราะรูปทรงของอาคารสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของคนในชุมชนที่แฝงอยู่ในรูปทรงและแผนผังของอาคาร รูปทรงของเรือนถิ่นถิ่นของชาวบ้านนั้นส่วนใหญ่มักมีรูปร่าง ขนาด วัสดุและระเบียบวิธีการก่อสร้างเหมือนกันในแต่ละท้องถิ่น เพราะไม่ได้เป็นงานที่ออกแบบมีลักษณะเฉพาะตัวของสถาปนิก หากแต่

เป็นงานออกแบบที่เป็นลักษณะรวมของสังคม (Communal Architecture) สถาปัตยกรรมจึงเป็นผลผลิตสุดท้ายทางกระบวนการวัฒนธรรม ในแง่รูปกายภาพที่เป็นผลผลิตสุดท้ายแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องศึกษาศึกษาถึงกระบวนการก่อรูปตั้งแต่ต้นลงมาจนถึงรูปแบบสุดท้ายที่ปรากฏขึ้น ซึ่งเป็น การพิจารณางานสถาปัตยกรรมในลักษณะของกระบวนการทางวัฒนธรรมนั่นเอง (อนุวิทย์ เจริญศุก กุล. 2528 :45-47) ในการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นได้มีนักวิชาการหลายคนได้เสนอแนวทาง ประเด็นหรือปัจจัยในการศึกษา ดังเช่น แผนภาพตัวแบบการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เป็น การศึกษาใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าด้านเอกสาร การสำรวจเก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์ แต่ข้อมูล ส่วนสำคัญจะต้องมีการบันทึกในเชิงรูปเรขาคณิต (Graphic) และภาพถ่ายอย่างจริงจัง เช่น ผังบริเวณ แผนผังกระบวนการทางพิธีกรรมต่าง ๆ แบบโครงสร้างและส่วนละเอียด ตลอดจนถึงรูปแบบ (รูปทรง และที่ว่าง) ทางสถาปัตยกรรมที่จะต้องนำมาจัดระเบียบ เคารวะ ดีความแล้วคัดเลือกชี้ยกชัดเหล่านั้น เสนอกลับออกมาเป็นผลสรุปของการศึกษา

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 ลมว่าว

"ว่าว"ในภาษามอญแปลว่าหนาว "ลมว่าว" จึงหมายถึงลมหนาวที่พัดจากทิศเหนือไปทิศใต้ใน ต้นฤดูหนาว ระหว่างเดือนกันยายน-พฤศจิกายน เป็นระยะที่เก็บเกี่ยวข้าวเบา บางที่เรียกว่า "ลมข้าว เบา" (ซึ่งเป็นระยะมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย นำพาความหนาวเย็นจาก ภาคใต้ของจีนสู่ไทย) ส่วนลมที่พัดจากอ่าวไทยขึ้นมาตามที่เราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา จากทิศใต้ไปทิศ เหนือในฤดูร้อน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน เรียกว่า"ลมตะเภา" (ซึ่งเป็นระยะที่มรสุมตะวันตก เเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย) พัดจากอ่าวไทย คนไทยนิยมเล่นว่าวกันในหน้าหนาว เพราะลมแรง (กัลยาณมิตร นรรัตน์พุทธิ. 2554) กล่าวกันว่าการเล่นว่าว มีถิ่นกำเนิดในประเทศจีน ไม่ต่ำกว่า 3000 ปี มาแล้ว ในระหว่าง การปกครอง ของราชวงศ์ฮั่นทหารจีนทำว่าวโดยใช้ท่อไม้ไผ่ผูกติดไว้ แล้ว ปลอ่ยให้ลอยอยู่เหนือหัวข้าศึก เมื่อลมผ่านเข้าไปในท่อก็ทำให้เกิดเสียงหวีดน่ากลัว ทำให้ข้าศึกตื่น ตระหนก และวิ่งหนีเอาตัวรอด คนไทยรู้จักการเล่นว่าวมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย และสืบเนื่องมาจนถึง สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นใด ตั้งแต่พระมหากษัตริย์จนถึงคนสามัญชนธรรมดา ถือว่า

ว่าวเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติที่ยั่งยืนมาจนถึงปัจจุบัน นับว่าเป็นศิลปะวัฒนธรรมและการกีฬาซึ่งผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืนโดยไม่มีที่ใดในโลกสามารถทำได้ (ความเป็นมาของว่าว 2560)

2.7.2 การออกแบบระบบแสงสว่างอาคารประเภทจัดแสดง

การอนุรักษ์งานศิลปะ

วัสดุงานศิลปะประเภทกระดาษ, หมึก, สี และสีย้อมสามารถถูกทำลายได้ง่าย เช่น ไม้แกะสลัก ลวดลายก็เช่นกัน สามารถถูกทำลายได้ด้วยแสงและอากาศที่ไม่เป็นอนุหภูมิที่ตายตัว หรือรังสีม่วงมากจนเกินไป (Ultraviolet) และรังสีแดง (Infrared) ซึ่งจะทำให้สีของงานศิลปะเปลี่ยนแปลงไป และทำลายงานศิลปะในที่สุด ดังนั้นการให้แสงสว่างแก่งานศิลปะต้องคำนึงถึง

- 1.) การจำกัดปริมาณรังสีม่วงที่กระทบกับงานศิลปะให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้
- 2.) จำกัดปริมาณของแสงที่ตกกระทบงานศิลปะนั้น ให้มีปริมาณที่พอเหมาะกับผู้เข้าชม
- 3.) จำกัดระยะเวลาในการใช้แสงสว่างแก่งานศิลปะ

การให้แสงที่คำนึงถึงสีของงานศิลปะ

ในการเลือกแหล่งกำเนิดแสง (LAMP) จะต้องคำนึงถึงค่า COLOUR RENDERING INDEX(CRI) ด้วยเพราะค่านี้จะทำให้สีของงานปรากฏเหมือนจริงมากที่สุด ควรเลือกให้มีค่า CRI สูงกว่าหรือเท่ากับ 80 กับการส่องงานศิลปะ

อุณหภูมิสีของแสง

อุณหภูมิสีของแสงนั้นส่งผลให้แสงอยู่ในโทนร้อนหรือโทนเย็น ซึ่งผลกระทบต่อความปรากฏของงานศิลปะเช่นกัน ดังนั้นงานศิลปะหนึ่งๆ ต้องมีการให้แสงที่เหมือนกับเวลาที่ประดิษฐ์ หรือ สร้างผลงานชิ้นนั้นขึ้นมา

วิธีการให้แสงแก่งานศิลปะ

ให้แสงสว่างที่มีปริมาณแสงใกล้เคียงกันในพิพธภณธ์ (UNIFORMITY) จะทำประเภทจัดแสดงหรืออาคารพิพธภณธ์ นั้นสามารถปรับเปลี่ยนงานศิลปะได้หลายแบบ และยังให้ผู้ชมงานศิลปะ

สามารถขึ้นชมงานศิลปะได้อย่างต่อเนื่อง ไม่มีความแตกต่างของระดับแสงมากเกินไป ทำให้ตาของผู้ชมไม่ต้องปรับเปลี่ยนม่านตาบ่อยครั้ง

การบำรุงรักษา

การให้แสงสว่างภายในอาคารควรคำนึงถึงการบำรุงรักษาเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเปลี่ยนหลอดไฟ การเลือกใช้ดวงไฟ และอุปกรณ์ต่างๆ ควรเลือกที่มีอายุการใช้งาน คงทนถาวรควรใช้โคมไฟที่สามารถใช้กับห้องแสดงงานได้ทุกห้องไม่ว่าจะเป็นนิทรรศการถาวร หรือชั่วคราว หรือ ห้องพิเศษอื่นๆ อีกทั้งหลอดไฟควรเลือกหลอดที่หาง่าย เป็นแบบเดียวกันให้หมด และควรใช้ระบบควบคุมการใช้งานและปรับหรี่แสงได้ เพื่อช่วยเรื่องอายุการใช้งานของหลอดไฟ

แสงประดิษฐ์อื่นๆ

คือแสงจากโคมไฟที่ติดตั้งร่วมกับระบบรางไฟ ภายในห้องจัดแสดงนิทรรศการ จะมีการวางตำแหน่งของรางไฟ (TRACK) ที่เหมาะสมกับการใช้งานให้แสงสว่างแก่วัตถุที่จัดแสดงทั่วทั้งบริเวณ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของห้องจัดแสดงให้สามารถเปลี่ยนรูปแบบตามความต้องการของผู้จัดการโครงการได้ ตลอดจนข้าวของเครื่องใช้ต่างๆที่อาจถูกปรับเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสมดวงโคมที่ใช้มี 2 ประเภทคือ

1.) ดวงโคมส่องผนัง (WALL WASHER) สำหรับงานจัดแสดงประเภท 2 มิติ ที่มีขนาดใหญ่ การให้แสงจะเป็นลักษณะที่ใกล้เคียงกันตลอดความสูงของห้องตั้งแต่พื้นจรดเพดาน โคมไฟชนิดนี้สามารถ ประกอบอุปกรณ์เสริมได้ตามความเหมาะสมของการจัดแสดง ควรเป็นหลอดที่ปรับหรี่แสงได้ และมีรังสี UV ต่ำ มีอายุการใช้งานสูง

2.) ไฟส่องเฉพาะพื้นที่ (ACCENT LIGHT) สำหรับงานจัดแสดงประเภท 2 มิติ ขนาดเล็ก และงาน 3 มิติ ที่ต้องการเน้นความสว่างเฉพาะงาน โคมไฟชนิดนี้จะต้องสามารถประกอบอุปกรณ์เสริมได้ตามความเหมาะสมของงานจัดแสดง ควรเป็นหลอดที่ปรับหรี่ไฟแสงได้และมีรังสี UV ต่ำ มีอายุการใช้งานสูง

2.8 กรณีศึกษางานออกแบบที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและการเกษตรพรรณา

ที่ตั้งโครงการ : ตำบล หมู่ 4 อําเภอปากช่อง นครราชสีมา

สถาปนิก : VIN VARAVARN ARCHITECTS

ปีที่สร้าง : 2021

ภาพที่ 7 ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและการเกษตรพรรณา

ที่มา : art4d, 2021

อาคารหลักหรืออาคารสัมมนา มีทั้งหมดสองชั้นทำหน้าที่คล้ายศาลาประจำศูนย์ฯ มีรูปทรงที่น่าสนใจจากการรวมฟังก์ชันการใช้งานอยู่ภายใต้หลังคาทรงออร์แกนิกคลุมพื้นที่ทั้งอาคาร จนเป็นที่มาของอาคารไปไม้ตามรูปร่างที่ออกเรียวยาว การออกแบบพื้นที่อาคารเน้นความเรียบง่าย โดยชั้นแรกประกอบด้วย ห้องสัมมนาที่ใช้เป็นทั้งห้องเรียนและบูรณาการทำกิจกรรมขนาดใหญ่มีคน

จำนวนมาก มีโรงอาหารซึ่งแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน แต่ละส่วนสามารถรองรับกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ ส่วนประกอบอาหาร ส่วนรับประทานอาหาร และส่วนล้างจาน พื้นที่บริเวณด้านล่างมีลักษณะกึ่งกลางแจ้งที่สามารถใช้ผนังกระจกปิดเป็นห้องเพื่อใช้งาน หรือเปิดโล่งให้อากาศถ่ายเท บริเวณชั้นสองของอาคารมีห้องเวิร์คช็อป ห้องคอนโทรลรูม ห้องรับแขก ห้องน้ำแชกและห้องประชุมหรือออร์รุมของทีมงานสำหรับระดมความคิดก่อนการจัดกิจกรรม ถัดจากอาคารหลักไม่ไกลกันคืออาคารห้องน้ำ โดยมี ม.ล.วรุฒม์ได้อธิบายโจทย์การออกแบบห้องน้ำของศูนย์ฯ ซึ่งนอกจากมีการใช้ห้องน้ำสุขาเช่นพื้นที่อาคารสาธารณะทั่วไป ห้องน้ำของโครงการต้องอำนวยความสะดวกทั้งสำหรับเปลี่ยนเสื้อผ้า และอาบน้ำหลังร่วมกิจกรรมที่อาจเลอะดินและโคลนแล้ว ห้องน้ำที่นี้จึงตั้งอีกโจทย์สำหรับการออกแบบให้ไม่ว่ามีความสกปรกหลังการใช้กิจกรรมอย่างไร้ต้องนำไปใช้เสมอ โดยหลีกเลี่ยงลักษณะห้องน้ำที่มีผนังตันทึบ เป็นที่มาของห้องน้ำไร้จุดอับจากวงกลมสองวงของห้องน้ำชาย และหญิงคลี่คลายเข้าหากันเป็นรูปแบบผนังของห้องน้ำ

อาคารสัมมนาสร้างด้วยโครงสร้างเหล็ก วัสดุที่นำมาใช้ในโครงการส่วนใหญ่มีที่มาจากรอบพื้นที่และวัสดุธรรมชาติ ที่นำมาออกแบบได้น่าสนใจ เช่นผนังคอนกรีตที่ฉาบด้วยดินสีแดงของเขาใหญ่ จากการขุดดินในโครงการ สืบถึงดินที่ขุดและสร้างเป็นอาคารอยู่บริเวณนี้ ทั้งสืบถึงดินคือส่วนหนึ่งจากธรรมชาติ ทั้งนี้หลังคามุงด้วยไม้ไผ่ และปลูกไว้รองรับการซ่อมแซมตามอายุไขและการทำงานในอนาคต

วัสดุหลักของอาคารห้องน้ำใช้คือผนังซึ่งใช้อิฐมอญก่อเป็นเคิฟสามมิติ โดยมีเพลาทเหล็กบางทำหน้าที่แทนเสาเอ็นขึ้นแต่ละช่วง และเป็นแกนในการก่ออิฐให้ค่อยๆ โค้งตามแนวโค้ง เสมือนภาพรูปตัดแสดงแนวโค้งที่แตกต่างกัน ทั้งให้ความรู้สึกผนังที่ต่อเนื่อง โดยใช้ความสามารถของฝีมือช่างท้องถิ่นที่ไม่เคยทำงานลักษณะนี้มาก่อน เป็นการฝึกทักษะและศักยภาพ โดยมีการแลกเปลี่ยน เทคนิคระหว่างช่างและผู้ ออกแบบ เพื่อให้งานออกมาในรูปแบบเดิมแต่มีวิธีการง่ายขึ้น พื้นที่ของโครงการตั้งอยู่บนพื้นที่ซึ่งขุดลงไปเจอหินเกือบทั้งหมด แต่ทีมงานของคุณผังและอาจารย์ยักษ์ สามารถนำศาสตร์ และการกสิกรรมทำให้เป็นพื้นที่ปลูกข้าวได้เขียวชอุ่มทั่วบริเวณ โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือการหมุนเวียนการเดินทางของน้ำ ด้วยวิธีขุดคลองใส่ไก่อซึ่งเป็นคลองเล็กๆ รอบตัวอาคารรองรับน้ำจากหลังคาที่ถูกออกแบบมาเพื่อรองรับน้ำฝน ประกอบกับความคดเคี้ยวของคลองทำให้การระบายน้ำช้าลงเพื่อให้ความชุ่มชื้นจากน้ำสามารถแผ่ลงไปที่พื้นดินได้มากขึ้น รวมทั้งกักเก็บสำรองไว้ใช้ในยามจำเป็นได้ภายหลัง

2.8.2 ศูนย์กิจกรรมและการศึกษาเด็กเชิงนิเวศ

ที่ตั้งโครงการ :	เกาะกูด ตราด
สถาปนิก :	24H ARCHITECTURE
ปีที่สร้าง :	2007
พื้นที่โครงการ :	165 ตรม.

ภาพที่ 8 ศูนย์กิจกรรมและการศึกษาเด็กเชิงนิเวศ

ที่มา : ArchDaily, 2007

Ecological Children Activity and Education Center ศูนย์กิจกรรมและการเรียนรู้เชิงนิเวศสำหรับเยาวชน ที่ได้แรงบันดาลใจจากรูปทรงของสิ่งมีชีวิตในท้องทะเล

ภายในโรงแรมและรีสอร์ท โซเนวา คีรี ที่เป็นหนึ่งในรีสอร์ทที่หรูหรามากที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย ที่ตั้งอยู่ในเกาะกูด ในอำเภอไทย ที่ออกแบบโดยสตูดิโอสถาปนิก 24H > architecture ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการของเครือ Six Senses ที่เต็มไปด้วยความทะเยอทะยานทางดีไซน์ในเชิงนิเวศน์

ภายในพื้นที่ของรีสอร์ทแห่งนี้ มีอาคารสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นเป็นสง่าที่สุดอย่าง ศูนย์กิจกรรมและการเรียนรู้เชิงนิเวศน์ (Ecological Children Activity and Learning Centre) ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ที่เข้ามาเที่ยวชมได้สนุกกับกิจกรรมเพื่อความบันเทิงอันหลากหลาย ไปพร้อมๆ กับการเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศไปพร้อมๆ กัน

อาคารที่คล้ายกับถ้ำแห่งความสนุกสนานแห่งนี้ มีทั้งหอประชุม/โรงภาพยนตร์สำหรับฉายหนัง, จัดบรรยายอบรม และการละเล่น, ห้องสมุดที่มีหนังสือเกี่ยวกับการเกษตรกรรมถาวรและประเพณีท้องถิ่น, ห้องศิลปะ และห้องแพชั่น ที่กระตุ้นทั้งความคิดสร้างสรรค์และเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ไปพร้อมๆ กับการละเล่นสนุกสนาน

ตัวอาคารตั้งอยู่บนเนินหินลาดชันใกล้กับทะเล โดยออกแบบเป็นโดมไม้ไผ่รูปทรงแบบชีวภาพที่ได้แรงบันดาลใจจากรูปทรงของปลากระเบน ตัวศาลาตั้งอยู่ในตำแหน่งสูงสุดของพื้นที่ตั้ง เพื่อให้สามารถมองเห็นทิวทัศน์อันสวยงามตระการตา และให้ความรู้สึกราวกับมันกำลังทะยานตัวไปหาอ่าวไทย

โครงสร้างของอาคารและหลังคาเป็นไม้ไผ่ท้องถิ่นของไทย และเพื่อให้มันมีความเชื่อมโยงในเชิงนิเวศกับบริบทของพื้นที่ตั้งของรีสอร์ท การตกแต่งภายในอาคารจึงใช้วัสดุธรรมชาติของท้องถิ่นอย่าง ไม้ยางแดงแม่น้ำ (River Red Gum) กับหวาย ที่ใช้ตกแต่งโครงสร้างภายในของโดม

ถัดจากตัวถ้ำ ในพื้นที่ของโครงการมีการสร้างเปลนอนสำหรับเด็กอ่อน และห้องน้ำ เช่นเดียวกับห้องทำอาหารและสวนผักสำหรับเด็กๆ ที่จะทำอาหารรับประทานกันเองในมือพิเศษ

แนวความคิดในการออกแบบโอปรับหลักการของภูมิอากาศวิทยาชีวภาพ หรือ ศาสตร์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในเขตร้อนชื้นของที่ตั้ง หลังคาคานยี่นของอาคาร ความสูง 8 เมตร ทำหน้าที่คล้ายกับร่มขนาดยักษ์ที่ให้ร่มเงาและป้องกันพายุฝน ดีไซน์แบบเปิดโล่ง หลังคาสูงโปร่งแสง และพื้นที่ยุบตัวลงต่ำ เปิดโอกาสให้ลมธรรมชาติไหลเวียนในอาคาร และให้แสงธรรมชาติสาดส่องเข้ามาในอาคาร เพื่อเป็นการประหยัดการใช้พลังงานของอาคารไปในตัว

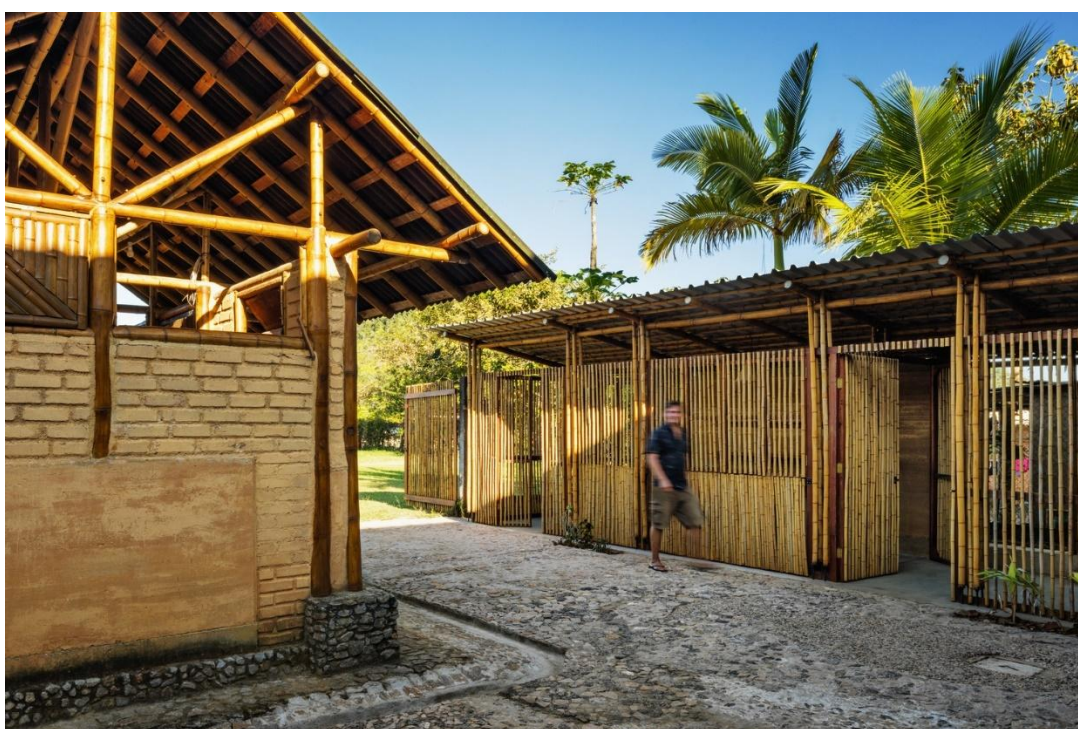
2.8.3 ศูนย์ชุมชน แคมบุรี

ที่ตั้งโครงการ : ศูนย์ชุมชนแคมบุรี บราซิล

สถาปนิก : CPU ARCHITECTS

ปีที่สร้าง : 2018

พื้นที่โครงการ : 175 ตรม.

ภาพที่ 9 ศูนย์ชุมชน แคมบุรี

ที่มา : ArchDaily, 2018

สำหรับการออกแบบนั้น สมาคมท้องถิ่นของเมืองแคมเบอร์รี่ได้เสนอข้อกำหนดหลัก 3 ประการ ได้แก่ การจัดเตรียมพื้นที่ส่วนกลางเพื่อใช้ในการประชุม กิจกรรมของโรงเรียน หรืออีเวนต์อื่นๆ และห้องแยกกันหลายห้องเพื่อใช้จัดชั้นเรียนและจัดเก็บวัสดุ เพื่อสร้างศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ที่รับรู้ได้ของเมือง และประการที่สาม เพื่อบูรณาการอาคารเข้ากับภูมิทัศน์โดยรอบและโรงเรียนที่มีอยู่ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นที่เดียวกัน

พื้นที่ตั้งอยู่ห่างจากชายหาด 50 เมตร ศูนย์กลางหันไปทางทิศทะเลเพื่อรับลมหลักเพื่อการระบายอากาศ การยกหลังคาให้สูงเพียงพอและหลีกเลี่ยงผนังตั้งฉากที่ปิดกั้นการไหลเวียนของอากาศภายในอาคาร จะทำให้การไหลเวียนของอากาศเหมาะสมที่สุด ภายใต้สภาพอากาศอบอุ่นและชื้น ความเร็วลมที่สูงขึ้นจะส่งผลดีต่อทั้งร่างกายและจิตใจ ความสูงของอาคารช่วยส่งเสริมการลอยตัวหรือเอฟเฟกต์ปล่องระบายอากาศ อากาศจะไหลเข้ามาเมื่ออากาศภายในอาคารที่อุ่นกว่าลอยขึ้นผ่านอาคารและระบายออกไปที่ด้านบน ดังนั้น การออกแบบจึงคาดการณ์ว่าด้านข้างทั้งสองจะเปิดอยู่ อากาศอุ่นที่ลอยขึ้นจะลดความดันที่ฐานของอาคาร ดึงอากาศเย็นเข้ามาเมื่อไม่มีการไหลเวียนของอากาศตามธรรมชาติและอากาศนิ่ง

นอกจากนี้ แรงแลมยังเป็นปัจจัยสำคัญในการออกแบบอีกด้วย แรงแลมจะยิ่งมากขึ้นเมื่อโครงสร้างสูงขึ้น (จำเป็นสำหรับการระบายอากาศ) เพื่อให้มีเสาค้ำยันลมที่เหมาะสม จำเป็นต้องศึกษาโครงสร้างสามเหลี่ยมให้ดีและดำเนินการให้เรียบร้อยและมีรายละเอียดครบถ้วน การยกระดับอาคารด้วยเสาค้ำยันลมที่ปลายอาคารเท่านั้นอาจส่งผลเสียได้ในกรณีที่เกิดพายุ (บ่อยครั้ง) การใช้เสา 4 ต้น โดยมีเสาค้ำยันไขว้ของโครงถักทั้งสองข้างพิสูจน์แล้วว่าเพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นเสาค้ำยันลม

2.8.4 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนใจกลางเมืองทากะ

ที่ตั้งโครงการ : ศาลากลางจังหวัด ทากะ ประเทศญี่ปุ่น

สถาปนิก : VIN VARAVARN ARCHITECTS

ปีที่สร้าง : 2019

พื้นที่โครงการ : 2,710 ตรม.

ภาพที่ 10 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนใจกลางเมืองทากะ

ที่มา : ArchDaily, 2019

โครงการนี้คือศูนย์ชุมชนชั้นเดียวไม้ขนาด 2,600 ตารางเมตรที่เราออกแบบในเมืองทากา โดยมุ่งหวังที่จะเป็นศูนย์กลางการสร้างเมืองที่ใช้ไม้ในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ จนถึงขณะนี้ ศูนย์ชุมชนมีอยู่เพื่อเป็นสถานที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนในท้องถิ่นในลักษณะที่แตกต่างจากโรงเรียน ดังนั้น เราจึงต้องการสร้างศูนย์ชุมชนที่เหมาะสมที่จะเป็นสถานที่ที่ผู้คนมาพบปะกัน แลกเปลี่ยนภูมิปัญญา และเรียนรู้ร่วมกัน

การใช้งานหลักของศูนย์ชุมชนที่มีอยู่คือห้องเช่าที่ใช้โดยกลุ่มสมาชิกในชุมชนจำนวนหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเราต้องการให้ผู้ที่ไม่เคยใช้ศูนย์ชุมชนมาก่อนได้เดินทางไปเรื่อยเปื่อยและแวะเวียนมาที่ศูนย์ชุมชนแห่งใหม่นี้ เราจึงสร้างพื้นที่ขนาดใหญ่และขนาดเล็กต่างๆ ขึ้นเพื่อให้ผู้คนได้ใช้เวลาร่วมกัน ไม่ใช่แค่ในห้องพักเท่านั้น แต่ยังรวมถึงในพื้นที่ส่วนกลางด้วย แต่ละห้องจะจัดวางเป็นลายห่านบินอยู่ทั้งสองข้างของสวน และทางเดินที่เชื่อมต่อห้องต่างๆ จะมีม้านั่งสำหรับพักผ่อน โต๊ะสำหรับพูดคุย และห้องครัวขนาดเล็กคั่นอยู่

รูปแบบห่านบินและทางเดินคดเคี้ยวนี้พบได้ในบ้านส่วนตัวขนาดใหญ่แบบดั้งเดิมที่อยู่ใกล้เคียงในซิงะ เนื่องจากห้องต่างๆ เชื่อมต่อกันด้วยทางเดินและระเบียง จึงสร้างช่วงเวลาแห่งแสงและเงาที่น่าประทับใจในที่ต่างๆ การจัดวางคลังสินค้าต่างๆ ยังช่วยป้องกันไฟไหม้ได้ ในขณะเดียวกันก็รักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับสวนไว้ด้วย

เพื่อให้ใช้ประโยชน์จากวัสดุก่อสร้างที่ผลิตในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ แทนที่จะใช้ไม้แปรรูปจำนวนมาก การออกแบบจึงใช้วัสดุและขนาดที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่นเป็นหลัก ดังนั้น ความลึกของคานจึงถูกจำกัดไว้ที่ 300 มม. และส่วนประกอบทั้งหมดทำโดยเชื่อมส่วนประกอบไม้ที่มีความยาวไม่เกิน 4 เมตรเข้ากับคานที่ยาวขึ้นเพื่อสร้างพื้นที่ขนาดใหญ่ที่มีช่วงกว้างสูงสุดมากกว่า 10 เมตร ต้องใช้เวลามากกว่า 2 ปีในการจัดหาไม้ และเมื่อเราเฝ้าดูต้นไม้ถูกตัดโค่นบนภูเขา แขนงและนำออกไปด้วยลวด และแปรรูปเป็นไม้แปรรูปในที่สุด เรื่องนี้ทำให้เราประทับใจมาก เนื่องจากต้นไม้ที่ได้รับการดูแลบนภูเขาเป็นเวลานานหลายสิบปีถูกนำไปใช้ในการก่อสร้างอาคารที่มีภูเขาเป็นฉากหลัง

บทที่ 3

การวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ

3.1 วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ

3.1.1 การศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ

สำหรับส่วนของรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล มีจำนวนรายได้ทั้งสิ้น 1,8473 ล้านบาทลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 61,35 เมื่อเปรียบเทียบกับภาคใต้และประเทศในปี 2564 จังหวัดสตูลมีจำนวนรายได้คิดเป็นร้อยละ 5:882 ของกลุ่มจังหวัดฝั่งอันดามัน ร้อยละ 4.32 ของภาคใต้ และร้อยละ 0.78 ของประเทศเมื่อพิจารณารายจังหวัดพบว่า จังหวัดพังงา ภูเก็ต กระบี่ ระนอง ตรัง และสตูล มีอัตราการรายได้การท่องเที่ยว

ลดลงทุกจังหวัด สืบเนื่องสถานการณ์ของการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งนี้ ในปี 2565 (มกราคม -กรกฎาคม 2565) หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ได้คลี่คลาย รัฐบาล หน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนต่างๆ ได้ให้การสนับสนุนความร่วมมือในการขับเคลื่อนภาคการท่องเที่ยว เพื่อเตรียมความพร้อมและอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ในการรองรับนักท่องเที่ยว ภายหลังจากการเปิดประเทศอย่างเป็นทางการทำให้อัตราการรายได้จากการนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ๓ ลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต กระบี่ และสตูล เพิ่มขึ้นร้อยละ 902.7, 202.19 และ 188.87 ตามลำดับ

จังหวัดสตูลเป็นจังหวัดสุดเขตแดนใต้ฝั่งอันดามันของประเทศไทย มีสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทางทะเลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีสถานที่ท่องเที่ยวระดับโลก เช่น เกาะหลีเป๊ะ เกาะตะรุเตา เป็นต้น อีกทั้งยังมีชื่อเสียงในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปสำรวจและทำกิจกรรมสันตนาการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการล่องแก่ง พายเรือคายัค สถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียง ได้แก่ น้ำตกวังสายทองถ้ำภูผาเพชร ถ้ำเลสเตโกดอน เป็นต้น อีกทั้งยังมีอุทยานธรณีโลกที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรณีที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก การเชื่อมโยงความร่วมมือการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว รวมถึงกิจกรรม Rute การท่องเที่ยวกับจังหวัดอันดามันหรือจังหวัดสงขลา พัทลุงซึ่งเป็นจังหวัดใกล้เคียงและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวประเทศเพื่อนบ้านสามารถเพิ่มจำนวน

นักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว เพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัดสตูล (แผนพัฒนาจังหวัดสตูล (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567)

3.1.2 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบายและแผนพัฒนาพื้นที่

โครงการกีฬากระตุ้นการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล

ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เน้นคุณภาพและเพิ่มมูลค่าจากฐานการมีแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก (Geo-Pat) และการมีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาอาศัยอยู่ในระยะยาว

ทิศทางการขับเคลื่อนศักยภาพการกีฬาแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) จะมุ่งเน้นการส่งเสริมการใช้กิจกรรมกีฬาและนันทนาการพื้นฐานของวิทยาศาสตร์การกีฬา เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะ ของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐานการ สร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬาและนันทนาการพื้นฐานของวิทยาศาสตร์การ กีฬา ในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติ หล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี พัฒนา คุณภาพชีวิต รวมทั้งการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬา เพื่อการอาชีพในระดับ นานาชาติในการสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศชาติเพื่อรองรับอุตสาหกรรมกีฬาส่งเสริม การกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ โดยส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพโดยมุ่งการสร้างและ พัฒนานักกีฬาของของชาติ การหานักกีฬาที่มีความสามารถกีฬาและนันทนาการเป็นปัจจัยที่สำคัญ อย่างหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเสริมสร้างสุขภาพ พลานามัย ซึ่งจังหวัดและท้องถิ่นจะสามารถพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้ต้องมีการพัฒนาศักยภาพและ คุณภาพของคนในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องในทุกด้านส่งเสริมให้ประชาชน ทุกเพศ ทุกวัย ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการเล่นกีฬา ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอและประกอบกิจกรรมนันทนาการ เป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต เป็นขบวนการหนึ่งที่จะสามารถช่วยพัฒนาคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เมื่อคนในท้องถิ่นมีการเล่นกีฬาและนันทนาการเพื่อสุขภาพที่ดีแล้ว เราจะได้ประโยชน์ที่วิญญู นอกเหนือไปจากการมีสุขภาพดี คือ การใช้กีฬาเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และยัง สามารถสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อสร้างความรัก สามัคคี ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้ชุมชน เข้มแข็งและสร้างมูลค่าเพิ่มให้การท่องเที่ยว ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และยังได้เชื่อมโยงไปยัง ประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จากการเปิดประชาคมอาเซียน

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล ส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าร่วมแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติในทุกๆระดับ รวมทั้งการระดับมาตรฐานการจัดการแข่งขันกีฬา เพื่อความเป็นเลิศทั้งในระดับชาติและนานาชาติ และเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการต่อยอดความสำเร็จจากความเป็นเลิศสู่การประกอบอาชีพและมีเส้นทางอาชีพที่มั่นคง สนับสนุนอุตสาหกรรมกรรมการกีฬา พร้อมผลักดันการกีฬา เพื่อการท่องเที่ยว ได้จัดทำโครงการกีฬากระตุ้นการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล ซึ่งจังหวัดสตูลมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายเหมาะสมแก่การส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆด้านกีฬาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาจังหวัดตามบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวประเด็นการพัฒนาจังหวัดที่ ๑ การเติบโตทางเศรษฐกิจบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยเน้นการสร้างสรรคกิจกรรมกีฬาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในจังหวัดมากขึ้น

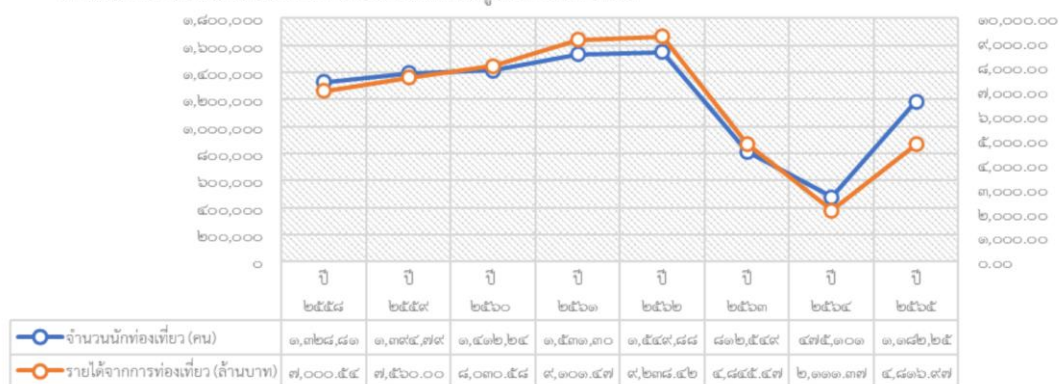
การจัดงานแข่งขันว่าวประเพณีและแสดงว่าวนานาชาติและว่าวไทย 4 ภาค

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสตูล

3.1.3 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านการท่องเที่ยว

3.1.3.1 ด้านการท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดสตูล ปี ๒๕๕๗-๒๕๖๓

ภาพที่ 11 ข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2557 – 2565

ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาข้อมูล ณ มิถุนายน 2565

การวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ควรเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่น ท่องเที่ยววิถีชุมชน ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม การพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ Smart Living With Covid เปิดประเทศปลอดภัย เศรษฐกิจไทยไปรอด สดุดสะอาด ปลอดภัย ทั้งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพและสุขภาพ ทั้งในด้านสถานที่ท่องเที่ยวสะอาดมีสิ่งอำนวยความสะดวกตามความจำเป็น พัฒนามาตรฐานโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการท่องเที่ยว พัฒนาคุณภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงรุก ขับเคลื่อนกิจกรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ตอบโจทย์ตลาดการท่องเที่ยว พัฒนามาตรฐานชุมชนท่องเที่ยว ขับเคลื่อนการท่องเที่ยว สดุด เมืองอุทยานธรณีโลก ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเมืองเก่าสดุด การท่องเที่ยวเศรษฐกิจชายแดน และเพิ่มประสิทธิภาพ การอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจ สนับสนุน เสริมสร้างร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนในลักษณะภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ได้แก่ ส่วนราชการในจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาควิชาการ สถาบันการศึกษาในพื้นที่และนอกพื้นที่ ภาคประชาชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน ภาคเอกชน บริษัทเอกชนในพื้นที่ ภาคประชาสังคม ได้แก่ มูลนิธิ เครือข่ายประชาสังคมในพื้นที่ และภาคสื่อมวลชน ทั้งภาครัฐและเอกชนส่วนกลางและในพื้นที่ แสดงหาความร่วมมือด้าน route การท่องเที่ยวกับจังหวัดใกล้เคียง อาทิ ตรัง สงขลา หรือแม้แต่ประเทศเพื่อนบ้าน ครอบคลุมตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อรองรับกับสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามัน ที่มีระดับการแข่งขันรุนแรง จังหวัดสดุดจึงควรปรับปรุงจุดแข็งเดิม (Quality Improve) และลงทุนในเชิงรุกมากกว่ารับ ปรับเปลี่ยนวิถีคิดให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกสังคมประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร สัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตภายใต้ Smart Living With Covid เปิดประเทศ ปลอดภัย เศรษฐกิจไทยไปรอดการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในธุรกิจการท่องเที่ยว อาทิ AR,VR เป็นต้น สนองตอบยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระดับภาค

3.1.3.2 ด้านสังคมและความมั่นคง

1. ข้อมูลการปกครอง/ประชากร 1) ประชากร ประชากร ณ เดือน พฤษภาคม 2565
จำนวน 324,892 คน แยกเป็น

ประชากรเพศชาย จำนวน 161,645 คน

ประชากรเพศหญิง จำนวน 163,247 คน

จำนวนครัวเรือน จำนวน 108,172 หลัง

ตารางแสดงจำนวนประชากรรายอำเภอ/เทศบาล

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)			ครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
๑	อำเภอเมืองสตูล	๕๗,๑๓๖	๕๘,๑๒๕	๑๑๕,๒๖๑	๔๐,๒๒๒
๒	อำเภอละงู	๓๖,๕๖๕	๓๗,๒๓๔	๗๓,๗๙๙	๒๔,๓๒๕
๓	อำเภอควนกาหลง	๑๗,๘๖๕	๑๗,๘๒๘	๓๕,๖๙๓	๑๒,๐๙๑
๔	อำเภอท่าแพ	๑๔,๗๔๔	๑๔,๙๘๐	๒๙,๗๒๔	๘,๙๑๓
๕	อำเภอควนโดน	๑๓,๕๖๘	๑๓,๗๑๕	๒๗,๒๘๓	๘,๐๘๖
๖	อำเภอทุ่งหว้า	๑๒,๒๖๘	๑๒,๒๕๘	๒๔,๕๒๖	๘,๐๗๒
๗	อำเภอมะนัง	๙,๔๙๙	๙,๑๐๗	๑๘,๖๐๖	๖,๔๖๓
	รวม	๑๖๑,๖๔๕	๑๖๓,๒๔๗	๓๒๔,๘๙๒	๑๐๘,๑๗๒

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรรายอำเภอ/เทศบาล
ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสตูล ข้อมูล ณ เดือน พฤษภาคม 2565

3.1.3.3 จำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดสตูล

พบว่าจังหวัดสตูลมีผู้สูงอายุ (ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป) จำนวน 45,377 คน ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.97 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของจังหวัด โดยในอำเภอเมืองสตูล มีผู้สูงอายุมากที่สุด จำนวน 16,748 คน รองลงมาคืออำเภอละงู จำนวน 10,567 คน คิดเป็นร้อยละ 36.91 และ 23.29 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ตามลำดับ และอำเภอมะนัง มีผู้สูงอายุที่น้อยที่สุดจำนวน 2,290 คน คิดเป็นร้อยละ 5.05 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด

ตารางจำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดสตูล

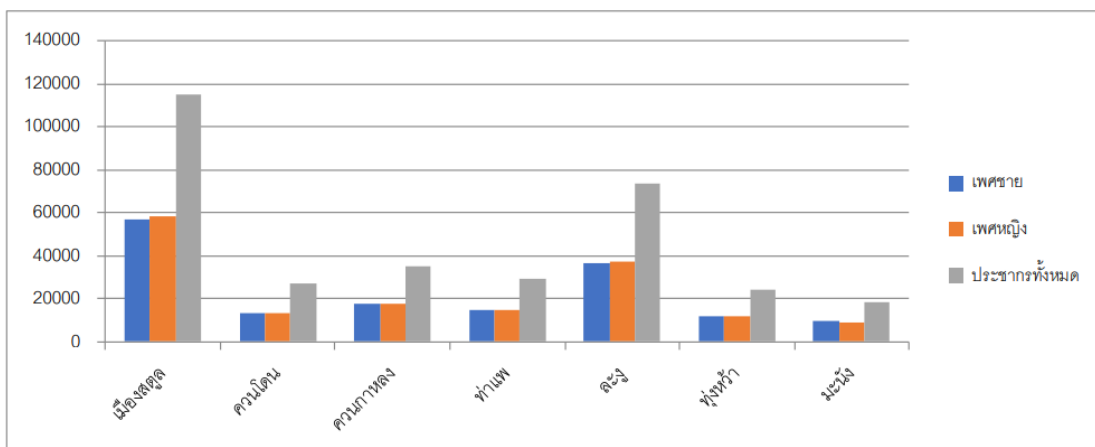
อำเภอ	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)
เมืองสตูล	๑๓,๔๐๕	๑๓,๙๕๕	๑๔,๒๓๙	๑๕,๗๗๘	๑๕,๕๒๑	๑๖,๑๖๐	๑๖,๗๔๘
ละงู	๘,๗๗๒	๙,๐๖๐	๙,๑๙๕	๙,๕๓๕	๙,๘๘๗	๑๐,๒๕๘	๑๐,๕๖๗
ควนกาหลง	๓,๒๓๑	๔,๐๐๖	๘,๑๖๐	๓,๔๐๗	๔,๕๒๘	๔,๖๘๑	๔,๘๓๕
ท่าแพ	๓,๐๗๑	๓,๑๙๓	๓,๒๕๖	๓,๔๔๕	๓,๖๑๕	๓,๗๑๔	๓,๘๘๕
ควนโดน	๓,๐๐๙	๓,๑๒๔	๓,๑๖๗	๓,๓๕๐	๓,๔๘๒	๓,๖๕๔	๓,๗๖๑
ทุ่งหว้า	๒,๕๖๔	๒,๗๓๒	๒,๗๕๑	๓,๐๗๙	๓,๐๔๔	๓,๑๕๔	๓,๒๙๑
มะนัง	๑,๗๕๗	๑,๘๖๐	๑,๘๗๗	๑,๙๘๔	๒,๐๗๐	๒,๑๘๕	๒,๒๙๐
รวม	๓๕,๘๐๙	๓๗,๙๓๐	๔๒,๖๔๕	๔๐,๕๗๘	๔๒,๑๔๗	๔๓,๘๐๖	๔๕,๓๗๗

ตารางที่ 2 จำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดสตูล

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสตูล ข้อมูล ณ พฤษภาคม 2565

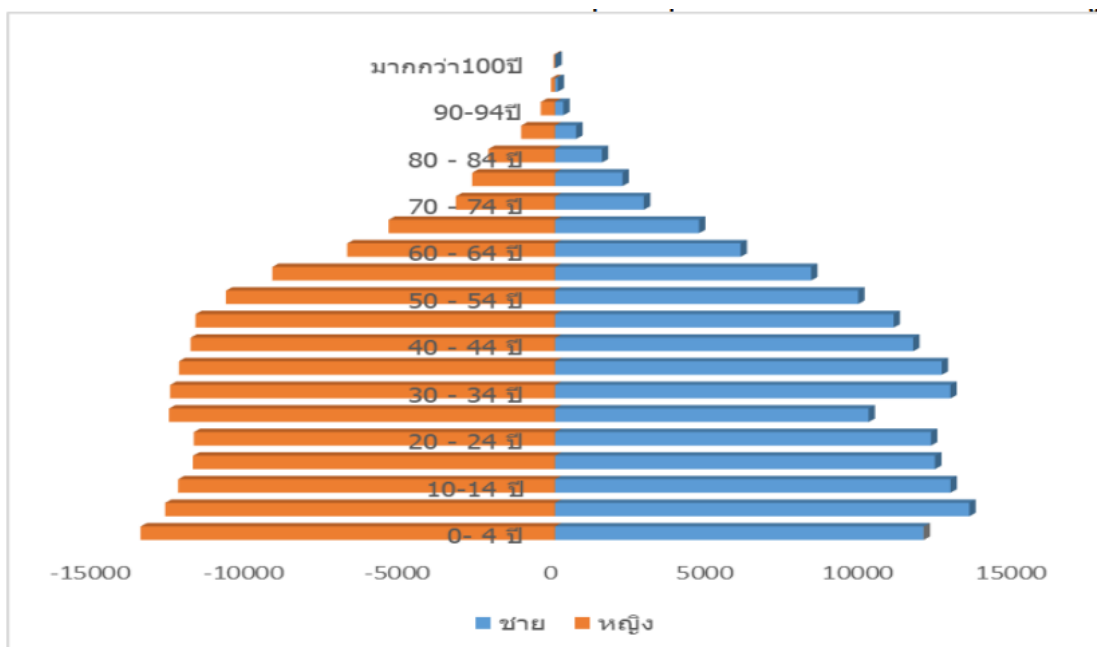
3.1.3.4 โครงสร้างประชากร

จำนวนประชากรจังหวัดสตูลมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยโครงสร้างประชากรตามกลุ่มอายุและเพศพบว่า เพศชายและเพศหญิง มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยเพศชายน้อยกว่าเพศหญิงเล็กน้อย โดยมีเพศชาย ร้อยละ 49.75 และเพศหญิง ร้อยละ 50.25 เมื่อเทียบโครงสร้างประชากรวัยเด็ก อายุต่ำกว่า 15 ปีมีแนวโน้มลดลง กลุ่มวัยทำงาน เพิ่มมากขึ้น และประชากรสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นด้วยจากโครงสร้างประชากร จังหวัดสตูลจะต้องมีการเตรียมการรองรับสำหรับสวัสดิการและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นทั้งการดูแลในสถานบริการและชุมชน เช่นเดียวกับกลุ่มวัยทำงานที่ต้องเสี่ยงกับกลุ่มโรคไม่ติดต่อ ที่สำคัญ ได้แก่ โรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง เป็นต้น

ภาพที่ 12 แผนภาพประชากรจำแนกตามพื้นที่ และเพศ พ.ศ 2565 จังหวัดสุบล

ที่มา : กรมการปกครอง ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2565

ภาพที่ 13 พีรามิตประชากรจำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ พ.ศ 2565 จังหวัดสุบล

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ข้อมูล ณ เดือน พฤษภาคม 2565

3.1.4 การศึกษาความเป็นไปได้ด้านศักยภาพ

ตารางการวิเคราะห์ศักยภาพจังหวัด (SWOT Analysis)

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
<p>-ที่ดินอุดมสมบูรณ์ และมีสวนผลไม้หลายชนิด เช่น เงาะ ลองกอง มังคุด ฯลฯ</p> <p>-มีวัดคู่ดับในพื้นที่อำเภอจำนวนมาก</p> <p>-ประชาชนรักความสงบ และรักที่อยู่อาศัย</p> <p>-มีความหลากหลายทางด้านประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข</p> <p>-พื้นที่มีความเหมาะสมในการทำ การเกษตร ประมง</p> <p>-มีแหล่งท่องเที่ยว หลากหลาย</p> <p>-มีพื้นที่ป่าไม้และป่าชายเลนที่มีความอุดมสมบูรณ์</p>	<p>-ขาดตลาดรองรับ ผลผลิตจากชุมชน / หมู่บ้าน</p> <p>-ระดับการศึกษาของ ประชาชนยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ</p> <p>-เยาวชนว่างงาน จำนวนมาก</p> <p>-ขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง</p> <p>-ขาดประสบการณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย</p> <p>-มีการระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเยาวชน</p> <p>-ค่อนข้างสูง</p> <p>-ชุมชนให้ความสำคัญต่อการผลิตเชิงพาณิชย์น้อย</p> <p>-เยาวชนขาดการเรียนรู้ด้านประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>	<p>-มีการขยายตัวของ การบริโภคอุปโภค อย่างต่อเนื่อง</p> <p>-เศรษฐกิจ ระดับประเทศมีแนวโน้มดีขึ้น</p> <p>-รัฐส่งเสริมผลิตภัณฑ์ ๑ ตำบล ๑ ผลิตภัณฑ์</p> <p>-ธรรมชาติมีความสมบูรณ์และหลากหลาย</p> <p>-มีชายแดนติดกับ ประเทศเพื่อนบ้าน สามารถพัฒนา เส้นทางสำหรับการค้าชายแดนได้</p> <p>-มีการขยายตัวของ การบริโภคอุปโภค อย่างต่อเนื่อง</p> <p>-มีเส้นทางการค้าชายแดนระหว่าง ประเทศไทย-ประเทศ มาเลเซีย</p>	<p>อุปสรรค (Threat)</p> <p>-ผลิตภัณฑ์ยังไม่มี การพัฒนา</p> <p>-ขาดผู้ชำนาญการใน การทำวิจัย</p> <p>-ขาดการ ประชาสัมพันธ์ในเชิงสร้างสรรค์</p> <p>-การสนับสนุน เทคโนโลยีต่าง ๆ ยังน้อย</p> <p>-ขาดการวางแผน การจัดการที่ดี</p> <p>-ชุมชนไม่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย</p> <p>-ขาดความพร้อมด้าน อุปกรณ์และบุคคลใน การเปิดแหล่งท่องเที่ยว</p>

ที่มา : แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดสตูล

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)	โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
<p>-มีแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อใช้ในการเกษตรกรรม</p> <p>-มีโรงพยาบาลขนาดใหญ่ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขเพียงพอในการดูแลด้านสาธารณสุข</p>	<p>-ประชาชนมีหนี้สินเนื่องจากการประกอบอาชีพ และมีต้นทุนด้านการประกอบอาชีพสูง</p> <p>ราคาผลผลิตตกต่ำ</p> <p>-ทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเลเกิดความเสื่อมโทรมและบุกรุกทำลาย</p>	<p>-มีแหล่งท่องเที่ยวรองรับนักท่องเที่ยวหลากหลาย</p>	<p>-วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ยังขาดการใส่ใจและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา</p> <p>เพื่อสร้างงานความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตดีขึ้น</p> <p>-ขาดระบบการวางผังเมืองเพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ</p>

ตาราง 3 แสดงการวิเคราะห์ SWOT

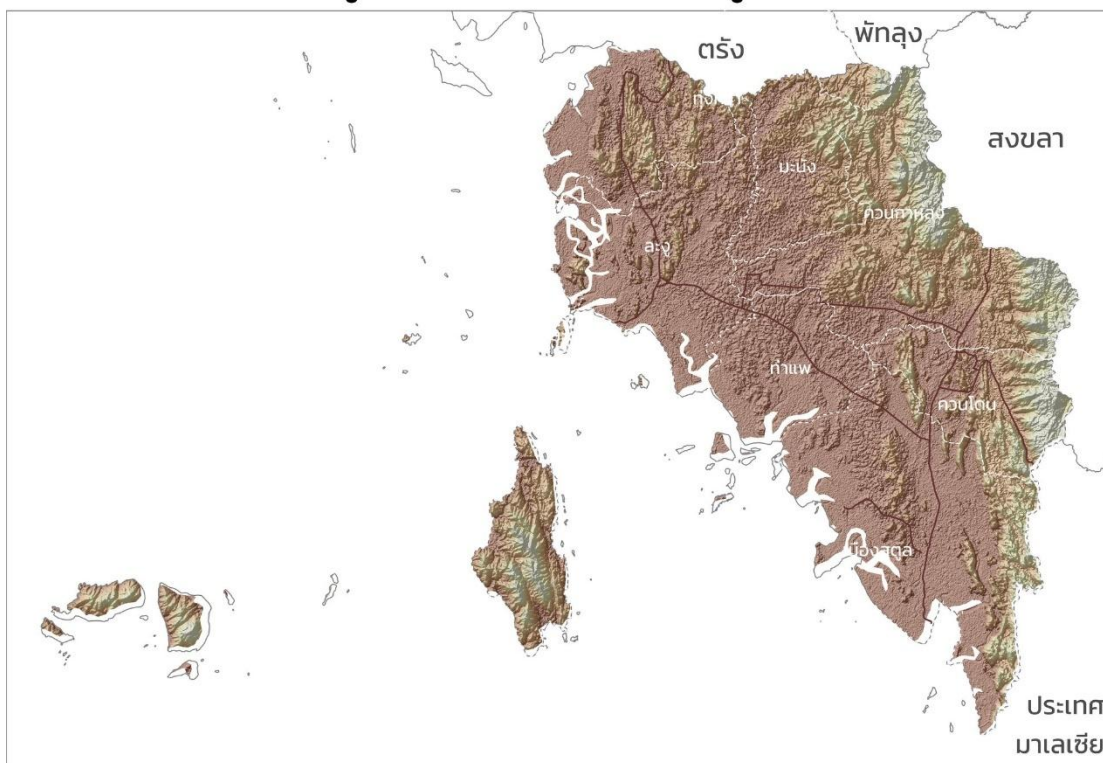
ที่มา : แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมจังหวัดสตูล

ประชากรรวมทั้งสิ้น 325,781 คน ชาย 162,231 คน หญิง 163,550 คน จำนวนครัวเรือน 109,792 ครัวเรือน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 72.48 ศาสนาพุทธ 27.46 และศาสนาอื่น ร้อยละ 0.06 มีมัสยิด 238 แห่ง วัด 43 แห่ง โบสถ์ 3 แห่ง ศาลเจ้า 3 แห่ง

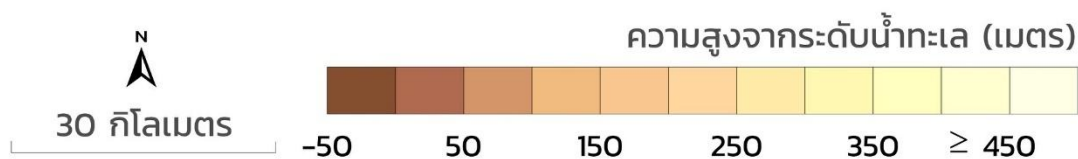
การเมืองการปกครอง แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ 36 ตำบล 280 หมู่บ้าน มีหน่วยงานส่วนภูมิภาค 33 หน่วยงาน ส่วนกลาง 51 หน่วยงาน และรัฐวิสาหกิจ 13 หน่วยงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 7 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 34 แห่ง 51 ชุมชน

3.2.2 สัญลักษณ์ภูมิประเทศและภูมิอากาศ

ภูมิประเทศ จังหวัดสตูล

www.mitrearth.org

ภาพที่ 15 แผนที่แสดงภูมิประเทศจังหวัด สตูล

ที่มา : ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

ภูมิประเทศ

พื้นที่จังหวัดสตูลทางด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกเป็นเนินเขาและภูเขาสลับซับซ้อน โดยมีทิวเขาที่สำคัญแบ่งเขตประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย คือ ทิวเขาบรรทัดและทิวเขาสันกาลาคีรี พื้นที่ของจังหวัดค่อย ๆ ลาดเอียงลงสู่ทะเลด้านทิศตะวันตกและทิศใต้ โดยยังมีภูเขาน้อยใหญ่อยู่กระจัดกระจายในตอนล่าง ภูเขาที่สำคัญ ได้แก่ เขาจัน เขาบารัง เขาใหญ่ เขาทะนานและเขาพญาวัง

และมีที่ราบแคบ ๆ ขนานไปกับชายฝั่งทะเล ถัดจากที่ราบลงไปเป็นพื้นที่ป่าชายเลนน้ำเค็มขึ้นถึงอุดมไปด้วยป่าแสมและป่าโกงกาง สตุลเป็นจังหวัดที่ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน คงมีแต่ลำน้ำน้ำสั้น ๆ ต้นน้ำเกิดจากภูเขาทางทิศเหนือและทิศตะวันออกของจังหวัด

ลักษณะอากาศทั่วไป

เนื่องจากสตุลเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้ทะเล อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่าไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก และมีฝนตกชุกในฤดูฝน เพราะอยู่ทางด้านรับลมจึงได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดผ่านมหาสมุทรอินเดียอย่างเต็มที่ ส่วนฤดูหนาวอากาศไม่หนาวจัดเพราะอยู่ไกลจากอิทธิพลของอากาศหนาวพอสมควร และบางครั้งอาจมีฝนตกได้ เนื่องจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทยพาเอาฝนมาตก แต่มีปริมาณน้อยกว่าจังหวัดที่อยู่ทางด้านตะวันออกของภาคใต้

ฤดูกาล

ของจังหวัดสตุลพิจารณาตามลักษณะภูมิอากาศของประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ฤดูดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ระยะเวลานี้เป็นช่วงของของมรสุม จะมีลมจากทิศตะวันออกเฉียงใต้พัดปกคลุม ทำให้อากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป เดือนที่มีอากาศร้อนที่สุดคือเดือนมีนาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย และในช่วงปลายฤดูฝนจะมีร่องความกดอากาศต่ำเลื่อนลงมาพาดผ่านทำให้มีฝนตกเพิ่มขึ้น

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจะมีลมเย็นและแห้งจากประเทศจีนพัดผ่าน ทำให้อากาศหนาวเย็นทั่วไปแต่เนื่องจากจังหวัดสตุลอยู่ใกล้ทะเล อุณหภูมิจะลดลงเล็กน้อย อากาศจึงไม่หนาวเย็นมากนักและตามชายฝั่งจะมีฝนตกทั่วไป

อุณหภูมิ

จังหวัดสตุลอยู่ใกล้ทะเล ฤดูร้อนอากาศจึงไม่ร้อนมาก ส่วนฤดูหนาวไม่ถึงกับหนาวจัด อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.8 องศาเซลเซียสอุณหภูมิ

ต่ำสุดเฉลี่ยทั้งปี 23.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดที่เคยตรวจวัดได้คือ 39.6 องศาเซลเซียสเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2559 เดือนที่มีอากาศเย็นที่สุดคือเดือนกุมภาพันธ์ และอุณหภูมิต่ำที่สุดวัดได้ 17.0 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 12, 25 และ 26 กุมภาพันธ์ 2530

ฝน

สตูลเป็นจังหวัดที่มีฝนอยู่ในเกณฑ์ดีถ้าเปรียบเทียบกับทั้งประเทศ แต่ถ้าหากเปรียบเทียบปริมาณฝนของพื้นที่ในภาคใต้ฝั่งตะวันตกแล้วถือว่าปริมาณฝนไม่มากนัก เพราะจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของภาคใต้ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เต็มที่เพียงอย่างเดียว ฝนในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้นี้จึงมีปริมาณมาก แต่ในฤดูแลมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจะมีฝนน้อย เนื่องจากมีภูเขาทางด้านตะวันออกปิดกั้นทางลมไว้ โดยปริมาณฝนรวมตลอดปีของจังหวัดสตูลวัดได้ 2,348.3 มิลลิเมตร มีจำนวนวันฝนตกประมาณ 182 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนกันยายนและตุลาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 324.5 และ 341.4 มิลลิเมตร ตามลำดับ โดยมีฝนตกประมาณ 20-23 วัน ปริมาณฝนสูงสุดใน 24 ชั่วโมงที่เคยตรวจได้คือ 1926 มิลลิเมตร เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2560

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่ผ่านบริเวณภาคใต้และส่งผลกระทบต่อจังหวัดสตูลส่วนมากเป็นพายุดีเปรสชันที่มีกำลังอ่อนซึ่งมีแหล่งกำเนิดบริเวณทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก ทำให้มีฝนตกหนักและลมกระโชกแรงเป็นครั้งคราว บางครั้งทำให้เกิดน้ำท่วมได้ กำลังแรงของลมและคลื่นในทะเลจะทำอันตรายแก่เรือขนาดเล็กและอาคารบ้านเรือนที่อยู่ตามชายฝั่งได้ ส่วนพายุที่มีความรุนแรงและทำความกระทบกระเทือนให้แก่จังหวัดสตูลและภาคใต้เป็นบริเวณกว้างได้แก่พายุโซนร้อน"ฮาเรียด" ซึ่งก่อตัวขึ้นในทะเลจีนใต้ใกล้ปลายแหลมญวนเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2505 แล้วเคลื่อนเข้าสู่อ่าวไทยพร้อมกับทวีความรุนแรงเป็นพายุโซนร้อนและได้เคลื่อนผ่านจังหวัดนครศรีธรรมราชสุราษฎร์ธานีระหว่างวันที่ 25 - 26 ตุลาคม 2505 ลงสู่ทะเลอันดามัน พายุนี้ได้ทำความเสียหายเกือบทุกจังหวัดในภาคใต้ โดยมีผู้เสียชีวิตถึง 935 คน และบาดเจ็บ 445 คน ทรัพย์สินของทางราชการและเอกชนเสียหายคิดเป็นมูลค่าถึง 1,320 ล้านบาท

จากสถิติในคาบ 72 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2494-2565 พบว่ามีพายุหมุนเขตร้อนเข้าสู่จังหวัดสตูล 2 ลูกในเดือนธันวาคม โดยเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยบริเวณจังหวัดสงขลาแล้วเคลื่อนผ่านเข้าสู่จังหวัด

สตูล พายุลูกแรกมีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันเคลื่อนผ่านเข้ามาในปี 2508 และพายุลูกที่ 2 เป็นพายุดีเปรสชันที่อ่อนกำลังลงจากไต้ฝุ่น "แมนนี่" (MANNY 9327) โดยเคลื่อนตัวเข้าที่จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2536 ก่อนเคลื่อนที่ผ่านจังหวัดพัทลุง ตรัง และสตูล

ที่ตั้งของสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดสตูล

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นนี้มาจากผลการตรวจอากาศของของสถานีอุตุนิยมวิทยาสตูล ซึ่งตั้งตั้งตั้งตั้งที่ในมเขตอำเภอเมือง ที่ละติจูด 6° 39' เหนือ ลองจิจูด 100° 05' ตะวันออก สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง 4 เมตร ซึ่งทำการตรวจสอบประกอบอุตุนิยมวิทยาต่าง ๆ วันละ 8 เวลา คือ เวลา 01.00, 04.00, 07:00, 10.00, 13.00, 16:00, 19.00 และ 22.00 น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติภูมิอากาศ ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลได้โดยตรงกับสถานีฯ ตามที่อยู่ดังต่อไปนี้

3.2.3 การเลือกที่ตั้งและขนาดของที่ตั้ง

ตารางข้อมูลการเลือกตั้งโครงการ

SITE A	SITE B	SITE C
		
สถานที่ตั้ง		
ตำบลคลองขุดอำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล 91000	ตำบลคลองขุดอำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล 91000	ตำบลคลองขุดอำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล 91000
พิกัด		
6°38'03.3"N 100°04'15.8"E	6°40'10.5"N 100°04'44.7"E	6°39'17.6"N 100°04'28.6"E
ขนาดพื้นที่		
15,012 ตร.ม 9.38 ไร่ 3,753 ตารางวา 161,587.83 ตารางฟุต	55,402.90 ตร.ม 34.63 ไร่ 13,850.725 ตารางวา 596,351.88 ตารางฟุต	19,886 ตร.ม 12.42 ไร่ 4,971.5 ตารางวา 214,051.13 ตารางฟุต

ตารางที่ 4 ข้อมูลการเลือกตั้งโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ตารางประเมินการเลือกที่ตั้งโครงการ				
เกณฑ์ที่ใช้ในการ ประเมิน	ค่าน้ำหนัก ของเกณฑ์	การประเมินที่ตั้งโครงการ		
		A	B	C
				
ด้านเศรษฐศาสตร์และ การเงิน				
1. ความเหมาะสมต่อ ระบบเศรษฐกิจส่วนรวม	5	3,15	4,12	4,12
2. กิจกรรมสนับสนุน ต่างๆที่มีอยู่	4	4,12	3,9	4,12
รวมผลการประเมิน		34	28	32
ด้านเทคนิค				
1. ข้อจำกัดทางกฎหมาย ที่มีผลต่อโครงการ	3	2,6	4,12	4,12
2. ความสะดวกในการ เข้าถึงที่เกิดจาก การจราจรและระบบ ถนน	4	4,12	3,9	4,12
3. ความพร้อมของระบบ ขนส่ง	3	2,6	4,12	4,12
4. ความพร้อมของการ ไฟฟ้าแรงสูง	2	3,9	5,20	4,12
5. ความพร้อมของระบบ ประปาสาธารณะ	2	4,12	3,9	4,12
6. ความพร้อมของ องค์ประกอบชุมชน	2	2,6	5,20	4,12
รวมผลการประเมิน		68	106	96

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ตารางประเมินการเลือกที่ตั้งโครงการ				
เกณฑ์ที่ใช้ในการ ประเมิน	ค่าน้ำหนัก ของเกณฑ์	การประเมินที่ตั้งโครงการ		
		A	B	C
ด้านสังคมและ วัฒนธรรม				
1. ความปลอดภัยจาก อาชญากรรม	4	5,20	3,9	4,12
2. ความเหมาะสมของ ประเภทอาคารที่อยู่ ใกล้เคียง	3	3,9	5,20	4,12
รวมผลการประเมิน		37	37	32
ด้านสภาวะแวดล้อม				
1. ปัญหาการรบกวนที่ เกิดจากมลภาวะ	4	2,6	5,20	3,9
2. สภาพการมองเห็นตัว ที่ตั้งจากภายนอก	4	4,12	2,6	4,12
รวมผลการประเมิน		24	33	28
ด้านการเปลี่ยนแปลง ของชุมชนในอนาคต				
1. แนวโน้มของการได้รับ ประโยชน์จากระบบ ขนส่งมวลชน	2	4,12	3,9	4,12
รวมผลการประเมิน		16	12	16

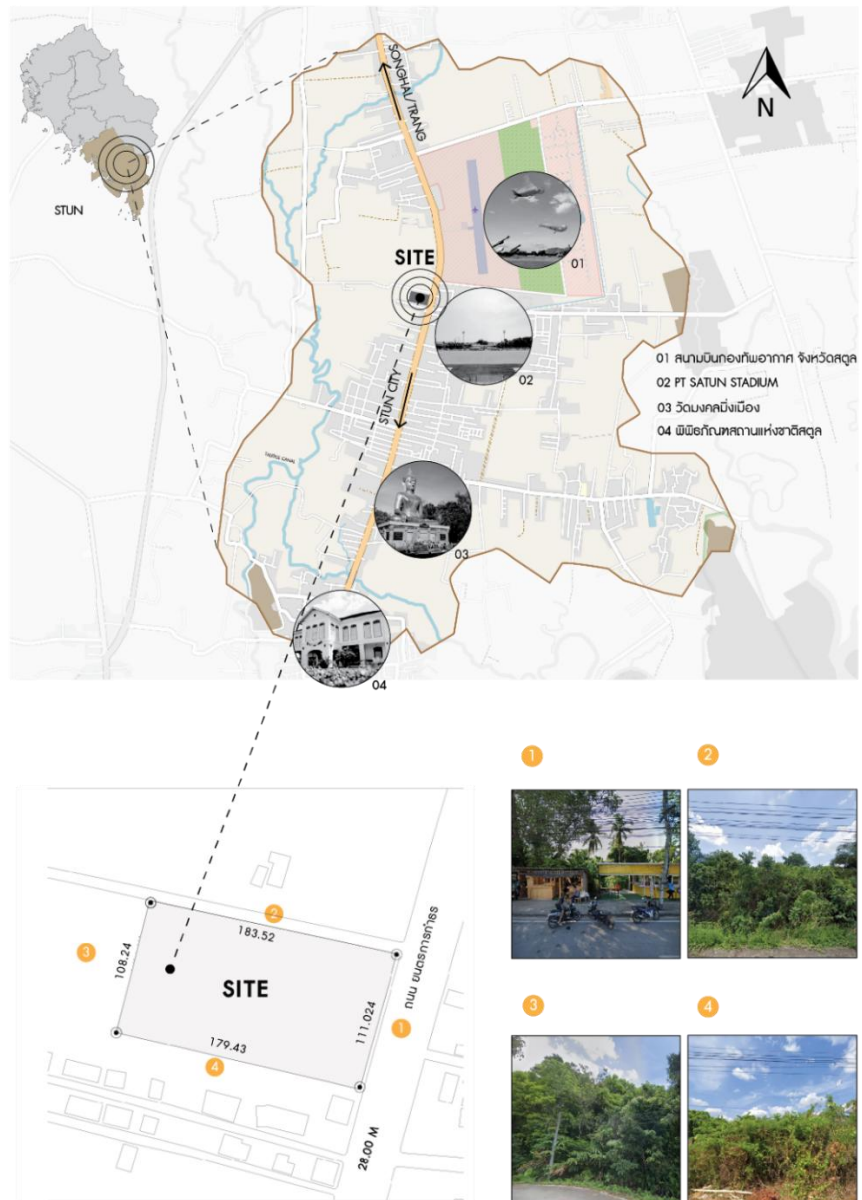
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ตารางประเมินการเลือกที่ตั้งโครงการ				
เกณฑ์ที่ใช้ในการ ประเมิน	ค่าน้ำหนัก ของเกณฑ์	การประเมินที่ตั้งโครงการ		
		A	B	C
ด้านความเหมาะสมของ ขนาดที่ดิน				
1. ความเหมาะสมของ ขนาดที่ดิน	4	2,6	4,12	5,20
2. ความเหมาะสมของ รูปร่างที่ดิน	4	5,20	5,20	2,6
3. สภาพระดับดินที่ เป็นอยู่	3	2,6	4,12	4,12
รวมผลการประเมิน		41	57	49
ค่าประเมินรวมทั้งหมด		220	273	253

ตารางที่ 5 การประเมินเลือกที่ตั้งโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

3.2.4 บริบทของสภาพแวดล้อมที่ตั้งของโครงการ

ภาพที่ 16 พื้นที่ขนาดโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ขนาดพื้นที่โครงการ

19,886 ตร.ม

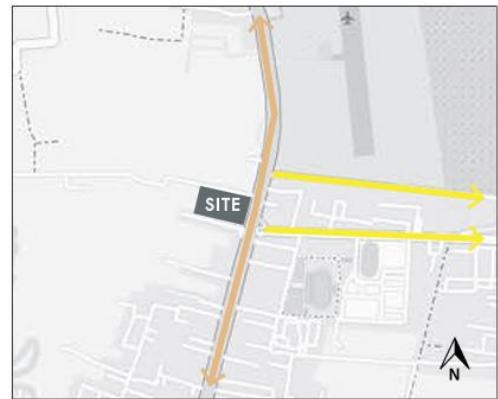
12.42 ไร่

4,971.5 ตารางวา

214,051.13 ตารางฟุต

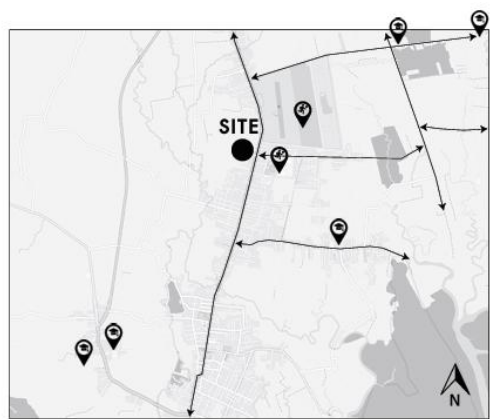
-วิเคราะห์ลมและแสงอาทิตย์

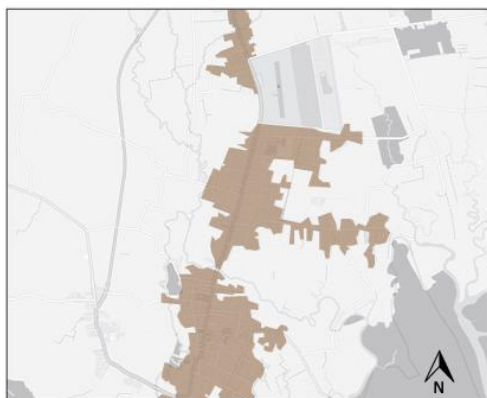
-วิเคราะห์พื้นที่สัญจรในแนวพื้นที่โครงการ

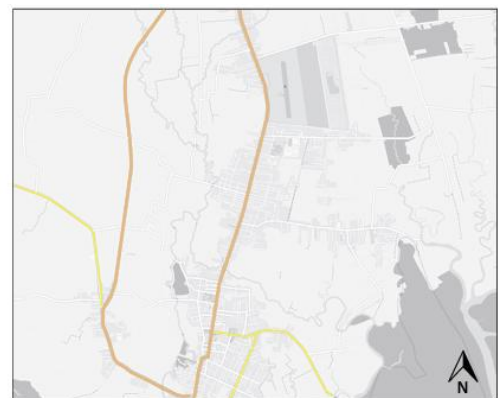
-วิเคราะห์พื้นที่สีเขียว

-วิเคราะห์พื้นที่โรงเรียนในเมืองสตูล

-วิเคราะห์ความหนาแน่นในเมืองสตูล

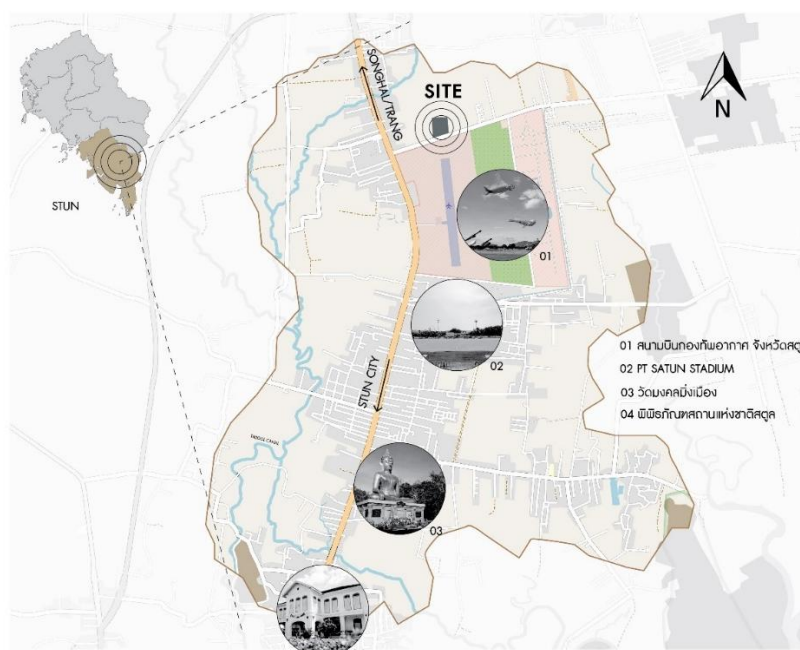
-วิเคราะห์ทางสัญจรหลักและรองในเมืองสตูล

3.2.5 บริบทด้านเศรษฐกิจของที่ตั้งของโครงการ

พืช

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดสตูล อันดับ 1 ได้แก่ ยางพารา เนื้อที่ปลูก 527,303 ไร่ รองลงมา ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน เนื้อที่ปลูก 130,794 ไร่ ข้าว เนื้อที่ปลูก 17,901 ไร่ และไม้ผล เช่น ลองกอง เนื้อที่ปลูก 3,291 ไร่ ทูเรียน เนื้อที่ปลูก 3,965 ไร่ เงาะ เนื้อที่ปลูก 1,555 ไร่ มังคุด เนื้อที่ปลูก 2,038 ไร่ และจำปาตะ เนื้อที่ปลูก 1,437 ไร่ เป็นต้น

การท่องเที่ยว

ภาพที่ 17 พื้นที่เข้าถึงโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสตูล (คฤหาสน์กูเด็น)

ตั้งอยู่ที่ถนนสตูลธานี สร้างโดยพระยาภูมินารักษ์กิติ (ตวนภูบาฮารุดดินติมะหามะหามะหาง)เจ้าเมืองสตูลมีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบยุโรปสร้างเพื่อเป็นที่ประทับ ของรัชกาลที่ 5 แต่มีได้มาประทับ ต่อมากรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2532 และได้ ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาคฤหาสน์ เพื่อจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสตูลโดยแบ่งเป็น

ห้องๆรวม 10 ห้อง แต่ละห้องมีการแสดงความเป็นมาของสตูลในอดีต เช่น ห้องภูมิหลังเมืองสตูล ห้องวิถีชีวิตชาวสตูล ห้องบ้านเจ้าเมืองห้องวัฒนธรรมไทยมุสลิม ฯลฯ ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จมาเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2543 อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดสตูลประมาณ 500 เมตร

มัสยิดกลางจังหวัดสตูล(มัสยิดมำบัง)

ตั้งอยู่บริเวณมูมถนนบุรีวานิชและถนนสตูลธานี สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยพระยาสมันตรัฐบุรินทร์ (ตงกูมุฮัมมัดอาเก็ม)เป็นเจ้าเมืองสตูล (ประมาณพ.ศ. 2372) ชื่อมำบัง ตั้งตามชื่อเมืองสตูลในสมัยนั้นช่างได้แบบแปลนมาจากเมืองมะละกาต่อมาในปี พ.ศ. 2517 ได้จัดสร้างใหม่เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กรูปทรงเป็นสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ เบื้องเคลือบหินอ่อนและกระจกใสมีหอคอยเป็นยอดโดมสวยงาม

สวนสาธารณะเขาโต๊ะพญาวัง

เป็นสวนสาธารณะในเขตเทศบาลเมืองสตูลประกอบด้วยภูเขาหินปูนไม่สูงนักมีถ้ำสำธารและต้นไม้นานาพันธุ์สวยงามบรรยากาศร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อน ห่างจากเขาโต๊ะหยงกง ประมาณครึ่งกิโลเมตรมีตำนานเล่ากันว่านานมาแล้วมีหนุ่มจีนเร่ร่อนมาขึ้นฝั่งที่สตูลแล้วพบรักกับสาวมุสลิมชื่อ "ย่าหวัง" ทว่าถูกขัดขวางจากพ่อแม่ฝ่ายหญิงจึงหนีไปครองรักกันแต่ถูกตามไปพบขณะทั้งคู่นอนหลับอยู่ริมคลองวัง จึงถูกอุ้มแยกออกจากกันและสาปให้กลายเป็นหินคือเขาโต๊ะหยงกงและเขาโต๊ะพญาวังซึ่งอยู่เคียงคู่กันจนปัจจุบันนี้อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดสตูลประมาณ 1.2 กิโลเมตร

เขาโต๊ะหยงกง

อยู่ในเขตเทศบาลเมืองสตูลห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ 800 เมตร ถือเป็นภูเขาศักดิ์สิทธิ์ มีทวดชื่อ "โต๊ะหยงกง" สถิตอยู่ ณ บริเวณเพิงหิน ที่ใช้เป็นที่ทำพิธี บนบานและแก้บน เล่าเมื่อกันว่าบนบานอย่างใดมักจะบันดาลให้เป็นไปตามประสงค์ จึงเป็นที่เคารพสักการะของชาวสตูล

ย่านเมืองเก่าสตูล

ตึกแถวถนนบุรีวานิช มีความยาวประมาณ 600 เมตร อดีตเคยเป็นศูนย์กลางด้านพาณิชย์กรรมที่มีความสำคัญ มีการติดต่อค้าขายกับเมืองท่าอื่น ๆ ในแถบคาบสมุทรมลายูจึงเป็นแหล่งรวม

อารยธรรมที่หลากหลายจากกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม ทั้งชาวไทยดั้งเดิม ชาวไทยเชื้อสายจีน ชาวไทยมุสลิม และได้รับอิทธิพลด้าน ศิลปะจากชาติยุโรปในยุคล่าอาณานิคม ก่อให้เกิดความหลากหลายของรูปแบบสถาปัตยกรรมทั้งอาคารเรือนแถวไม้แบบจีน อาคารตึกแถวแบบชิโนโปรตกีส อาคารแบบมลายูและอาคารศาสนาแบบ พุทธและอิสลาม สถาปัตยกรรมเหล่านี้เป็นหลักฐานที่สะท้อนถึงความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และการผสมผสานกันอย่างลงตัวของสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองสตูลได้เป็นอย่างดี

Street Art Satun

เป็นภาพวาดริมถนนสายพหุวัฒนธรรมจังหวัดสตูล เริ่มตั้งแต่บริเวณหน้าวัดชานาธิปเฉลิม (พระอารามหลวง) ตลาดสดเทศบาลเมืองสตูล ศาลเจ้าโป้เจ้แก๊ง และชอยบรจบบ มัสยิดมาบัง ถนนบุรีวานิช สิ้นสุดคฤหาสน์กูเด็น เน้นภาพที่สื่อถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของจังหวัดสตูล และโฆษณาที่มีความทันสมัย เพื่อเป็นเส้นทางให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจร่วมถ่ายภาพเป็นที่ระลึก และคาดว่าจะดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในจังหวัดสตูลให้มากขึ้นในอนาคต และประชาชนในบริเวณดังกล่าวเกิดรายได้ทั้งร้านอาหาร ที่พัก รวมถึงการนำสินค้าหรือของที่ระลึกวางจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวต่อไป

ศาลเจ้าโป้เจ้แก๊ง Po-Jeh-Geng Shrine

ศาลเจ้าที่มีอายุเก่าแก่กว่า 125 ปี ตั้งอยู่ถนนสมันตประดิษฐ์ ศาลเจ้าฯเป็นอาคารที่ได้รับการบริจาคที่ดินจาก นายสีกาวอด เมื่อพ.ศ. 2433 ซึ่งเมื่อสร้างอาคารเสร็จ ได้อัญเชิญพระองค์โปเซ็ง ไต่เต่ หรือ (ไต่เฮียจ้อ) จากเกาะปีนัง มาประดิษฐาน เป็นองค์ประธาน ศาลเจ้าโป้เจ้แก๊ง เป็นภาษาเกียน แปลว่า "ศาลเจ้าที่ช่วยคุ้มครอง ให้คนมีสุข คลาดแคล้วจากทุกข์"

3.3 การวิเคราะห์ผู้ใช้สอยอาคาร

รายละเอียดด้านผู้ใช้สอยโครงการแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

3.3.1 กลุ่มผู้ใช้สอยประจำในโครงการ (User Group)

กลุ่มผู้ใช้งานโครงการ ดำเนินการอยู่ในโครงการ คือผู้บริหาร และบุคลากรรวมไปถึงผู้ประกอบการต่างๆในโครงการ

ฝ่ายผู้บริหาร

-แผนกประชาสัมพันธ์

เผยแพร่ข่าวสารขององค์การต่อสื่อมวลชน โดยหน่วยงานประชาสัมพันธ์จะเป็นเสมือนแหล่งหรือศูนย์กลางในการสื่อสารขององค์การ การเผยแพร่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ ความเชื่อ และทัศนคติ

-แผนกวิชาการ

จัดทำและพัฒนา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศ และการวัดผลประเมินผล

-แผนกวัสดุและสถานที่

ตรวจรับพัสดุ ณ ที่ทำการของผู้ใช้พัสดุนั้น หรือสถานที่ซึ่งกำหนดไว้ในสัญญาหรือข้อตกลงการ. ตรวจรับพัสดุ ณ สถานที่อื่น

-แผนกบุคคล

ดูแลเรื่องการสรรหา คัดเลือกบุคคลากร การว่าจ้าง ดูแลเรื่องค่าจ้าง เงินเดือน และสวัสดิการบุคคลากร

-แผนกบัญชี-การเงิน

บันทึกและดูแลจัดเตรียม เช็คสั่งจ่าย การรับเงิน การจัดเก็บเงิน การนำเงินฝากธนาคาร รวมทั้งการตรวจสอบความถูกต้อง

-แผนกธุรการ

การบริหารงานสารบรรณ การรับ-ส่ง ร่างโต้ตอบ เวียนหนังสือ การเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทน พัสดุ ครุภัณฑ์ จัดทำงบประมาณ แผนงานต่าง ๆ จัดทำข้อมูล

ฝ่ายเทคนิคทะเบียน

-แผนกจัดแสดง

จัดแสดงวัตถุ โดยการจัดสรรพื้นที่ใช้สอย ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคำนึงถึงความ สะดวกสบาย ออกแบบการจัดแสดงวัตถุให้ออกมามีคุณค่าด้านความงาม กระตุ้นความสนใจจากผู้เข้า ชม

-แผนกปฏิบัติการ

วางแผนและควบคุมการใช้เครื่องจักร ยานพาหนะ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ในงานทางให้มี ประสิทธิภาพและเหมาะสม

-แผนกเอกสาร

ฝ่ายบริการ

-แผนกซ่อมบำรุง

ควบคุมรักษาอาคารและระบบอาคาร ตลอดจนครุภัณฑ์ต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ให้อยู่ใน สภาพที่พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

-แผนกรักษาความปลอดภัย

ดูแลและปกป้องชีวิต และทรัพย์สินของผู้ว่าจ้างไม่ให้เกิดอยู่ในอันตรายหรือไม่ให้ได้รับความเสียหายรวมทั้งการป้องกันอัคคีภัย ผู้บุกรุก ป้องกันการโจรกรรม และอาชญากรรม

-แผนกทำความสะอาด

มีหน้าที่รับผิดชอบทำความสะอาดเรียบร้อยของศูนย์การเรียนรู้

3.3.2 กลุ่มผู้ใช้งานชั่วคราว (Target User)

กลุ่มที่โครงการคาดหวังว่าจะดึงดูดให้เข้ามาในพื้นที่ของโครงการคือ นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยว

การจำแนกประเภทของโครงการ

แบ่งตามลักษณะทั่วไป

-ประชาชนทั่วไป (General Public)

เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการตามวัตถุประสงค์ คือ ประชาชนทั่วไปที่สนใจเข้าชมโครงการ โดย ที่อาจจะมีหรือไม่มีความรู้ภูมิหลังเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น ความต้องการของกลุ่มนี้โดยส่วนใหญ่เน้น เรื่องของเรื่องราวที่จะสื่อสารและความเพลิดเพลินเป็นสำคัญ ในขณะเดียวกันก็ต้องการเข้าชมสิ่งที่ยังเคยรู้หรือไม่เคยหยิบนำมาเล่า เช่น นักท่องเที่ยวที่เดินทางสัญจรในเส้นทางผ่านไปยังจังหวัดอื่น ๆ หรือนักท่องเที่ยวที่เที่ยวชมสถานที่อื่น ๆ ในจังหวัดยะลา

ลักษณะของข้อมูลที่ได้รับ : ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มนี้ต้องการความสำคัญของข่าวสารหรือความรู้ที่ ค่อนข้างน้อยกว่า โดยมากจะเน้นไปที่การสื่อสาร และการคล้อยตามไปกับเรื่องราวของโครงการ มักจะได้ข้อมูลในส่วนพื้นฐาน และภาพรวมของแนวคิดกว้างๆของโครงการแห่งนี้ช่วงเวลาเข้าชม : วันธรรมดา และสุดสัปดาห์

- นักท่องเที่ยวต่างชาติ (Foreign Tourist)

นักท่องเที่ยวต่างชาตินั้นโดยหลักแล้วไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายของโครงการ แต่ตัวนักท่องเที่ยวต่างชาติ ถือว่าเป็นส่วนช่วยในการเผยแพร่ วัฒนธรรม สังคม และวิถีชีวิตของกลุ่มจังหวัดสตูล ในขณะเดียวกันก็เป็นส่วนช่วยสนับสนุนทางด้านรายได้แก่ตัวโครงการอีกด้วย

ลักษณะของข้อมูลที่ได้รับ : ข้อมูลข่าวสาร โดยมากแล้วกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาตินี้จะมีภูมิหลังน้อย มาก หรือไม่มีเลย ดังนั้นในการนำเสนอข้อมูลจึงควรมุ่งเน้นข้อมูลพื้นฐาน ในลักษณะที่มุ่งเน้นให้เข้าใจ ในภาพรวมของความสูญเสียในเหตุการณ์ความไม่สงบเป็นหลัก เพื่อเป็นพื้นฐานในการเข้าเยี่ยมชม โครงการ และเพื่อสร้างความประทับใจซึ่งจะเป็นผลดีในการประชาสัมพันธ์ประเทศในการต่อไปช่วงเวลาเข้าชม : ทุกวัน โดยส่วนมากจะเป็นวันธรรมดา

- กลุ่มนักเรียน นักศึกษา (Students)

กลุ่มนักเรียน นักศึกษา เป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความสำคัญมากต่อโครงการ ดังนั้นการนำเสนอจึงต้อง ตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมากมีความต้องการที่จะเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่นำมาจัดแสดง และบางส่วนที่มีความสนใจส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องราวที่สื่อสารผ่านนิทรรศการเป็นพิเศษ รวมไปถึงการรับรู้ที่ว่างทางสถาปัตยกรรมที่จะมีผลต่อความรู้สึกในระดับที่แตกต่างกันไป

ลักษณะของข้อมูลที่ได้รับ : ลักษณะการรับข้อมูล จะได้รับจากส่วนการจัดแสดงนิทรรศการต่างๆ และส่วนบริการทางวิชาการ ซึ่งได้แก่การสัมมนา อบรมต่าง ๆ และการใช้ห้องสมุดที่อาจมีความต้องการทราบข้อมูลรายละเอียดในเชิงลึก ที่นอกเหนือจากบรรยาย โดยบรรยายที่ดีจะเป็นตัวสนับสนุน การเรียนรู้ที่สำคัญ ในขณะเดียวกัน การจัดแสดงที่มีคำบรรยายทางวิชาการจะมีประโยชน์แก่กลุ่มนี้ มาก รวมไปถึงการมีวิทยากรที่ถามตอบข้อสงสัย

ช่วงเวลาเข้าชม : วันธรรมดา และสุดสัปดาห์

- กลุ่มนักวิชาการ (Scholars)

ผู้ชมกลุ่มนี้มีไม่มากนัก แต่เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในกระบวนการขับเคลื่อนทางความคิด และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นความต้องการของคนกลุ่มนี้ คือการศึกษาวิจัยหาข้อมูลที่มาที่ไปของปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหาเป็นกลุ่มที่ก่อให้เกิดแรงผลักดันในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดี

ลักษณะของข้อมูลที่ได้รับลักษณะการรับข้อมูลเป็นกลุ่ม ที่ต้องการเนื้อหาออกเหนือไปจากส่วนที่ทำการจัดแสดงเป็นอย่างมาก มีการร่วมทำงานส่วนวิชาการมีการร่วมอบรมสัมมนา มีการใช้ห้องสมุดจนถึงการขอข้อมูลและแลกเปลี่ยนความรู้กัน

ช่วงเวลาเข้าชม : วันธรรมดา และสุดสัปดาห์

3.4 การวิเคราะห์เพื่อการจัดกลุ่มประโยชน์ผู้ใช้สอย

3.4.1 ส่วนต้อนรับ

- โถงต้อนรับ	- ประชาสัมพันธ์
- โถงพักคอย	- ห้องเก็บของ
- ห้องละหมาด	- ห้องน้ำ

3.4.2 ส่วนจัดแสดงภายใน

- นิทรรศการถาวร	- ห้องน้ำ
-----------------	-----------

-นิทรรศการชั่วคราว

-ห้องเก็บของ

3.4.3 ส่วนจัดแสดงภายนอก

-นิทรรศการชั่วคราวและลานอเนกประสงค์

-Amphitheator

-พื้นที่ลานกิจกรรมเล่นว่าว

3.4.4 ส่วนปฏิบัติการ (Workshop)

-พื้นที่เข้าโครงว่าว

-พื้นที่แกะหลอดลาย

-พื้นที่แปะกระดาษ

-ห้องน้ำ

3.4.5 ส่วนร้านค้า

-ส่วนจำหน่ายว่าว

-ร้านอาหาร

-ส่วนจำหน่ายของที่ระลึก

3.4.6 ส่วนสำนักงาน

-ฝ่ายผู้บริหาร

-ห้องประชุม

-ฝ่ายบุคคล

-ฝ่ายวัสดุ/สถานที่

-ฝ่ายวิชาการ

-ฝ่ายบัญชี

-ห้องเก็บเอกสาร

-ห้องน้ำ

-ห้องพักรพนักงาน

3.4.7 ส่วนงานระบบ

-M.D.B

-GENERATOR

-PUMP ROOM

-CCTV

-AIR ROOM

3.4.8 ส่วนที่จอดรถ

-ที่จอดรถยนต์

-ที่จอดรถจักรยานยนต์

-ที่จอดรถทัวร์

-ที่จอดรถยนต์พนักงาน

-ที่จอดรถผู้พิการ

ตารางการจัดประเภทผู้ใช้สอย(Zoning)

Public	Semi-Public	Private	Service
-โถงต้อนรับ -ร้านขายว้าว -ร้านอาหาร -ร้านขายของที่ระลึก -ห้องละหมาด -ห้องน้ำ -ส่วนพักคอย	-ส่วนนิทรรศชั้วคราว -ส่วนนิทรรศการถาวร -ส่วนปฏิบัติการ -ห้องประชุมสัมมนา -พื้นที่ลานกิจกรรม เล่นวาว -ห้องสมุด -ห้องน้ำ	-ส่วนสำนักงาน -ห้องพักพนักงาน -ห้องน้ำ -ห้องประชุมพนักงาน -ห้องเก็บเอกสาร	-ที่จอดรถ -ห้องงานระบบ -ห้องเก็บของ

ตารางที่ 6 การจัดประเภทผู้ใช้สอย

3.5 การวิเคราะห์ความต้องการขนาดพื้นที่ใช้สอย

3.5.1 ส่วนต้อนรับ

ตารางพื้นที่ใช้สอยส่วนต้อนรับ

	ZONE	รายการ	ประเภท	จำนวน	พื้นที่ใช้งาน	พื้นที่สัญจร 30%	พื้นที่ทั้งหมด
1		ส่วนต้อนรับ					
	PUBLIC	โถงต้อนรับ	ลูกค้า	125/ครึ่ง	130	39	169
	PUBLIC	โถงพักคอย	ลูกค้า	100	90	27	117
	SEMI-PUBLIC	พื้นที่ประชาสัมพันธ์	เจ้าหน้าที่	1	4.5	1.35	5.85
	SERVICE	ห้องละหมาด	ลูกค้า	10	30	9	39
	SERVICE	ห้องเก็บของ	เจ้าหน้าที่	-	26	7.8	33.8
	SERVICE	ห้องน้ำ	ลูกค้า	8	25	7.5	32.5
		พื้นที่โดยรวม			305.5		397.15

ตารางที่ 7 ส่วนต้อนรับ

3.5.2 ส่วนจัดแสดง

ตารางพื้นที่ใช้สอยส่วนจัดแสดง

	ZONE	รายการ	ประเภท	จำนวน	พื้นที่ใช้งาน	พื้นที่สัญจร 30%	พื้นที่ทั้งหมด
2.1		ส่วนจัดแสดง (ภายใน)					
	PUBLIC	ห้องนิทรรศการชั่วคราว	ลูกเก้า	100	285	85.5	370.5
	SEMI-PUBLIC	ห้องให้ความรู้เบื้องต้น ประวัติศาสตร์	ลูกเก้า	25	154	46.2	200.2
	SEMI-PUBLIC	ห้องโครงสร้างของว่าแต่ละประเภท	ลูกเก้า	25	136	40.8	176.8
	SEMI-PUBLIC	ห้องลดภัยและความหมายเชิงปรัชญา	ลูกเก้า	25	136	40.8	176.8
	SEMI-PUBLIC	ห้องวิธีการทำว่า	ลูกเก้า	25	136	40.8	176.8
	SEMI-PUBLIC	ห้องแรงบันดาลใจงานศิลป์	ลูกเก้า	25	136	40.8	176.8
	SEMI-PUBLIC	ห้องงานแสดงจากฝีมือช่าง	ลูกเก้า	25	243	72.9	315.9
	SERVICE	ห้องเก็บของ	เจ้าหน้าที่	-	46	13.8	59.8
	SERVICE	ห้องน้ำ	ลูกเก้า	8	40	12	52
2.2		ส่วนจัดแสดง (ภายนอก)					
	PUBLIC	พื้นที่นิทรรศการชั่วคราวและลานอนุกรมประสงค์	ลูกเก้า	200	903	270.9	1173.9
	PUBLIC	พื้นที่ แอนิเมชันเตอร์	ลูกเก้า	100	346	103.8	449.8
	PUBLIC	พื้นที่ลานกิจกรรมคว่ำว่า	ลูกเก้า	100	4335	1300.5	5635.5
		พื้นที่โดยรวม			6896		8964.8

ตารางที่ 8 ส่วนจัดแสดง

3.5.3 ส่วนปฏิบัติการ

ตารางพื้นที่ใช้สอยส่วนปฏิบัติการ

	ZONE	รายการ	ประเภท	จำนวน	พื้นที่ใช้งาน	พื้นที่สัญจร 30%	พื้นที่ทั้งหมด
3		ส่วนปฏิบัติการ (Work Shop)					
	SEMI-PRIVATE	พื้นที่ทำโครงว่า	ลูกเก้า	25	117	35.1	152.1
	SEMI-PRIVATE	พื้นที่ประกอบดาช	ลูกเก้า	25	137	41.1	178.1
	SEMI-PRIVATE	พื้นที่แกะรอย	ลูกเก้า	25	137	41.1	178.1
		พื้นที่โดยรวม			391		508.3

ตารางที่ 9 ส่วนปฏิบัติการ

3.5.4 ส่วนบริการสาธารณะ

ตารางพื้นที่ใช้สอยส่วนบริการสาธารณะ

	ZONE	รายการ	ประเภท	จำนวน	พื้นที่ใช้งาน	พื้นที่สัญจร 30%	พื้นที่ทั้งหมด
4		ส่วนบริการสาธารณะ					
	SEMI-PUBLIC	ห้องจำหน่ายวุ้นและของที่ระลึก	ลูกค้า	25	93	27.9	120.9
	SERVICE	ห้องเก็บของ	ลูกค้า	-	12	3.6	15.6
	SEMI-PUBLIC	ร้านอาหาร	ลูกค้า	25	30	9	39
	SEMI-PRIVATE	ห้องประชุม 100 ที่นั่ง	ลูกค้า	100	155	46.5	201.5
	PRIVATE	ห้องควบคุมเครื่องเสียง	เจ้าหน้าที่	2	9	2.7	11.7
	SERVICE	ห้องเก็บของ	เจ้าหน้าที่	-	15	4.5	19.5
	PRIVATE	ห้องพนักงาน	เจ้าหน้าที่	4	10	3	13
	SERVICE	ห้องน้ำ	ลูกค้า	6	25	7.5	32.5
		พื้นที่โดยรวม			349		453.7

ตารางที่ 10 ส่วนบริการสาธารณะ

3.5.5 ส่วนสำนักงาน

ตารางพื้นที่ใช้สอยส่วนสำนักงาน

	ZONE	รายการ	ประเภท	จำนวน	พื้นที่ใช้งาน	พื้นที่สัญจร 30%	พื้นที่ทั้งหมด
5		ส่วนสำนักงาน					
	PUBLIC	โถงต้อนรับ	เจ้าหน้าที่	5	8	2.4	10.4
	PRIVATE	ห้องผู้อำนวยการ	เจ้าหน้าที่	1	22	6.6	28.6
	PRIVATE	ห้องเลขานุการ	เจ้าหน้าที่	1	8	2.4	10.4
	PRIVATE	ห้องประชุม	เจ้าหน้าที่	10	25	7.5	32.5
	PRIVATE	ห้องเก็บเอกสาร	เจ้าหน้าที่	-	13	3.9	16.9
	PRIVATE	ห้องพนักงานฝ่ายบุคคล	เจ้าหน้าที่	4	31	9.3	40.3
	PRIVATE	ห้องพนักงานฝ่ายวิศวะ/สถานที่	เจ้าหน้าที่	4	31	9.3	40.3
	PRIVATE	ห้องพนักงานฝ่ายวิชาการ	เจ้าหน้าที่	4	31	9.3	40.3
	PRIVATE	ห้องพนักงานฝ่ายบัญชี	เจ้าหน้าที่	4	31	9.3	40.3
	PRIVATE	ห้องพนักงาน	เจ้าหน้าที่	6	24	7.2	31.2
		พื้นที่โดยรวม			224		291.2

ตารางที่ 11 ส่วนสำนักงาน

3.5.6 ส่วนซ่อมบำรุง

ตารางพื้นที่ใช้สอยส่วนซ่อมบำรุง

	ZONE	รายการ	ประเภท	จำนวน	พื้นที่ใช้งาน	พื้นที่สัญจร 30%	พื้นที่ทั้งหมด
6		ส่วนซ่อมบำรุง					
	SERVICE	M.D.B	เจ้าหน้าที่	-	27	8.1	35.1
	SERVICE	GENERATOR	เจ้าหน้าที่	-	27	8.1	35.1
	SERVICE	AIR	เจ้าหน้าที่	-	21	6.3	27.3
	SERVICE	PUMP	เจ้าหน้าที่	-	13	3.9	16.9
	SERVICE	CCTV	เจ้าหน้าที่	-	22	6.6	28.6
		พื้นที่โดยรวม			110		143

ตารางที่ 12 ส่วนซ่อมบำรุง

3.5.7 ส่วนที่จอดรถสาธารณะ

ตารางพื้นที่ใช้สอยส่วนที่จอดรถสาธารณะ

	ZONE	รายการ	ประเภท	จำนวน	พื้นที่ใช้งาน	พื้นที่สัญจร 30%	พื้นที่ทั้งหมด
7.1		ส่วนที่จอดรถสาธารณะ:					
	SERVICE	ที่จอดรถจักรยานยนต์	ลูกค้า	32	64	19.2	83.2
	SERVICE	ที่จอดรถยนต์	ลูกค้า	32	400	120	520
	SERVICE	ที่จอดรถผู้พิการ	ลูกค้า	2	40	12	52
	SERVICE	ที่จอดรถทัวร์	ลูกค้า	2	140	42	182
7.2		ส่วนที่จอดรถพนักงาน					
	SERVICE	ที่จอดรถยนต์	เจ้าหน้าที่	6	75	22.5	97.5
		พื้นที่โดยรวม			719		934.7

ตารางที่ 13 ส่วนที่จอดรถสาธารณะ

3.5.8 สรุปขนาดโครงการ

ตารางสรุปขนาดโครงการ

		รวมพื้นที่ทั้งหมด					8994.5
		รวมพื้นที่สัญจร 30%					11692.85

ตารางที่ 14 สรุปขนาดโครงการ

บทที่ 4

แนวความคิดในการออกแบบ

4.1 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ

ภาพที่ 18 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ 1
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

แนวคิดหลักของโครงการได้รับแรงบันดาลใจจาก วิถีชีวิตและรูปแบบการอยู่อาศัยของชุมชนมลายูในจังหวัดสตูล ซึ่งมีลักษณะการตั้งถิ่นฐานแบบเกาะกลุ่มของอาคาร ภายในบริเวณเดียวกัน โดยพื้นที่ใช้งานจะถูกจัดวางตามลำดับของกิจกรรมและความสัมพันธ์ของการใช้งานในชีวิตประจำวัน

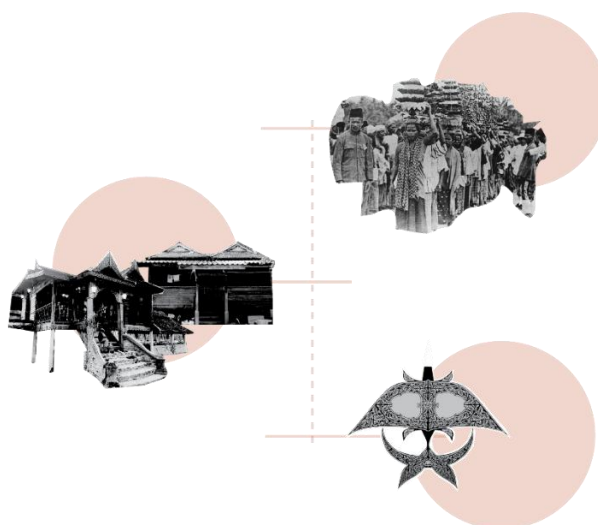
การออกแบบจึงนำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับการจัดวางผังอาคาร โดยให้กลุ่มอาคารมีลักษณะการเชื่อมต่อกันเป็นกลุ่มก้อน (Cluster) เพื่อสะท้อนรูปแบบชุมชนแบบดั้งเดิม ในขณะเดียวกันยังมีการกำหนดระดับพื้นที่ (Level) ที่ค่อย ๆ ยกสูงขึ้นและลดระดับลงตามลำดับของฟังก์ชันการใช้งาน เพื่อสร้างประสบการณ์การใช้งานพื้นที่ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

ในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรม หลังคาของอาคารถูกออกแบบให้มีการแยกส่วนเป็นหลายช่วง (Fragmented Roof) แล้วค่อย ๆ เชื่อมต่อกันเป็นชุดเดียวกัน เพื่อสะท้อนลักษณะของกลุ่มอาคารที่มีความต่อเนื่องแต่ยังคงเอกลักษณ์ของแต่ละส่วนไว้

นอกจากแนวคิดด้านวิถีชีวิตแล้ว โครงการยังนำแรงบันดาลใจจาก โครงสร้างของว่าวมลายู มาใช้เป็นแนวคิดทางโครงสร้าง โดยเลือกใช้รูปทรงพื้นฐานแบบ สามเหลี่ยม ซึ่งเป็นรูปทรงที่พบได้ใน โครงสร้างของว่าว และเป็นรูปทรงที่มีความมั่นคงแข็งแรงตามหลักโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม

อีกองค์ประกอบหนึ่งที่น่าสนใจในการออกแบบ คือ ลวดลายที่ปรากฏบนว่าวมลายู โดยเฉพาะลวดลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจาก ใบพลู ซึ่งเป็นลวดลายที่นิยมใช้ในการตกแต่งว่าว และมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อถึง ความรัก ความผูกพัน และความมั่นคง ลวดลายดังกล่าวจึงถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบองค์ประกอบสถาปัตยกรรมและรายละเอียดของอาคาร เพื่อเชื่อมโยงความหมายทางวัฒนธรรมเข้ากับรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของโครงการ

โดยรวมแล้ว แนวคิดการออกแบบของโครงการมุ่งเน้นการผสมผสานระหว่าง วิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมลายู เข้ากับการออกแบบสถาปัตยกรรมร่วมสมัย เพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 19 กระบวนการทางความคิดในการออกแบบ 2

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

4.2 แนวคิดในการออกแบบ

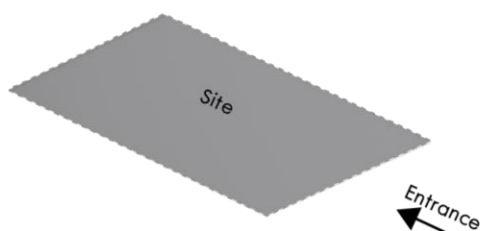
4.2.1 แนวคิดในการออกแบบกลุ่มประโยชน์ใช้สอย

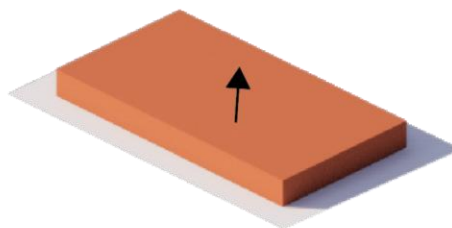
ภาพที่ 20 แนวคิดในการออกแบบกลุ่มประโยชน์ใช้สอย

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

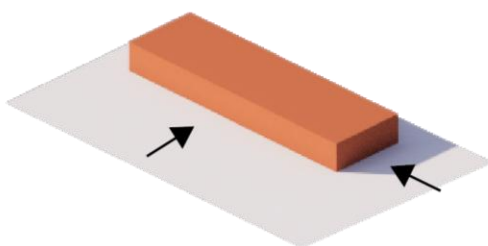
4.2.2 แนวความคิดในการออกแบบอาคาร

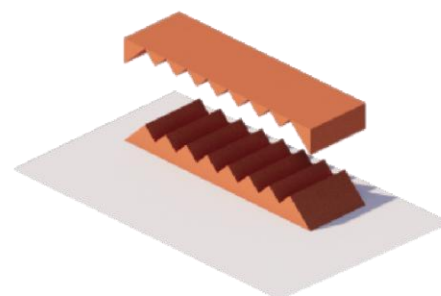
SITE AREA เริ่มจากวิเคราะห์ไซด์

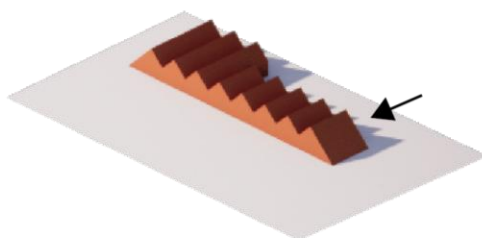
EXTRUDE ชื่นก่อกองหรืออาคารออกมา

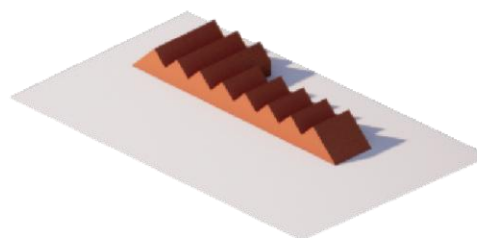
PUSH & PULL ชับให้มีพื้นที่ลานกิจกรรมเล่นว่าวและนิทรรศการ

DIVIDE INTO แยกสวนอาคารตามคอนเซ็ป

PUSH & PULL ชับให้มีพื้นที่จอดรถ

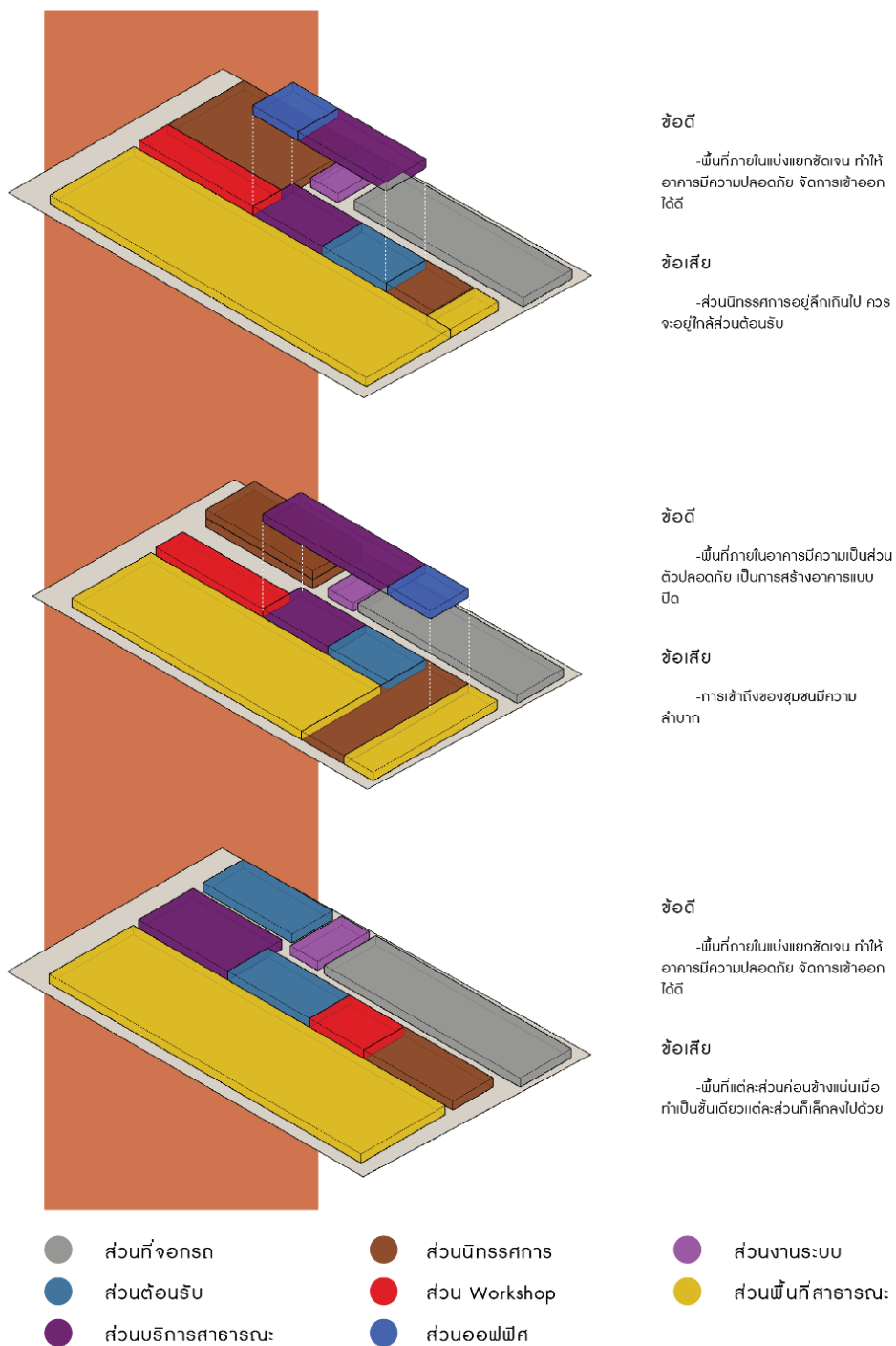

FINAL FORM ฟอร์มอาคารที่ได้

ภาพที่ 21 แนวความคิดในการออกแบบอาคาร

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

4.3 การออกแบบทางเลือกของโครงการ (Schematic Design)

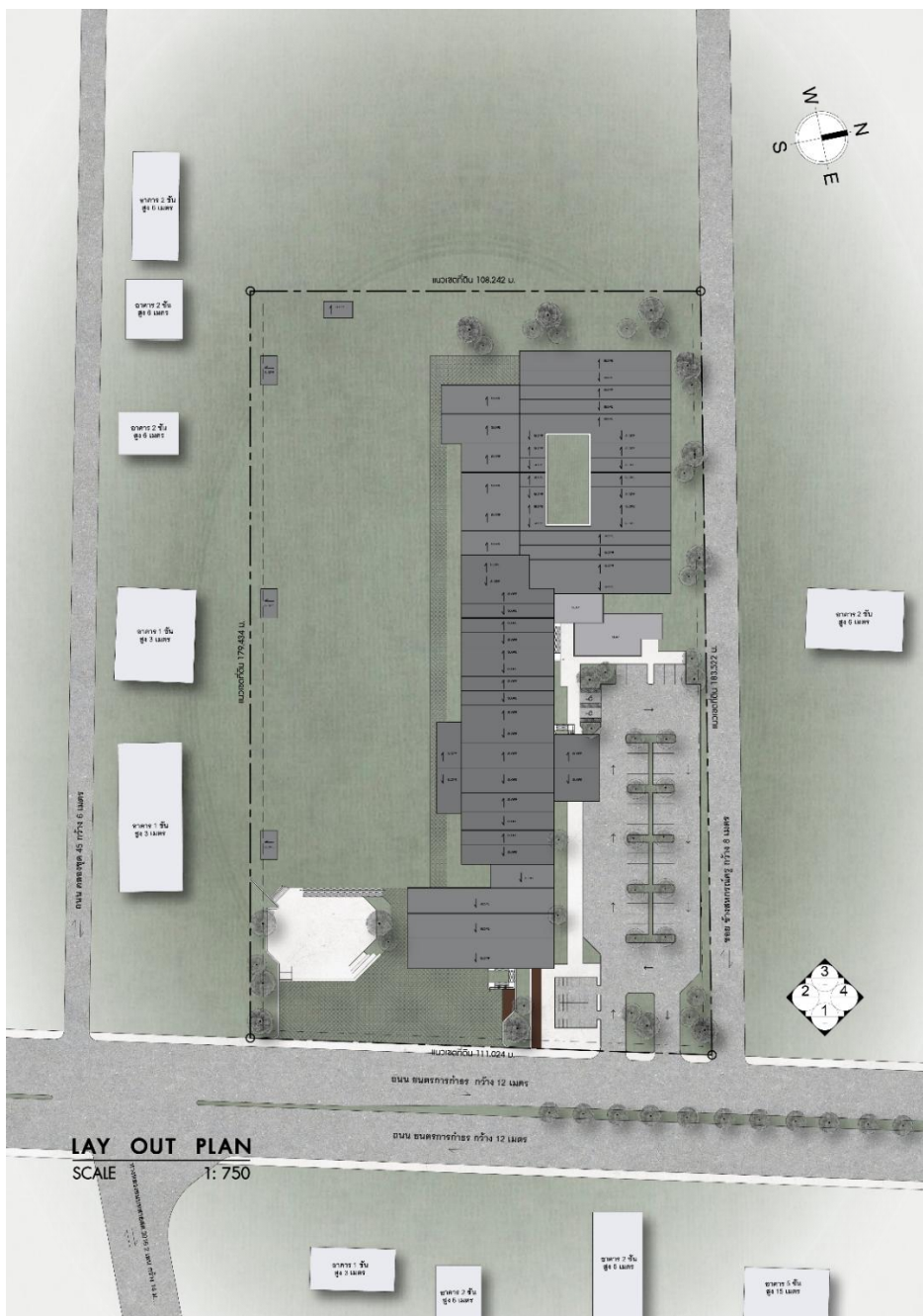
ภาพที่ 22 การออกแบบทางเลือกของโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

บทที่ 5

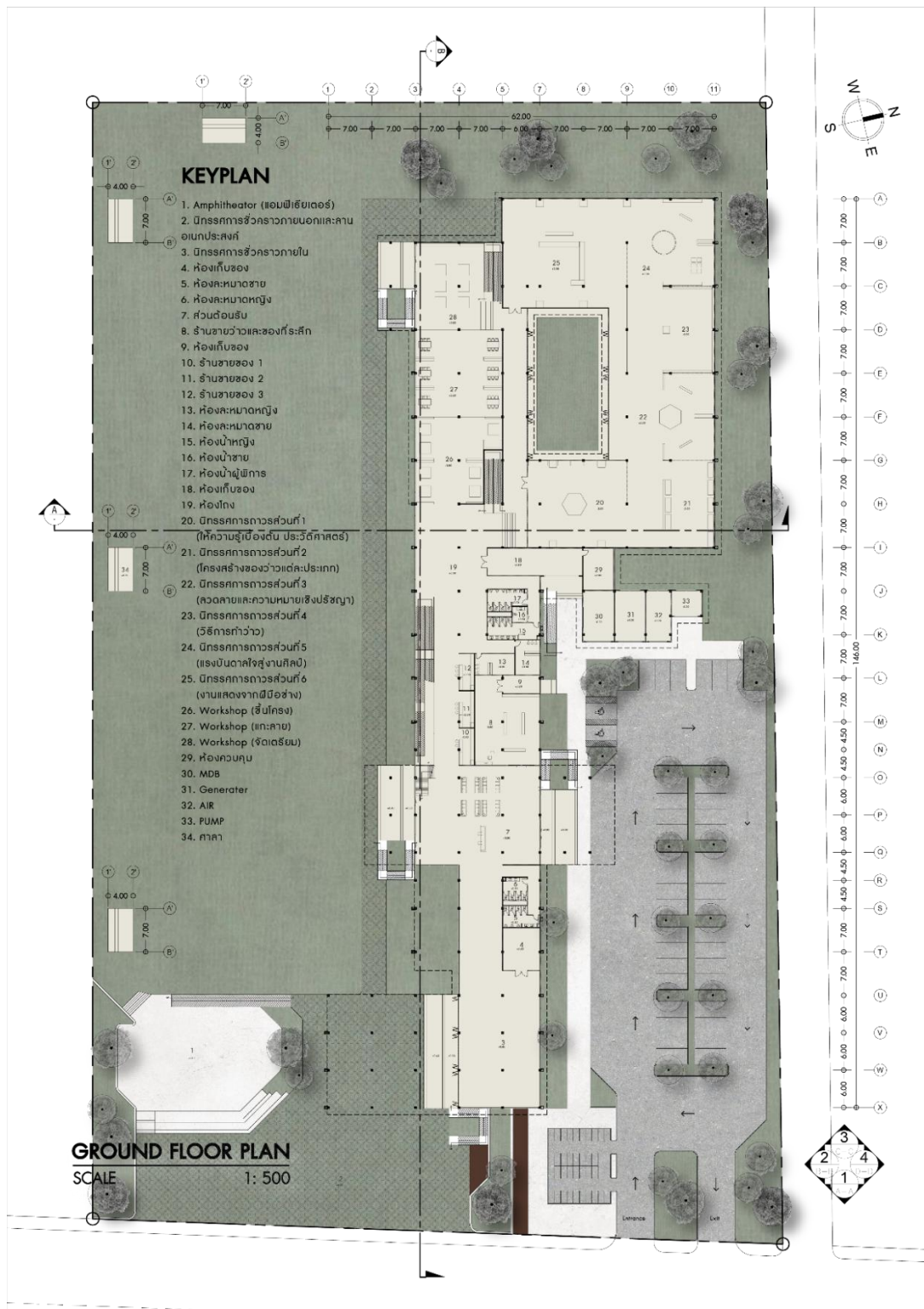
ผลงานการออกแบบ

5.1 ผังบริบท

ภาพที่ 23 ผังบริบท
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

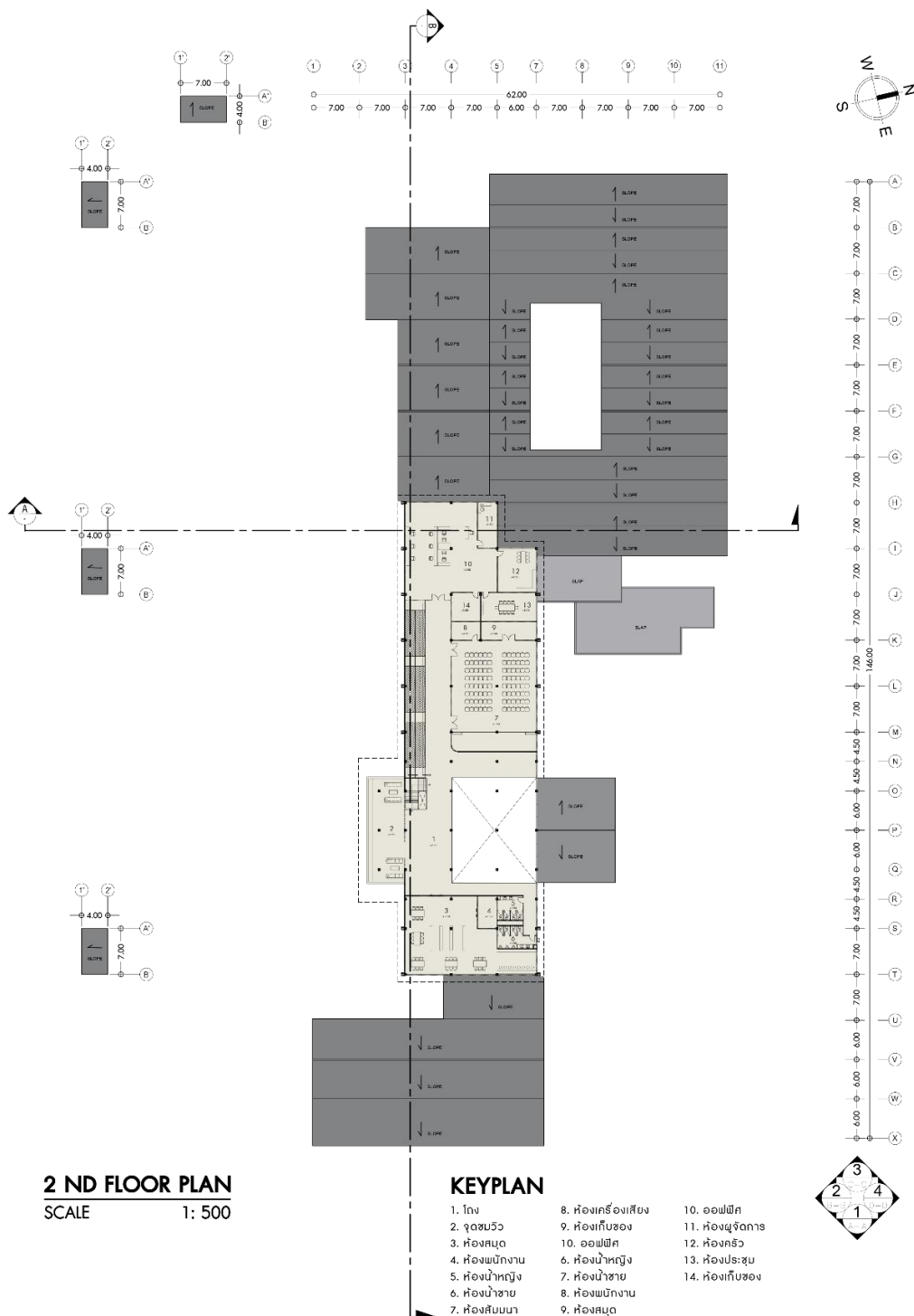
5.2 ผังพื้นชั้น 1

ภาพที่ 24 ผังพื้นชั้น 1

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

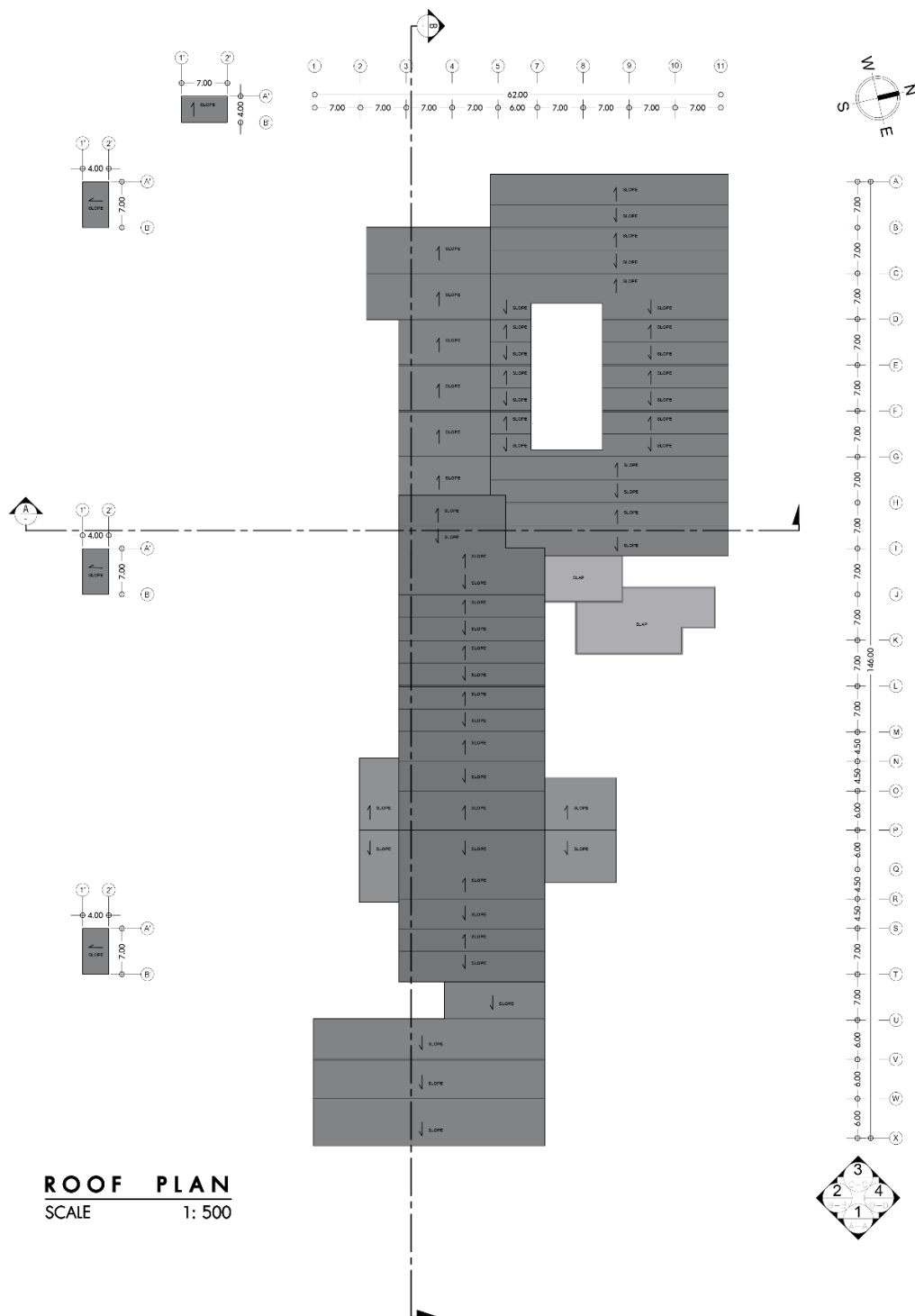
5.3 ผังพื้นชั้น 1

ภาพที่ 25 ผังพื้นชั้น 2

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.4 ผังหลังคา

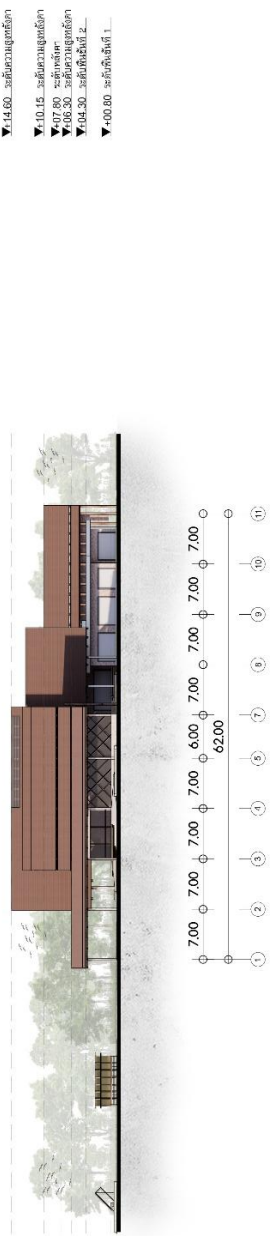

ภาพที่ 26 ผังหลังคา

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

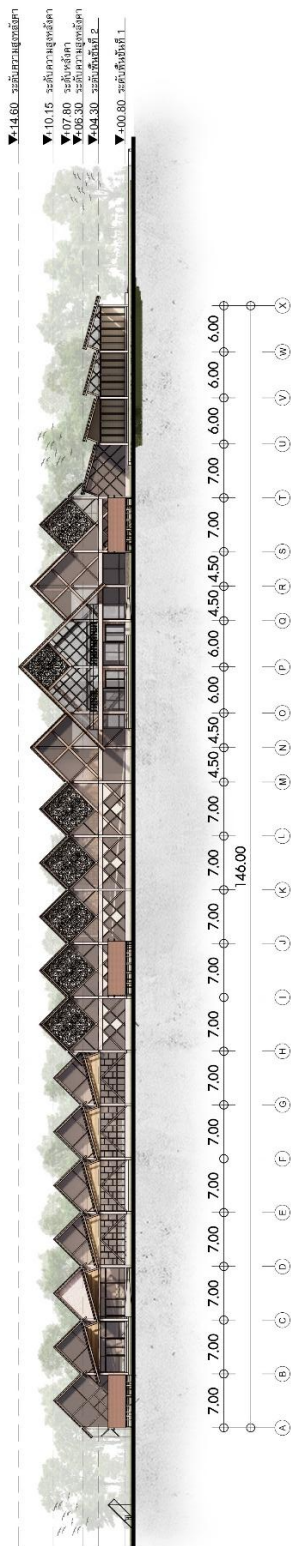
5.5 รูปด้าน

ELEVATION 01
SCALE 1: 500

ภาพที่ 27 รูปด้าน 1
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ELEVATION 02
SCALE 1:500

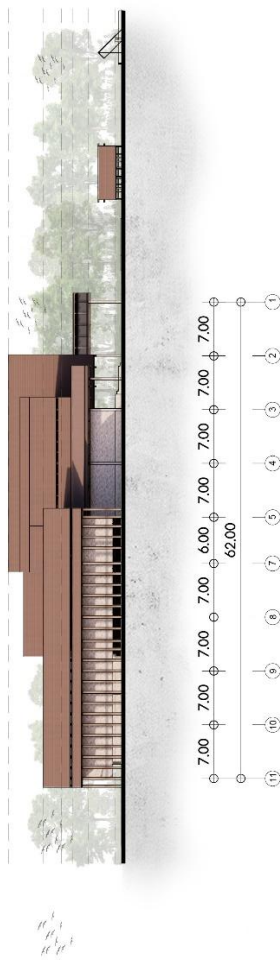
ภาพที่ 28 รูปด้าน 2
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ELEVATION 03
SCALE 1:500

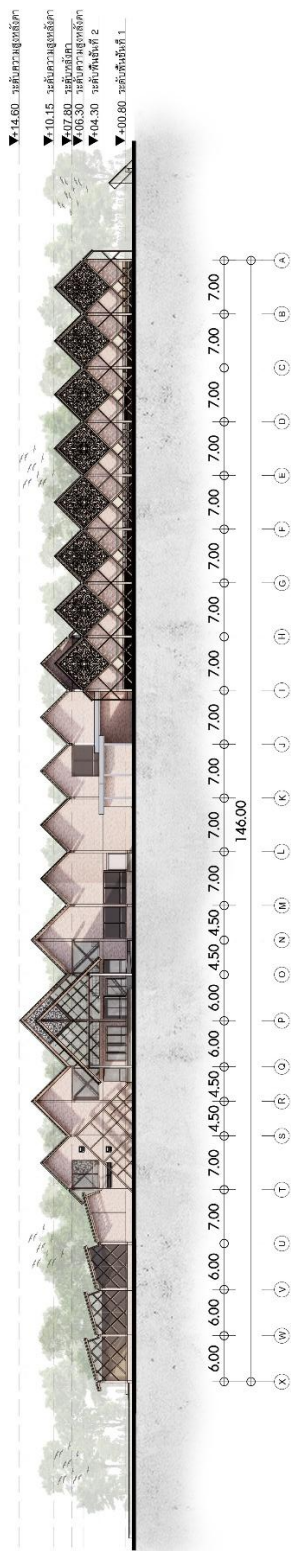
ภาพที่ 29 รูปด้าน 3

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

- ▼4.14.60. ระดับความสูงหลังคา
- ▼4.10.15. ระดับความสูงผนังอาคาร
- ▼4.07.80. ระดับถนน
- ▼4.06.30. ระดับความสูงผนังอาคาร
- ▼4.04.30. ระดับพื้นชั้นที่ 2
- ▼4.00.80. ระดับพื้นชั้นที่ 1

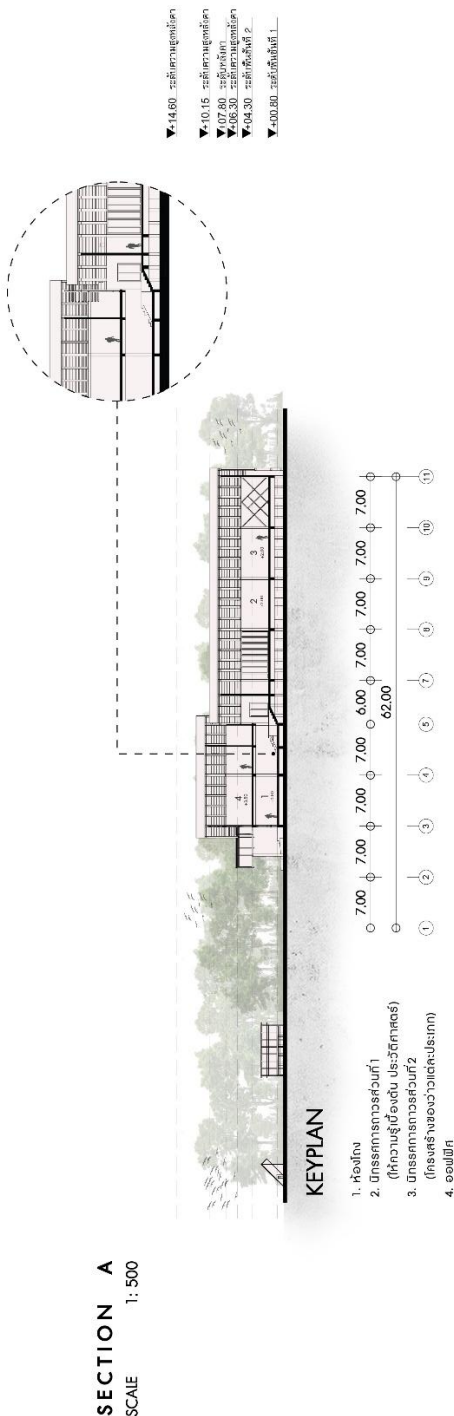

ELEVATION 04
SCALE 1: 500

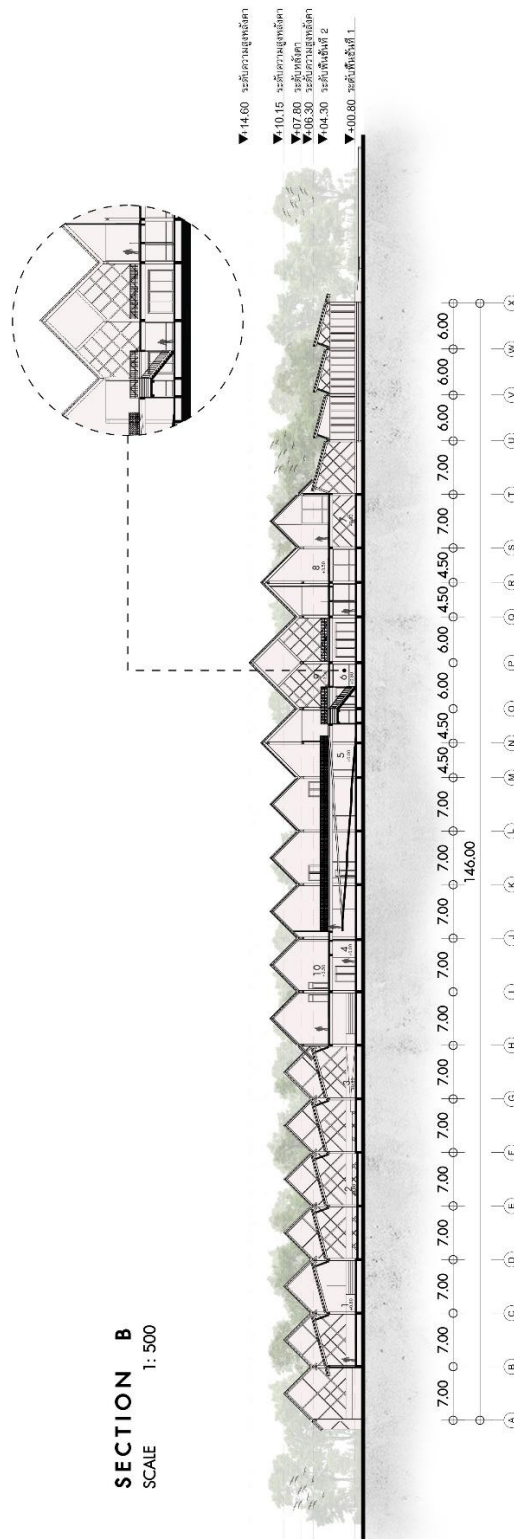
ภาพที่ 30 รูปด้าน 4
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.6 รูปตัด

ภาพที่ 31 รูปตัด A-A
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

SECTION B
SCALE 1: 500

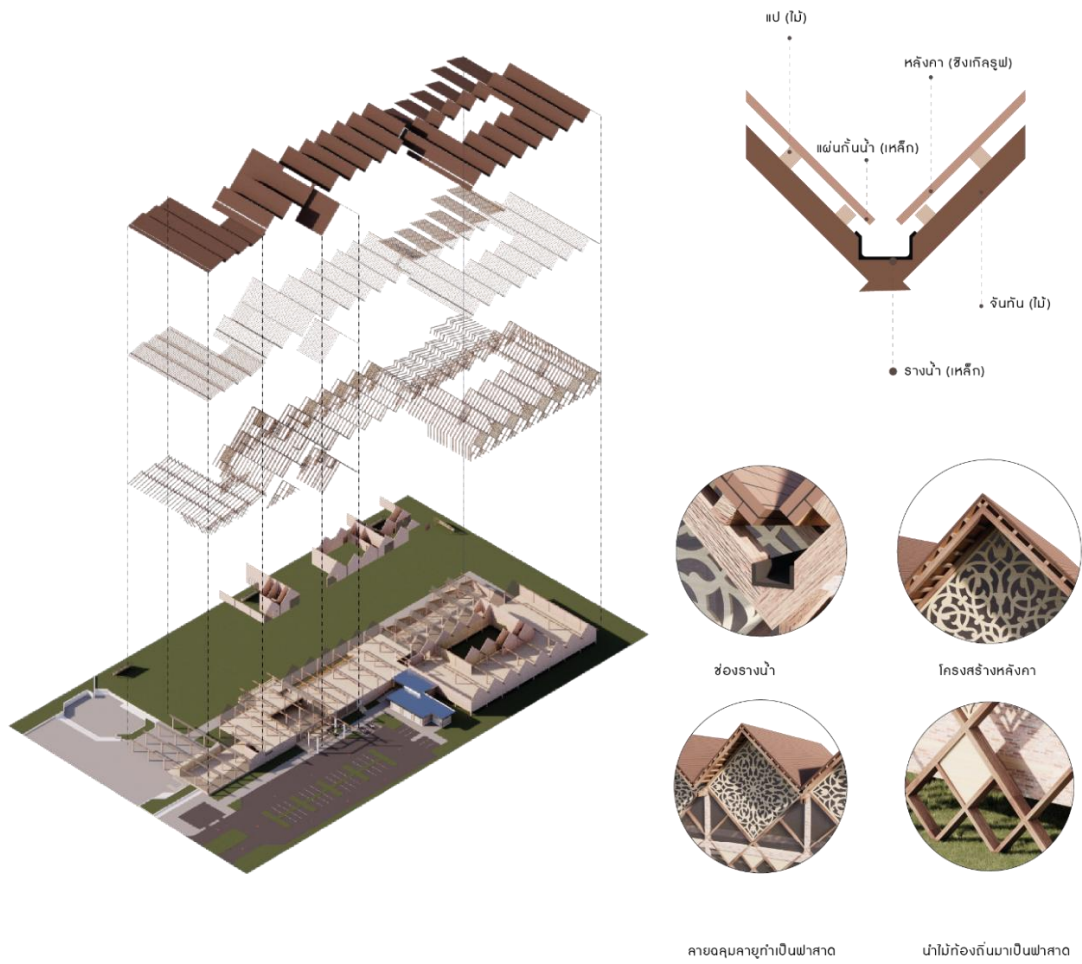

KEYPLAN

- 1. Workshop (โต๊ะเขียน)
- 2. Workshop (โต๊ะเก้าอี้)
- 3. Workshop (โต๊ะเก้าอี้)
- 4. ห้องเก็บ
- 5. ระเบียง
- 6. ห้องต้อนรับ

ภาพที่ 32 รูปตัด B-B
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

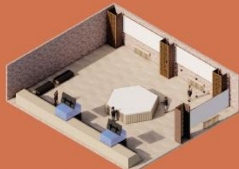

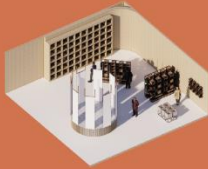

5.7 แบบขยายโครงการ

ภาพที่ 33 แบบขยายโครงการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.8 นิทรรศการ

<p>1. โซนให้ความรู้เบื้องต้น</p> <p>ให้ความรู้เบื้องต้นนอกคำเรื่องราวประวัติศาสตร์ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน</p> <p>เป็นพื้นที่เริ่มต้นของนิทรรศการ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับว่าวมลายู ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา ความเชื่อ วัฒนธรรม และบทบาทของว่าวมลายูในชีวิตของชุมชนมลายูในอดีต</p>	<p>2. โซนโครงสร้างว่าว</p> <p>ทำความเข้าใจโครงสร้างของว่าวแต่ละชนิด</p> <p>เป็นพื้นที่ที่อธิบายองค์ประกอบทางกายภาพของว่าวมลายู โดยเน้นให้ผู้เข้าชมเข้าใจโครงสร้างพื้นฐานของว่าว เช่น โครงงไม้ การจัดวางน้ำหนัก และหลักการที่ทำให้ว่าวสามารถลอยตัวในอากาศได้</p>	
<p>3. โซนลวดลายของว่าว</p> <p>ลวดลายว่าว ความหมายของลวดลาย และหลักปรัชญา</p> <p>พื้นที่นี้นำเสนอความงามทางศิลปะของว่าวมลายู โดยเน้นไปที่ลวดลาย การตกแต่ง และความหมายเชิงวัฒนธรรมที่ปรากฏบนตัวว่าว</p>	<p>4. โซนแรงบันดาลใจสู่งานศิลป์</p> <p>พื้นที่นี้นำเสนอขั้นตอนการสร้างว่าวตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ เพื่อให้ผู้เข้าชมเข้าใจภูมิปัญญาช่างพื้นบ้านที่ถ่ายทอดกันมา</p>	
<p>5. โซนวิธีการทำว่าว</p> <p>รายละเอียดวิธีการทำว่าว</p> <p>พื้นที่นี้แสดงให้เห็นว่าวมลายูในฐานแหล่งแรงบันดาลใจทางศิลปะและการออกแบบร่วมสมัย โดยนำเสนอการประยุกต์ลวดลาย รูปทรง และแนวคิดจากว่าวมลายูสู่ผลงานศิลปะรูปแบบต่าง ๆ</p>	<p>6. โซนส่วนจัดแสดงว่าว</p> <p>ส่วนจัดแสดงว่าวจากช่างทำว่าว</p> <p>เป็นพื้นที่ส่วนท้ายของนิทรรศการ ซึ่งจัดแสดงว่าวมลายูที่สร้างขึ้นโดยช่างฝีมือท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เข้าชมได้เห็นผลงานจริงและคุณค่าทางงาน</p>	

ภาพที่ 34 นิทรรศการ

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9 ทศนิยมภาพ

5.9.1 ทศนิยมภาพ มุมสูง

ภาพที่ 35 ทศนิยมภาพ บริเวณด้านหน้า มุมสูง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 36 ทศนิยมภาพ บริเวณลานกิจกรรม มุมสูง
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.2 ทักษะภาพ ภายนอก

ภาพที่ 37 ทักษะภาพ บริเวณด้านหน้า
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 38 ทักษะภาพ บริเวณลานกิจกรรม
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 39 ทรรศนียภาพ บริเวณลานกิจกรรม
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

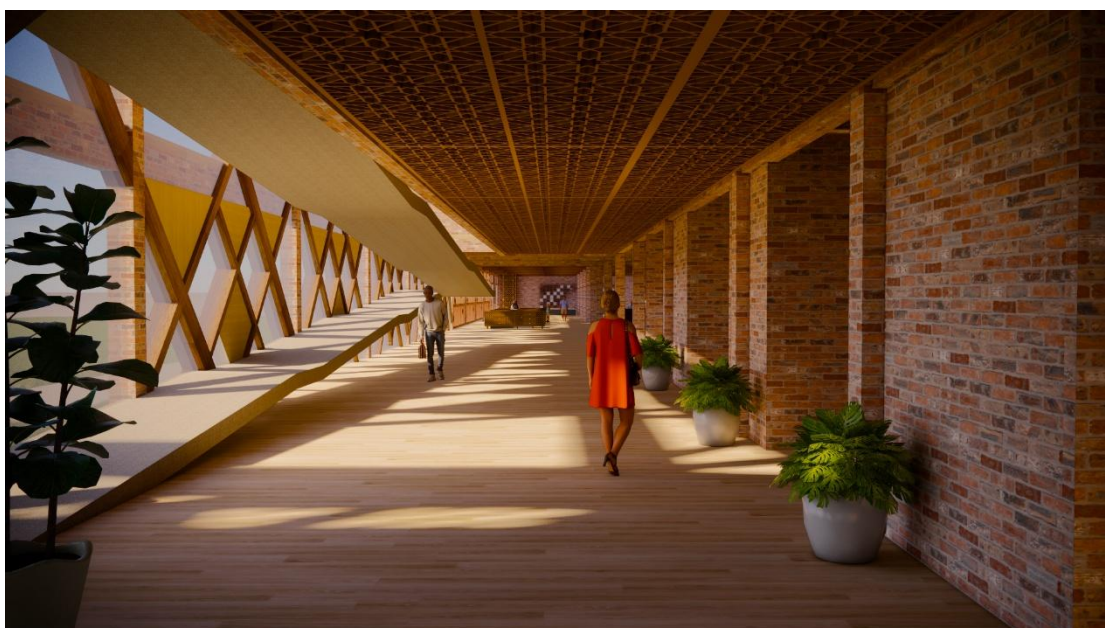

ภาพที่ 40 ทรรศนียภาพ บริเวณลานกิจกรรม
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

5.9.3 ทัศนียภาพ ภายใน

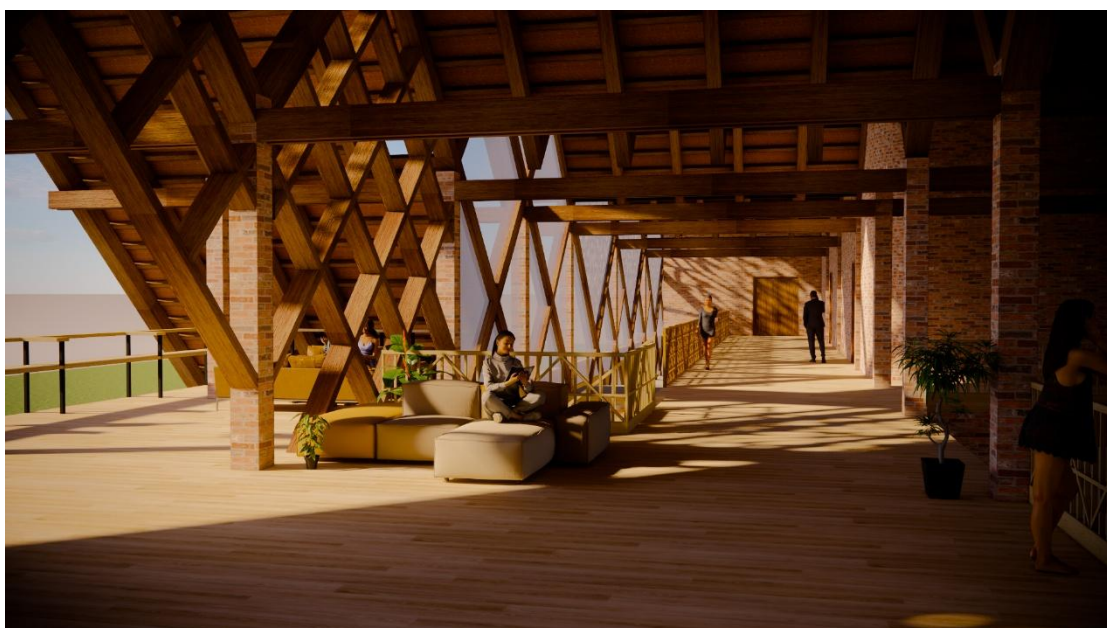
ภาพที่ 41 ส่วนโถงต้อนรับ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 42 ส่วนร้านขายของ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 43 ส่วนห้องสมุด
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 44 ส่วนจุดชมวิวลานกิจกรรม
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 45 ส่วนนิทรรศการถาวร(ให้ความรู้เบื้องต้น ประวัติศาสตร์)
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 46 ส่วนนิทรรศการถาวร(ส่วนงานแสดงจากฝีมือช่าง)
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 47 ส่วนห้องส่วนปฏิบัติการ
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

ว่ามลพิษเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีรากฐานมาจากวิถีชีวิตและความเชื่อของชุมชนในคาบสมุทรลพบุรี โดยเริ่มต้นจากการใช้เพื่อการละเล่น การสื่อสาร และพิธีกรรม ก่อนพัฒนาเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ทั้งในด้านรูปทรง โครงสร้าง และลวดลายที่สะท้อนธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น องค์ความรู้นี้ได้ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นและยังคงปรากฏในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดสตูลที่ยังมีการอนุรักษ์และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับว่าวอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาครั้งนี้ได้อ้างอิงจากการรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงเอกสารและภาคสนาม ได้แก่ การศึกษากรณีตัวอย่าง (Case Study) โครงการที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์บริบทพื้นที่จังหวัดสตูลในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยว รวมถึงการวิเคราะห์กลุ่มผู้ใช้งานและพฤติกรรมการใช้พื้นที่ เพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการออกแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทจริง

โครงการศูนย์การเรียนรู้ว่าวมลพิษถูกเสนอขึ้นโดยมุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคการศึกษา และชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดสตูล โดยเลือกที่ตั้งในพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการเข้าถึงและสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในเมือง การพัฒนาโครงการมุ่งเน้นให้เป็นพื้นที่เรียนรู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม และรองรับผู้ใช้งานหลากหลายกลุ่ม ทั้งประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยว

แนวคิดในการออกแบบและการวางผังอาคารเน้นการจัดกลุ่มอาคาร (Cluster) ตามรูปแบบชุมชนมลายู โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย การลำดับกิจกรรม และการไหลเวียนของผู้ใช้งาน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของประสบการณ์การใช้งาน อีกทั้งยังนำรูปทรงจากโครงสร้างว่าวและลวดลายพื้นถิ่นมาประยุกต์ใช้ในงานสถาปัตยกรรม เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่อย่างชัดเจน

ในด้านสถาปัตยกรรมยั่งยืน การออกแบบคำนึงถึงสภาพภูมิอากาศของจังหวัดสตูล เช่น การระบายอากาศตามธรรมชาติ การใช้แสงธรรมชาติ และการเลือกวัสดุท้องถิ่นเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการจัดการน้ำและการป้องกันน้ำท่วม โดยการยกกระดานอาคาร การออกแบบระบบระบายน้ำ และการใช้พื้นที่สีเขียวเพื่อช่วยชะลอน้ำ เพิ่มความปลอดภัยและความยั่งยืนของโครงการในระยะยาว

6.2 ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาโครงการในอนาคตควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การออกแบบ การดำเนินกิจกรรม ไปจนถึงการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และช่วยให้โครงการสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งควรมีการพัฒนากิจกรรมและเนื้อหาการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและทันสมัย เพื่อดึงดูดกลุ่มผู้ใช้งานที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ควรมีการต่อยอดโครงการในเชิงเครือข่ายการท่องเที่ยว โดยเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ในจังหวัดสตูลและพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เช่น สื่อดิจิทัล หรือ AR/VR เพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับโครงการในระยะยาว

บรรณานุกรม

หนังสือ

สุทธิศักดิ์ น้าทิพย์, และ ฉวีวรรณ ขวัญชุม. (2566). **ว่าวเบอร์อามัส: มรดกวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมลาญภาคใต้**. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีนวัตกรรมการเรียนรู้
สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

วารสาร

จุฬาพิช มณีวงศ์. (2551 มี.ค.-เม.ย.). **ตำนานว่าวโลก .วารสารวิทยาศาสตร์**. 62 (2), 8-13
พุทธรักษา สุธาธรรม. (มี.ค.2541). **ตำนานว่าวโลก .มหกรรมว่าวไทยและว่าวนานาชาติ** กิณี
41(3), 40-42
อภิวันท์ อดุลยพิเชษฐ์. (ต.ค.-ธ.ค.2555). **ว่าวไทยจากเครื่องเล่นหน้าลมสู่กีฬาพื้นบ้าน .**
วัฒนธรรม 51(3), 42-49

บทความสื่อออนไลน์

ว่าวเบอร์อามัส. (2560) **“ครูศิลป์ของแผ่นดิน”** .[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:

https://www.sacit.or.th/uploads/items/attachments/49b44fc23736ae85aededcc798f22c4a/_3a496d559ed3e90d6ce59ab795dbe9c6.pdf. สืบค้น วันที่ 13 ก.ค. 67.

ประวัติและความเป็นมาของว่าวไทย. .[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:

<https://sites.google.com/site/kitethailand166/prawati-laea-khwam-pen-ma-khxng-waw-thiy>. สืบค้นวันที่ 13 ก.ค. 67

ประวัติศาสตร์ฉบับย่อของการเล่นว่าว. **“ตัวตนและความสำคัญของพื้นที่สาธารณะในเมือง”**

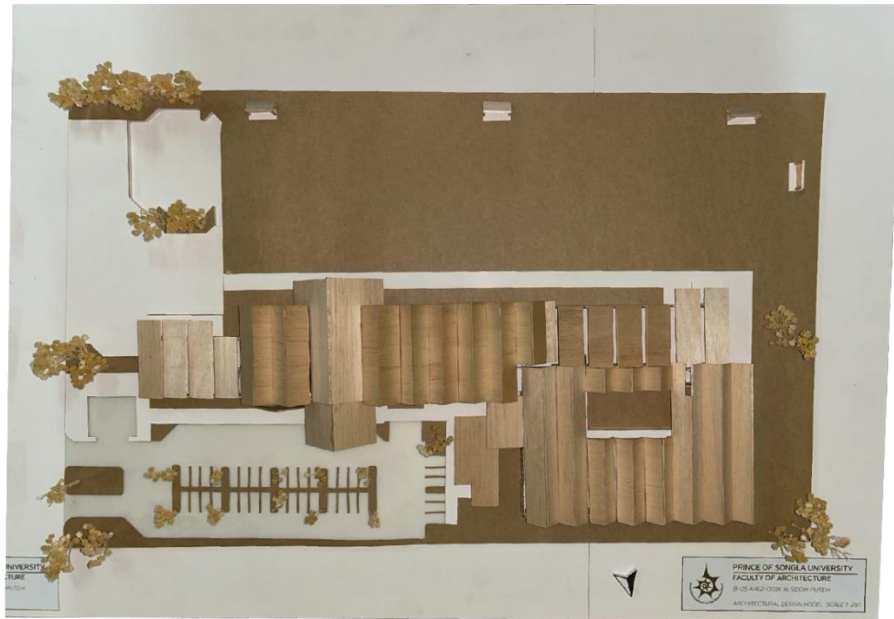
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://citycracker.co/intangible-city/history-of-kites/>.
สืบค้นวันที่ 13 ก.ค. 67.

ภาคผนวก

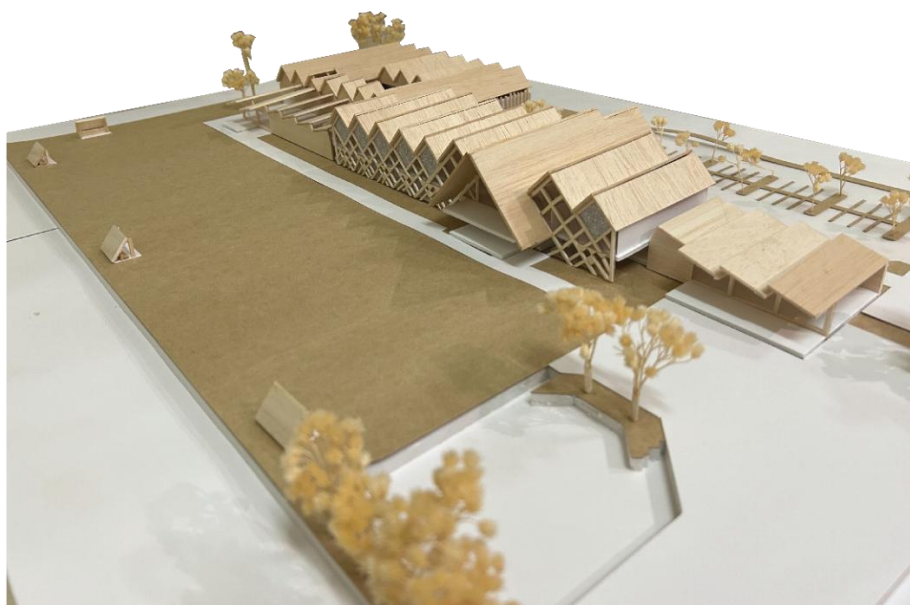

ภาพที่ 48 Presentation Plate

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 49 แบบจำลองโมเดล 1
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 50 แบบจำลองโมเดล 2
 ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 51 แบบจำลองขยาย Mass Concept 1
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 52 แบบจำลองขยาย Mass Concept 2
ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 53 แบบจำลองขยาย Site Surrounding 1

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ภาพที่ 54 แบบจำลองขยาย Site Surrounding 2

ที่มา : ผู้ศึกษา (2568)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายอัลลิดดิก ปูเตะ
วัน เดือน ปีเกิด	3 ธันวาคม 2543
ที่อยู่	51 หมู่ 7 ตำบล ละหาร อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส
Email	alsiddikputeh30@gmail.com
Facebook	Alsiddik Puteh
ประวัติการศึกษา	2556 จบประถมศึกษา โรงเรียนอัลอียะวิทยา อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส 2559 จบมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอัลอียะวิทยา อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส 2562 จบมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบำรุงอิสลามอำเภอมือ จังหวัดปัตตานี ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์สาขาสถาปัตยกรรม
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2566 นักศึกษาฝึกงาน บริษัท Studio Miti

